

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

راهنمای هنر آموز دانش فنی تخصصی

رشته حسابداری

گروه بازرگانی و امور اداری

شاخه فنی و حرفه‌ای

پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

راهنمای هنرآموز دانش فنی تخصصی (رشته حسابداری) - ۲۱۲۸۰۳
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش
مهدی رضوی دهکردی، بهزاد بشیرصدرآبادی، مهدی صابری، محمدیوسف محمدی
(اعضای شورای برنامه‌ریزی)

بهزاد پرویزی، محمدرضا راضی، مجید عبدالهی، احمد علیزاده نیک، محمد مخدومی،
کبری نورشاهی (اعضای گروه تألیف)

اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
جواد صفری (مدیر هنری) - شهرزاد قنبری (صفحه‌آرا)
تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱۹، دورنگار: ۹۲۶۶۰۸۸۳، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب‌گاه: www.chap.sch.ir و www.irtextbook.ir
شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج -
خیابان ۶۱ (دارو پخش) تلفن: ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰
صندوق پستی: ۱۳۹-۳۷۵۱۵

شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
چاپ اول ۱۳۹۷

نام کتاب:
پدیدآورنده:
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:

مدیریت آماده‌سازی هنری:
شناسه افزوده آماده‌سازی:
نشانی سازمان:

ناشر:

چاپخانه:
سال انتشار و نوبت چاپ:

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

دست توانای معلم است که چشم انداز آینده ما را ترسیم می کند.

امام خمینی (قدّس سرّه الشّریف)

فهرست

۱.....	فصل اول: تحلیل نظری گزارشات معاملات فصلی
۹.....	فصل دوم: اعتبارات اسنادی
۵۷.....	فصل سوم: حسابداری سرمایه‌گذاری
۱۲۱.....	فصل چهارم: صورت‌های مالی
۱۴۵.....	فصل پنجم: کسب اطلاعات فنی
۱۵۷.....	منابع

مقدمه

کتاب راهنمای هنرآموز به همراه کتاب درسی و کتاب همراه هنرجو از جمله اجزای بسته آموزشی تلقی می‌شوند که این بسته را سایر اجزا مانند فیلم و نرم‌افزار و... کامل می‌کند. کتاب راهنمای هنرآموز جهت ایفای نقش تسهیل‌گری، انتقال‌دهنده و مرجعیت هنرآموز در نظام آموزشی طراحی و تدوین شده است. این کتاب براساس کتاب درسی دانش فنی تخصصی پایه دوازدهم رشته تحصیلی- حرفه‌ای حسابداری تنظیم شده است.

هنرآموزان گرامی در هنگام مطالعه این کتاب به موارد ذیل توجه فرمایند:

۱ در کتاب راهنمای هنرآموز مواردی از قبیل نمونه اهداف و ساختار کتاب درسی، معرفی واحدهای یادگیری، تدریس موفق، راهنما و پاسخ فعالیت‌های یادگیری و تمرین‌ها، ایمنی و بهداشت فردی و محیطی، نکات آموزشی شایستگی‌های غیرفنی، اشتباهات و مشکلات رایج در یادگیری هنرجویان، منابع یادگیری، نکات مهم هنرآموزان در اجرا، فرایند اجرا و آموزش در محیط یادگیری، بودجه‌بندی زمانی و صلاحیت‌های حرفه‌ای و تخصصی هنرآموزان و آشنایی با استاندارد فضا و تجهیزات آموزشی و دیگر موارد آورده شده است.

۲ ارزشیابی در درس پرورش مهارت‌های شناختی و خلاق براساس ارزشیابی مبتنی بر شایستگی است، این درس شامل ۵ پودمان است و برای هر پودمان، ارزشیابی مستقل از هنرجو صورت می‌گیرد. همچنین یک نمره مستقل برای هر پودمان ثبت خواهد شد. این نمره شامل یک نمره مستمر و یک نمره شایستگی است.

۳ ارزشیابی از پودمان‌های این درس مطابق با جداول استانداردهای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی تهیه شده توسط دفتر تألیف کتاب‌های درسی و حرفه‌ای و کار دانش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی صورت می‌گیرد.

هنرآموز گرامی به خاطر داشته باشید تدریس شما تلاش دوجانبه‌ای بین شما و هنرجوی شما است. راهنمای هنرآموز برنامه مدونی را برای یاد دادن و یاد گرفتن واحدهای یادگیری در اختیار قرار می‌دهد که با آن خواهید توانست با استفاده از فنون و ابزارهای آموزشی هنرجو را درگیر آموزش کنید. او باید، به‌عنوان گیرنده فعال و همراه شما، مهارت‌های یادگیری، مهارت اتکای به خود، ارتباط کلامی، تفکر، اندیشه، خردورزی، حل مسئله، روابط انسانی، همکاری، مشارکت و تعاون را تجربه کند تا به دان حد که آنها را در زندگی روزمره خود به کار گیرد و خود در آینده این روش را در مورد کودکان اجرا کند. بنابراین، تا حد امکان برای او فرصت تمرین و تجربه فراهم کنید و نوآوری و خلاقیت او را ارج بگذارید.

دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش

فصل ۱

تحلیل نظری گزارشات معاملات فصلی

بودجه بندی فصل ۱

فصل	جلسه	عنوان درس	هدف کلی درس	وسایل آموزشی	ملاحظات
تحلیل نظری گزارشات معاملات فصلی	اول	لزوم ارائه اطلاعات مؤدیان در نظام اقتصادی	ایجاد توانایی در شناخت اهمیت اطلاعات مالی در نظام اقتصادی و ایجاد تحقق عدالت مالیاتی، شناخت انواع گزارشات معاملات	قانون مالیات‌های مستقیم	تدریس این بخش ابتدا با توجه به اطلاعات قبلی هنرجویان براساس ایجاد مسئله در مورد (چرا باید بنگاه‌های اقتصادی اطلاعات مالی خود را به سازمان امور مالیاتی ارائه نمایند؟) شروع گردد و سپس از روش تدریس نمایشی و بحث گروهی استفاده می‌شود.
		تعریف گزارش معاملات فصلی			
		انواع گزارشات برحسب نوع اطلاعات در معاملات فصلی			
دوم	دوم	نحوه ارائه فهرست معاملات فصلی	ایجاد توانایی در شناخت روش‌ها و مهلت ارسال معاملات فصلی و آشنایی با حد نصاب معاملاتی	سامانه ارسال صورت معاملات (۱۶۹) و گزارش خرید و فروش الکترونیکی سایت tax.gov.ir	تدریس این بخش براساس روش نمایشی و بحث گروهی است.
		روش Offline			
		روش Online			
		مهلت ارسال صورت معاملات فصلی			
سوم	سوم	حد نصاب معاملات	ایجاد توانایی در شناخت مشمولین مالیاتی و آشنایی با جرایم عدم انجام تکالیف مالیاتی در موضوع ماده ۱۶۹ مکرر ق.م.ق	قانون مالیات‌های مستقیم	ارائه شغل به هنرجو در خصوص اینکه مشمول ارسال گزارش معاملات فصلی هستند یا خیر؟
		اشخاص مشمول ارائه گزارش معاملات فصلی			
تحلیل اجرایی گزارشات معاملات فصلی	چهارم	جرایم ماده ۱۶۹ مکرر ق.م.ق	ایجاد توانایی در ثبت نام و دریافت شناسه و رمز گزارش خرید عبور و ورود به سایت و تکمیل اطلاعات گزارش خرید	سایت tax.gov.ir مستندات مربوط به خرید	تدریس این بخش براساس روش نمایشی و بحث گروهی است.
		نحوه ثبت نام و دریافت شناسه و رمز عبور گزارش خرید			
		گزارش فروش			
		گزارش واردات			
پنجم	پنجم	گزارش خرید	ایجاد توانایی در ثبت و ارسال اطلاعات گزارش فروش، واردات، پیمانکاری	سایت tax.gov.ir مستندات مربوط به فروش و برگ سبز و قرارداد	تدریس این بخش براساس روش نمایشی و بحث گروهی است.
		گزارش سایر گزارشات			
ششم	ششم	ارزشیابی	مرور مطالب کل فصل و رفع اشکالات هنرجوها	قانون مالیات‌های مستقیم و سایت tax.gov.ir	آزمون آزمایشی به منظور آمادگی برای امتحان پایانی و ارزشیابی فعالیت مستمر

حسابدار می‌تواند با ارائه خدمات مالیاتی در چارچوب قوانین و مقررات و رعایت درستکاری و بی‌طرفی، صاحبکار یا کارفرمای خود را در بهترین موقعیت مالیاتی قرار دهد. ارائه گزارش معاملات فصلی یکی از تکالیف مالیاتی می‌باشد که کارفرما می‌بایست به نحوه احسن این کار را انجام دهد تا دچار جرائم موضوع این ماده قانونی نگردد و کارفرما این امر مهم را به حسابدار خود واگذار می‌کند و حسابدار لازم است برای حسن انجام کار کلیه قوانین و دستورالعمل‌های مربوط در این خصوص آموزش دیده که این آموزش توسط هنرآموزها انجام می‌گردد لذا هنرآموزهای محترم (به‌خاطر مخاطره بودن عدم انجام تکلیف مربوطه که بار سنگینی به کارفرما متحمل می‌گردد) دقت و اهمیت لازم را جهت آموزش مباحث مطرح شده در این بخش را به هنرجوها داشته باشند.

مباحث مطرح شده در کتاب به حد کافی واضح و گویا هم برای هنرجو و هم هنرآموز می‌باشد و جواب فعالیت‌های تعریف شده در کتاب در خود مبحث آمده است که هنرآموزهای محترم قبل از ورود به مبحث حتماً جواب فعالیت‌ها را از هنرجوها بخواهند و به‌صورت گروهی مورد بحث قرار دهند.

شفافیت اقتصادی

شرط لازم برای سالم بودن هر نظام اقتصادی، وجود شفافیت در ابعاد مختلف است؛ عدم شفافیت در اقتصاد موجب می‌شود از یکسو به دلیل نبود نظارت اطلاعاتی کافی، فساد اداری، اقتصادی و مالی هزینه‌های سنگینی بر اقتصاد تحمیل شود و از سوی دیگر به دلیل فقدان شفافیت در اقتصاد امکان برنامه‌ریزی صحیح اقتصادی فراهم نباشد. نبود و یا کمبود شفافیت اطلاعات در اقتصاد ایران، همواره توسط کارشناسان به‌عنوان عاملی در جهت فرار از نظارت بر عملکرد بخش‌های فعال در اقتصاد و در نتیجه افزایش فساد اقتصادی عنوان گردیده است.

تحقق عدالت مالیاتی

برای اجرای عدالت مالیاتی سه دیدگاه وجود دارد:

۱ نظریه قدرت پرداخت

براساس این نظریه هرکس که قدرت توانایی بیشتری در پرداخت انواع مالیات داشته باشد بایستی مالیات بپردازد.

۲ نظریه نفع حاصله از خدمات

براساس این نظریه پرداخت انواع مالیات متناسب با منافع حاصله از خدمات دولت می‌باشد. مشکلی که این روش دارد، عدم اندازه‌گیری درست و صحیح‌تر استفاده از خدمات برای افراد است.

۲ نظریه عدالت مالیاتی در راستای عدالت اجتماعی

براساس این نظریه قدرت مالیات‌بندی بر توزیع مجدد درآمد از طبقات بالاتر به طبقات پائین‌تر اجتماع است و تقریباً همه بار مالیاتی را بر دوش طبقات ثروتمند جامعه تحمیل می‌نماید.

اگر توزیع درآمد به‌نحو صحیح اجرا شود و از افراد ثروتمند مالیات گرفته شود، به توزیع درآمد و عدالت اجتماعی کمک مؤثری خواهد شد ولی اگر درآمدهای دولت از افراد کم درآمد جامعه و بیشتر هزینه‌های دولت برای افراد ثروتمند جامعه باشد، نابرابری اجتماعی و کندشدن رشد اقتصادی را در پی خواهد داشت. در حقیقت درآمدهای مالیاتی نقش بسیاری در تعدیل ثروت و درآمد، عدالت اجتماعی و جلوگیری از نابرابری‌های درآمدی به وسیله توزیع مجدد آن دارد و از ابزارهای مهم در اجرای سیاست‌های دولت در مقابله با بحران‌های اقتصادی محسوب می‌شود. درنهایت گفتنی است با توجه به اینکه درآمدهای مالیاتی، تأثیر شگرفی بر تحقق عدالت اقتصادی دارد، ضروری به نظر می‌رسد که با گسترش فرهنگ پرداخت مالیات در سطح جامعه و شناخت اهمیت آن در توزیع درآمد، ایجاد عدالت اجتماعی و از بین بردن فاصله‌های طبقاتی، آن را جایگزین اقتصاد متکی بر نفت کرده و بستری به‌وجود آید تا مالیات‌دهی بخشی از وظایف و تکالیف مهم آحاد جامعه تلقی گردد.

فرار مالیاتی

هرگونه تلاش غیرقانونی برای پرداخت نکردن مالیات مانند ندادن اطلاعات لازم در مورد عواید و منافع مشمول مالیات به مقامات مسئول، فرار مالیاتی خوانده می‌شود

زمینه‌های پیدایش فرار مالیاتی چیست؟

در جوامع امروزی و حتی شاید در گذشته نیز بسیاری از عوامل مختلف دست به دست هم داده‌اند و باعث پیدایش فرارهای مالیاتی شده که در روند پیدایش این عمل، بسیاری مشکلات دیگر به دنبال آن به وجود آمده است. عواملی از جمله:

■ نیفتادن فرهنگ مالیاتی در جامعه

■ نبود اطلاعات کامل در هر جامعه‌ای و عدم مبادلات این اطلاعات و معلومات

- نبود یک سیستم نظارت قوی جهت نظارت و پیگیری نمودن مالیات‌های اخذ شده
- وجود ضعف در اجرای مالیات‌های علل الراس و خود اظهاری
- درست نبودن رقم‌های درآمدی
- وجود معافیت‌های بزرگ و وسیع برای افراد پر درآمد

نظام یکپارچه مالیاتی

پیاده‌سازی طرح جامع مالیاتی در ادارات استقرار سامانه نرم افزاری یکپارچه در یک اداره مالیاتی، نیازمند وجود تأمین پیش نیازها و زیرساخت‌ها اعم از فنی، انسانی، سازمانی و... بسیاری است. اجرای مجموعه‌ای متنوع از فرایندهای گوناگون که این زیرساخت‌ها و پیش نیازها را فراهم می‌کنند و اداره مالیاتی را برای اجرای سامانه آماده می‌سازند، در قالب پروژه «پیاده‌سازی طرح جامع مالیاتی» تعریف شده‌اند. آنچه در این سند به آن پرداخته می‌شود، جزئیات هریک از فعالیت‌های اجرایی است که با توجه به تجارب پیاده‌سازی در موج‌های اول تا پنجم پیاده‌سازی پروژه و نیز برمبنای آخرین ویرایش برنامه پیاده‌سازی ملی طرح جامع مالیاتی که در خرداد ماه ۱۳۹۳ تهیه شده، به‌روزرسانی شده است. نگهداری و به‌روزرسانی این سند با توجه به موارد زیر اهمیت بسیاری دارد: تکمیل شدن سامانه نرم افزاری یکپارچه، تجارب استقرار سامانه در هر اداره، تغییرات برنامه پیاده‌سازی طرح جامع مالیاتی در ادارات و مکانیزم‌های برنامه‌ریزی شده برای اجرای ملی پروژه.

پول شویی

پول شویی به چرخه‌ای اطلاق می‌شود که در آن پول‌هایی که عمدتاً از طرق نامشروع و غیرقانونی به‌دست می‌آید را وارد چرخه رسمی اقتصاد کنند و به این ترتیب ماهیت رسمی به این پول‌ها می‌دهند نمونه این فعالیت‌ها مانند درآمدهای حاصل از فروش مواد مخدر، انواع قاچاق و مشاغل زیرزمینی است اگر این درآمدها وارد فعالیت‌های اقتصادی کشور شوند به‌طوری که رد و منشأ آنها قابل پیگیری نباشد مفهوم پول شویی معنا پیدا می‌کند، به بیان ساده‌تر به فرایند گم کردن منشأ پول‌های ناسالم، پول شویی گفته می‌شود

برای نخستین بار فردی به نام آلکاپون با تشکیل گروهی که بعداً به آلکاپون‌ها شهرت یافتند. این گروه اقدام به اخذی و زورگیری از مردم می‌نمودند. آنان برای پنهان کردن اقدامات و درآمدهای خود **رختشوخانه‌ای** را تأسیس نمودند و به گونه‌ای وانمود کردن که درآمد خود را از این طریق به‌دست می‌آورند و نه از طریق نامشروع/ در واقع اصطلاح **پول شویی** بعد از این اقدام رواج یافت پول‌های نامشروع موجود در جامعه به سه دسته تقسیم می‌شوند:

پول‌های کثیف (پول‌های آغشته به خون)
این نوع پول مربوط به تروریسم و نقل و انتقال مواد مخدر می‌باشد.

پول‌های خاکستری
پول‌های حاصل از فعالیت‌های تولیدی یا فروش کالا می‌باشد که از نظارت دولت پنهان است. این اقدامات معمولاً برای **فرار مالیاتی** انجام می‌گیرد.

پول‌های سیاه
پول‌های حاصل از قاچاق کالا و همچنین شرکت در معاملات پرسود دولتی که خارج از عرف انجام می‌گیرد می‌باشد.

هنرآموزهای محترم می‌بایست مواد قانونی مرتبط با گزارشات فصلی آشنایی داشته باشند که شامل موارد ذیل می‌باشد:

- ماده ۲۷۴ الی ۲۷۹ قانون مالیات‌های مستقیم
- ماده ۱۶۹ و ۱۶۹ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم
- ماده ۱۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده
- ماده ۱۵۷ قانون مالیات‌های مستقیم
- ماده ۱۸۱ قانون مالیات‌های مستقیم
- ماده ۹۵ قانون مالیات‌های مستقیم و اصلاحیه آن

در قسمت انواع گزارشات برحسب نوع اطلاعات در معاملات فصلی

■ تحقیق کنید چه نوع معاملاتی برای تعیین درآمدهای مشمول مالیات مؤدیان لازم می‌باشد؟

■ **جواب:** کلیه گزارشات به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم در درآمدهای مشمول مالیات واحد اقتصادی تأثیر دارند به‌عنوان مثال مبنای مالیات براساس فروش، درآمد قراردادهای، درآمد صادرات و درآمد اجاره تعیین می‌گردد که سایر گزارشات به‌عنوان قیمت تمام شده فروش (خرید) و هزینه‌های بنگاه اقتصادی در شناسایی مالیات تأثیر دارد.

فعالیت

حد نصاب معاملات

حد نصاب معاملات همه ساله از طرف سازمان امور مالیاتی اعلام و توسط مؤدیان و بهره‌برداران قابل استفاده می‌باشد. از حد نصاب معاملات استفاده‌های گوناگونی وجود دارد که مهم‌ترین این استفاده‌ها مربوط می‌شود به:

- ۱ گزارش خرید و فروش فصلی
- ۲ آئین نامه مالی و معاملاتی دولتی و برگزاری مناقصات

موارد عدم شمول ارسال فهرست معاملات و استثنای آن

- ۱ سود سهام و سهم الشرکه
- ۲ وجوه پرداختی بابت حق نگهداری (شارژ) ساختمان محل
- ۳ فعالیت و آبونمان‌های پرداختی حق عضویت اعضای مجامع حرفه‌ای
- ۴ اجزای و انجمن‌ها و تشکل‌های غیردولتی دارای مجوز از مراجع ذی صلاح
- ۵ حقوق و دستمزد پرداختنی
- ۶ کمک‌ها، جوایز و هدایای بلاعوض
- ۷ سود و کارمزد و جریمه‌های بانک‌ها صندوق‌ها
- ۸ مبالغی که تحت عنوان جریمه یا خسارت، انواع عوارض و مالیات به استثناء مالیات و عوارض قانون مالیات برارزش افزوده حق ثبت، حق تمبر، حقوق گمرکی و موارد مشابه، به دستگاه‌های اجرایی پرداخت می‌گردد.

ثبت نام در نظام مالیاتی

- مراحل ثبت نام دستی و الکترونیک
- ۱ تشکیل پرونده مالیاتی
  - ۲ اخذ کد اقتصادی قدیم
  - ۳ پیش ثبت نام الکترونیکی کد اقتصادی جدید
  - ۴ دریافت رمز و پسورد برای ارسال گزارشات فصلی
  - ۵ تکمیل فرایند ثبت نام الکترونیکی
  - ۶ مرحله نهایی و امکان ارسال اظهارنامه و سایر خدمات

تحلیل اجرایی گزارشات معاملات فصلی

توصیه می‌گردد جهت درک بیشتر مباحث اجرایی این بخش حتماً به صورت حضوری در یکی از شرکت‌ها و یا مؤسساتی که امکان ثبت گزارشات در حضور هنرجویان دارند حضور رسانند و به صورت علمی نسبت به ثبت اطلاعات اقدام نمایند و در غیر این صورت به صورت آفلاین از طریق نرم‌افزار TTMS که در سایت Tax.gov.ir قابل دانلود است در کلاس تمرین گردد.

جدول ارزشیابی فصل

فصل	تکالیف عملکردی (شایستگی‌ها)	استاندارد عملکرد (کیفیت)	نتایج	استاندارد (شاخص‌ها، داوری، نمره‌دهی)	نمره
خرید و فروش فصلی	تحلیل گزارش‌های فروش فصلی	بر اساس قوانین مالیاتی گزارش معاملات فصلی مستندات هزینه‌های خدمات پس از فروش تطبیق هزینه‌های خدمات پس از فروش با مصوبه خدمات پس از فروش، هزینه‌های خدمات پس از فروش، محاسبه ذخیره خدمات پس از فروش، ثبت ذخیره هزینه‌های خدمات پس از فروش، تهیه لیست خرید سه ماهه، تکمیل گزارش خرید فصلی، ارسال گزارش فصلی به سازمان امور مالیاتی، ثبت اطلاعات مربوط به ارزش افزوده و تکمیل فرم امتناع.	بالاتر از حد انتظار	یک نمونه کار عملی در حد هنرجو	۳
	تحلیل گزارش‌های خرید فصلی		در حد انتظار	تحلیل گزارش‌های فروش فصلی و تحلیل گزارش‌های خرید فصلی	۲
			پایین‌تر از حد انتظار	یکی از دو تکلیف را انجام دهد.	۱
نمره مستمر از ۵					
نمره شایستگی فصل از ۳					
نمره فصل از ۲۰					

فصل ۲

اعتبارات اسنادی

یکی از مهم ترین هدف های کشورها، بهبود اوضاع اقتصادی و رونق کسب و کار در بخش خصوصی است بنابراین انجام معاملات و داد و ستدهای مختلف مورد توجه واحدهای اقتصادی قرار می گیرد. در انجام یک معامله، مهم ترین بخش شیوه پرداخت در معاملات است. یکی از رایج ترین و مهم ترین روش های پرداختی در عرصه بین المللی اعتبارات اسنادی می باشد که در این فصل در مورد آن بحث می شود.

بودجه بندی فصل ۲

فصل	جلسه	عنوان درس	هدف کلی درس	وسایل آموزشی
اعتبارات اسنادی	اول	تعریف اعتبارات اسنادی، تشریح فرایند عملیات اعتبارات اسنادی (LC) و انواع آن و پیش فاکتور (پروفرما) و تشریح موارد مندرج پروفرما	آشنایی با اعتبارات اسنادی و انواع آن و ایجاد توانایی در تشریح عملیات اعتبارات	سامانه جامع تجارت ایران
		ثابت سفارش و ثبت اطلاعات واردات در سامانه جامع تجارت ایران	آشنایی با ثبت سفارش واردات کالا و ایجاد توانایی ثبت سفارش در سامانه جامع تجارت ایران	
		مراحل ثبت سفارش واردات در سامانه جامع تجارت ایران و مدارک مورد نیاز و انواع ثبت سفارش	توانایی محاسبه کارمزد ثبت سفارش واردات و تشریح فرم ثبت سفارش کالا	
اعتبارات اسنادی	دوم	مفاهیم و اصطلاحات گمرکی و تعاریف، قوانین و تعرفه های گمرکی	آشنایی با مفاهیم، اصطلاحات بازرگانی، و تعرفه های گمرکی و ایجاد توانایی در به کارگیری قوانین و تعرفه های گمرکی	قوانین اینکوترمز ۲۰۱۰ و تعرفه های گمرکی مصوب ابلاغ شده سال ۱۳۹۷
		قوانین اینکوترمز ۲۰۱۰ و شرایط حمل و انتخاب قاعده مناسب اینکوترمز	ایجاد توانایی در محاسبه و کنترل محاسبات حق بیمه واردات کالا	
		بیمه نامه حمل وارداتی و محاسبه حق بیمه حمل واردات کالا	انواع روش های سفارشات خرید خارجی	
		انواع اعتبارات اسنادی از نقطه نظر پرداخت	انواع هزینه های سفارشات خرید خارجی و گشایش اعتبارات اسنادی (LC)	
تعیین نهی خرید و وارداتی (LC نقدی)	چهارم	پیش پرداخت اعتبارات اسنادی	ایجاد توانایی در محاسبه و کنترل محاسبات هزینه های گشایش اعتبارات اسنادی	استاندارد حسابداری شماره ۸- حسابداری موجودی مواد و کالا
		کنترل محاسبات هزینه های گشایش اعتبارات اسنادی	آشنایی با خرید خارجی و مدارک مورد نیاز جهت سفارشات خرید خارجی از طریق گشایش اعتبارات اسنادی (LC)	
	تعریف خرید خارجی و مدارک مورد نیاز سفارشات خارجی	گواهی و مجوزهای مربوط به سفارشات خارجی و گشایش اعتبارات اسنادی		
	تعریف حساب سفارشات و اعتبارات اسنادی	آشنایی با حساب و عملیات سفارشات و اعتبارات اسنادی و ایجاد توانایی در به کارگیری استاندارد حسابداری و ثبت عملیات واردات کالا از طریق گشایش اعتبارات اسنادی (LC) در دفاتر مالی واحدهای تجاری		
	پنجم	عملیات حسابداری سفارشات و اعتبارات اسنادی برای واردات کالا و داری های ثابت		
	ششم	تشریح عملیات حسابداری سفارشات و اعتبارات اسنادی (ثبت های روزنامه و حساب های دفتر کل) با ذکر مثال		
هفتم	ارزشیابی	مرور مطالب کل فصل و رفع اشکالات هنرجوها		

تحلیل هزینه‌های سفارش کالای خارجی

اعتبارات اسنادی

گسترش جوامع بشری، پیشرفت علوم و تکنولوژی، انسان را نیازمند همکاری متقابل و ایجاد روابط گسترده بازرگانی نموده است. اشخاص ساکن در کشورهای مختلف با تابعیت‌های متفاوت از طریق وسایل ارتباطی سریع نظیر تلفن، فکس، اینترنت و... با یکدیگر در تماس هستند بدون آنکه شناخت کاملی از یکدیگر داشته باشند بدین صورت که طرفین معامله در موقعیتی نیستند که بتوانند اعتبار، حسن شهرت، توانایی مالی و پایبندی یکدیگر را نسبت به تعهدات خود ارزیابی کنند و مطمئن شوند در صورت انجام یک معامله خطری آنها را تهدید نمی‌کند ضمناً همواره شیوه پرداخت در معاملات بین‌المللی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده است و بازرگانان شیوه‌های مختلفی را در این زمینه تجربه کرده‌اند یکی از روش‌های پرداخت که از مهم‌ترین و مطمئن‌ترین این روش‌ها نیز می‌باشد تحت عنوان اعتبارات اسنادی است.

فعالیت

■ LC مخفف چه کلماتی است با کمک معلم خود به این فعالیت پاسخ دهید.

■ **جواب:** LC مخفف Letter Of Credit بوده که به معنای سندی است که توسط مؤسسات مالی همچون بانک صادر و در معاملاتی که نیاز به تبادل پول دارند مورد استفاده قرار می‌گیرد.

اعتبارات اسنادی (LC): یک روش پرداختی است که در آن تعهد قطعی به پرداخت از جانب بانک گشایش‌دهنده اعتبار، به خریدار و فروشنده داده می‌شود که به موجب آن بانک تعهد می‌کند که میزان پرداختی خریدار به موقع و با مبلغ صحیح به دست فروشنده خواهد رسید هرگاه که خریدار قادر به پرداخت مبلغ خرید نباشد، بانک موظف است باقیمانده یا تمام مبلغ خرید را بپردازد اعتبارات اسنادی اغلب در معاملات بین‌المللی به منظور اطمینان از دریافت مبالغ پرداختی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

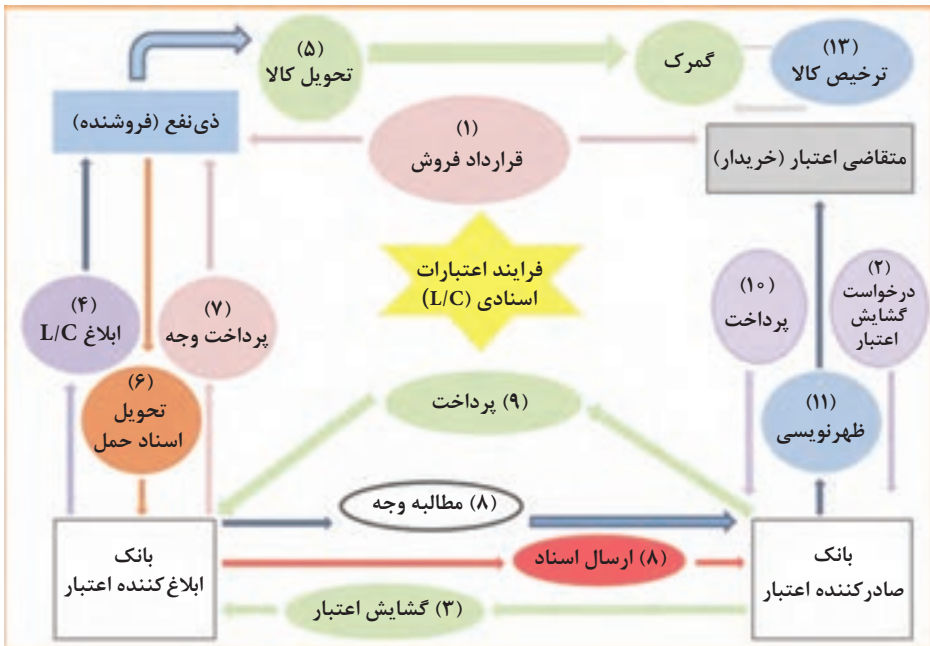

■ مقررات UCP چیست ؟ آیا می‌توانید فرایند اعتبارات اسنادی را از طریق این مقررات ترسیم کنید؟

■ **جواب:** مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی یا یوسی پی (UCP سرنام قوانین و مقرراتی یگانه و همسان هستند که توسط اتاق بازرگانی بین‌المللی ICC و برای یکپارچه‌سازی در روند تهیه اعتبارات اسنادی تهیه می‌گردد و هم‌اکنون در بیش از ۱۷۵ کشور دنیا استفاده می‌گردد.

به دلیل ماهیت معاملات بین‌المللی که شامل عواملی همچون مسافت و تفاوت قوانین کشورها و... اعتبارات اسنادی یک جنبه بسیار مهم در تجارت بین‌المللی شده است بانک به نیابت از خریدار که نگهدارنده اعتبارات اسنادی است تا زمان دریافت تأییدیه که کالاهای خریداری شده حمل شده‌اند وجه را پرداخت نخواهد کرد.

فرایند عملیات اعتبارات اسنادی به شرح زیر می‌باشد :

■ به دلخواه خود یکی از انواع اعتبارات اسنادی را انتخاب کرده و فرایند آن را ترسیم کنید.

■ **جواب:** رایج‌ترین و مطمئن‌ترین شکل پرداخت بهای کالاها و خدمات به خارج از کشور از طریق ابزار اعتبارات اسنادی و از نوع اعتبارات اسنادی تأیید شده می‌باشد که مطابق شکل ارائه شده صفحه قبل فرایند عملیات واردات تشریح شده است.

اعتبار اسنادی وارداتی یا صادراتی

به اعتباری که خریدار برای واردات به کشور خود گشایش می‌کند اعتبار وارداتی و این اعتبار از لحاظ فروشنده کالا که در کشور دیگر قرار دارد اعتبار صادراتی می‌باشد. انواع اعتبارات اسنادی عبارت است از:

۱ **اعتبارات اسنادی قابل برگشت Revocable LC:** در این نوع اعتبار، خریدار و یا بانک گشایش‌کننده اعتبار می‌توانند بدون اطلاع ذی‌نفع، هرگونه تغییر یا اصلاحی در شرایط اعتبار به وجود آورند (بدون اجازه فروشنده). از این نوع اعتبار استفاده چندانی نمی‌شود. زیرا فروشنده اطمینان لازم را نسبت به پایدار ماندن اعتبار و انجام تعهدات خریدار ندارد.

۲ **اعتبار اسنادی غیرقابل برگشت Irrevocable LC:** در اعتبار اسنادی غیرقابل برگشت هرگونه تغییر شرایط اعتبار از جانب خریدار یا بانک گشایش‌کننده اعتبار موکول به موافقت و رضایت فروشنده بوده. فروشندگان معمولاً از این گونه اعتبار استقبال بیشتری می‌کنند.

۳ **اعتبار اسنادی تأیید شده Confirmed LC:** اعتباری است که خریدار ملزم می‌شود تا اعتبار صادره از سوی بانک خود را به تأیید هر بانک معتبر دیگر که مورد نظر فروشنده است، برساند. این نوع اعتبار اسنادی حاکی از اطمینان نداشتن به حیثیت اعتباری بانک صادرکننده و یا وضعیت متزلزل سیاسی یا اقتصادی کشور خریدار است.

۴ **اعتبار اسنادی تأیید نشده Unconfirmed LC:** این نوع اعتبار در شرایط متعارف و بدون نیاز به تأیید بانک دیگری گشایش می‌یابد. اگر در شرایط اعتبار کلمه Confirmed ذکر نشود آن اعتبار تأیید نشده تلقی می‌شود.

۵ اعتبار اسنادی قابل انتقال **Tranferable LC**: به اعتباری گفته می‌شود که طبق آن، ذی‌نفع اصلی حق دارد همه یا بخشی از اعتبار گشایش شده را به شخص یا اشخاص انتقال دهد. در واقع این نوع اعتبار یک امتیاز برای فروشنده محسوب می‌شود.

۶ اعتبار اسنادی غیر قابل انتقال **Untransferable LC**: به اعتباری گفته می‌شود که ذی‌نفع حق واگذاری کل یا بخشی از آن را به دیگری ندارد. در تجارت بین‌الملل عرف بر غیرقابل انتقال بودن اعتبار است و همچنین در ایران برای گشایش اعتبار قابل انتقال نیاز به مجوز بانک مرکزی می‌باشد.

۷ اعتبار اسنادی نسبی یا مدت‌دار (یوزانس) **Usance LC**: اعتباری است که وجه اعتبار بلافاصله پس از ارائه اسناد از سوی ذی‌نفع، پرداخت نمی‌شود بلکه پرداخت وجه آن، بعد از مدت تعیین شده صورت می‌گیرد. در واقع فروشنده به خریدار مهلت می‌دهد که بهای کالا را پس از دریافت و فروش آن بپردازد. معامله یوزانس معمولاً در کشورهای بی‌انجام می‌گیرد که کمبود ارز دارند.

۸ اعتبار اسنادی دیداری **At Sight LC**: اعتباری است که طبق آن بانک ابلاغ‌کننده پس از رویت اسناد حمل ارائه شده از طرف ذی‌نفع (فروشنده)، در صورت رعایت تمامی شرایط اعتبار از سوی وی، بلافاصله وجه آن را پرداخت می‌کند.

۹ اعتبار اسنادی پشت به پشت (اتکایی) **Back to Back LC**: این نوع اعتبار اسنادی متشکل از دو اعتبار جدا از هم است. اعتبار اول به نفع ذی‌نفع گشایش می‌یابد که خود به هر دلیلی قادر به تهیه و ارسال کالا نیست. به همین جهت با اتکا بر اعتباری که به نفع وی گشایش یافته است اعتبار دیگری برای فروشنده دوم (ذی‌نفع دوم) که می‌تواند کالا را تهیه و ارسال کند، از طرف ذی‌نفع اول گشایش می‌یابد.

۱۰ اعتبار اسنادی ماده قرمز **Red Clause LC**: در این نوع اعتبار فروشنده می‌تواند قبل از ارسال کالا، وجوهی را به صورت پیش پرداخت از بانک ابلاغ‌کننده تأییدکننده دریافت کند. علت این نام گذاری آن است که اولین بار که این اعتبار گشایش یافت بانک بازکننده اعتبار برای جلب توجه بانک ابلاغ‌کننده شرایط اعتبار را که به مقداری از وجه اعتبار را به‌عنوان پیش پرداخت به ذی‌نفع پرداخت می‌کند را با جوهر قرمز نوشت که از آن به بعد به اعتبار ماده قرمز معروف شد.

۱۱ اعتبار اسنادی گردان Revolving LC: اعتباری است که پس از هر بار استفاده ذی نفع از اعتبار، همان مبلغ اسناد تا سطح اعتبار اولیه افزایش می‌یابد در واقع بدون احتیاج به افتتاح یا اصلاح اعتبار جدید، اعتبار موجود خود به خود تجدید می‌شود.

پروفرما یا پیش فاکتور Proforma Invoice

پس از انجام مکاتبات و مذاکرات بین خریدار و فروشنده و نهایی شدن شرایط معامله، فروشنده پروفرما اینویس صادر می‌نماید پروفرما، اولین سند معامله بین‌المللی است که شرایط معامله در آن ذکر گردیده از این سند در مراحل مجوز ثبت سفارش، گشایش اعتبار اسنادی و ترخیص کالا استفاده می‌شود و در نتیجه فاکتور بر اساس اطلاعات موجود در پروفرما صادر می‌گردد.

فعالیت

■ در معاملات خارجی اگر بخواهید به میزان زیادی خرید کنید اولین مرحله خرید شما به نظر تان چیست؟

■ **جواب:** واحدهای تجاری در معاملات خارج از کشور که ریسک خرید، بیشتر از ریسک خرید داخلی مشابه است، ابتدا در اولین قدم، مطابق با آیین‌نامه معاملات و ضوابط واحد تجاری باید حداقل از سه تا از فروشندگان و تأمین‌کنندگان اقلام مورد نیاز خود در خارج از کشور استعلام قیمت اخذ نمایند و پس از بررسی قیمت، نحوه پرداخت و سایر شرایط معامله، نسبت به خرید با قیمت مناسب، مطمئن و از طریق سیستم پرداخت معتبر (سیستم پرداخت بانکی، گشایش اعتبارات اسنادی) اقدام شود.

Pro forma invoice

Seller(name, address)*		Pro forma invoice number*					
		Pro forma invoice date (YYYY-MM-DD)*		Validity date of F1 (YYYY-MM)			
		Buyer's Commercial Card No.		Seller's reference			
Buyer (name, address)*							
Freight forwarder (name, address)		Country of beneficiary *china					
		Country of origin *		Place of destination *			
partial shipment: allowed ☐ * not allowed ☐		Terms of delivery * relevant location					
		Terms of payment *		Transaction currency *			
Transport mode and means:		Participate in loading					
Participate in discharge		Final delivery place					
Shipment details, transport contract No.		No. and kind of packages, Shipping description of goods		Commodity	Total gross weight		
No. and kind of standard: *							
Item*	Item description*	Origin*	commodity code	Net wt (kg)*	Quantity *M	Unit price *	Amount *
					Total net weight *	Sub Total amount*	
Note:					FREIGHT CHARGES		
					OTHER CHARGES		
					TOTAL AMOUNT *		
				NAME OF SIGNATORY			
<small>It is hereby certified that this pro-forma invoice shows the actual price of the goods described, that no other pro-forma invoice has been or will be issued, and that all particulars are true and correct.</small>				PLACE AND DATE OF ISSUE(YYYY MM DD)			
				SEAL AND SIGNATURE			

■ با توجه به فرم پروفرما با کمک هنرآموز خود موارد زیر را در پروفرما پرنمایید.

■ **جواب:** نمونه پروفرمای تکمیل شده به شرح شکل فوق ارائه شده است.

در پروفرما باید موارد زیر درج شود :

- نام و آدرس کامل خریدار (شماره تلفن و فاکس)
- نام و آدرس کامل فروشنده (شماره تلفن و فاکس)
- مشخصات کامل کالا
- قیمت واحد کالا - قیمت بر اساس تحویل در بندر کشور فروشنده یا بندر کشور خریدار
- مقدار، وزن، تعداد و نوع بسته بندی کالا
- نام کشور ذی نفع (فروشنده) و نام کشور تولیدکننده کالا
- نام کشور مبدأ حمل، محل بارگیری، وسیله حمل و مهلت حمل
- نام ارز مورد معامله و نحوه پرداخت وجه کالا
- نام مرز ورودی و گمرک مقصد
- شماره و تاریخ صدور پروفرما و امضای آن به همراه تاریخ انقضا
- درج شماره استاندارد یکی از استانداردهای مورد قبول مؤسسه استاندارد ایران و اعلام انطباق کالا با استاندارد مذکور در مواردی که کالا مشمول فهرست استانداردهای وارداتی اعلام شده می باشد.
- ارائه ترجمه رسمی برای پروفرماهای غیر از زبان فارسی و انگلیسی
- ارائه کاتالوگ جهت ماشین آلات و بعضی از کالاهای مصرفی و بروشور یا آنالیز برای بعضی کالاهای شیمیایی که مشخصات کالا در پروفرما گویا نباشد.

ثبت سفارش

ثبت سفارش نوعی مجوز ورود برای کالاهای خارجی خریداری شده است که در سیستم وزارت صنعت، معدن و تجارت ثبت می‌شود. بر این اساس دریافت پیش‌فاکتور از فروشنده و ثبت سفارش از مراحل اولیه واردات کالا است. مجوز ثبت سفارش فایلی است که توسط سازمان توسعه تجارت ایران صادر می‌شود و روی آن شماره هشت رقمی مجوز، تاریخ مجوز ثبت سفارش همراه شماره، تاریخ پروفرما و نام شرکت متقاضی که واردکننده کالا است، درج می‌شود.

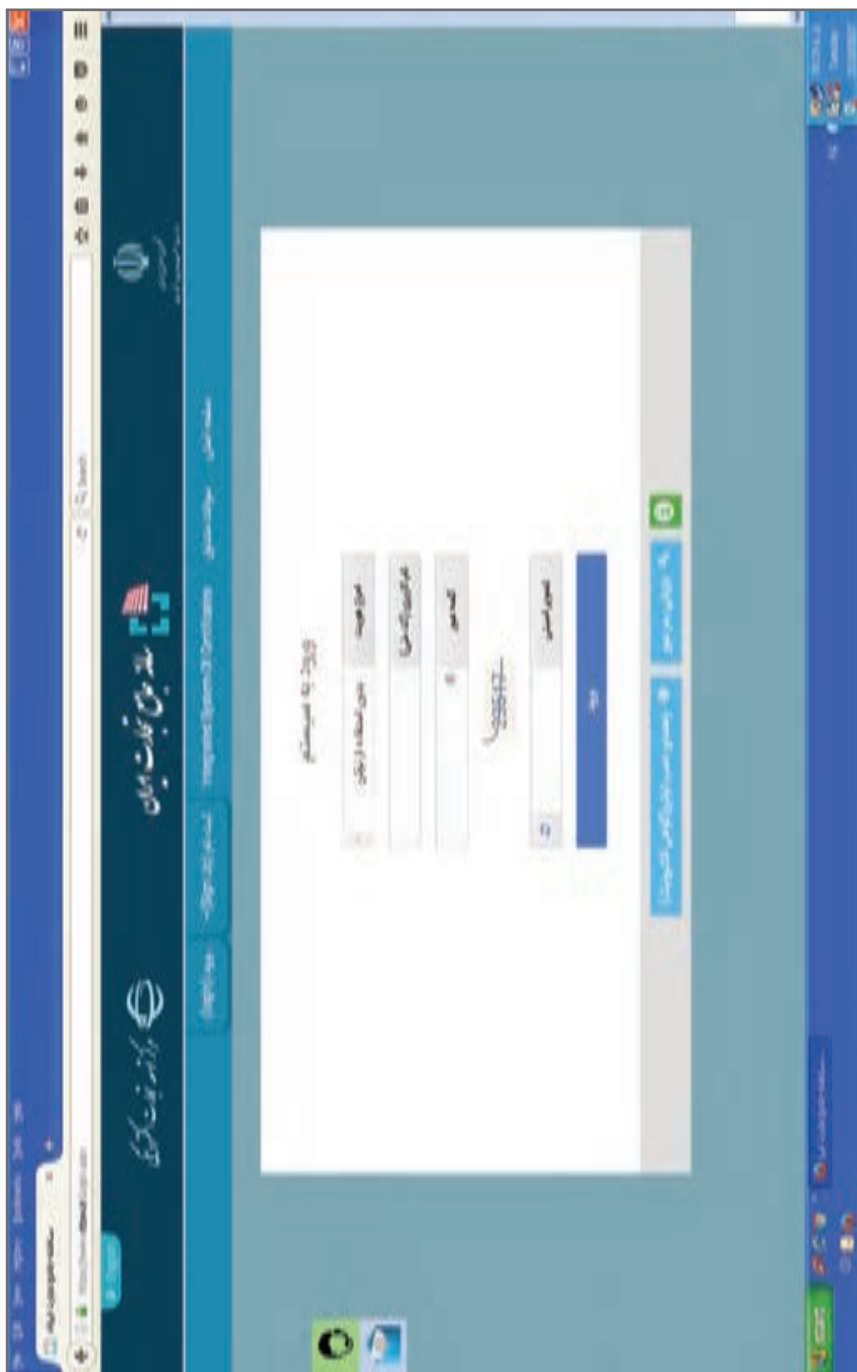
سیستم الکترونیکی ثبت سفارشات واردات کالا، از ابتدای سال ۱۳۸۷ به صورت تدریجی شکل گرفته است و در نهایت در تاریخ ۱۳۸۸/۰۳/۱۹ به صورت صددرصد الکترونیکی شروع به کار کرده است. در این سیستم متقاضیان ثبت سفارش اعم از حقیقی و حقوقی می‌توانند با مراجعه به سامانه جامع تجارت ایران به آدرس <https://www.ntsww.ir> ثبت نام نموده، با دریافت نام کاربری و کلمه عبور شخصی، از طریق این سایت سفارشات واردات خود را به صورت ۲۴ ساعته، و در هر مکانی که به شبکه جهانی اینترنت دسترسی داشته باشند ثبت نمایند لازم به ذکر است که کلیه پیگیری‌های لازم تا حصول نتیجه (دریافت تأییدیه ثبت سفارش)، از طریق این سیستم میسر می‌باشد. و متقاضیان پس از اطلاع از تکمیل مراحل اداری ثبت سفارش می‌بایست به مراکز ثبت سفارش ایجاد شده در هر استان مراجعه نموده و پس از پرداخت کارمزد، تحویل اصل مدارک مورد نیاز، تأییدیه ثبت سفارش خود را دریافت نمایند.

فعالیت

■ به سامانه معرفی شده مراجعه کرده، تلاش کنید یک فرم ثبت سفارش را پر کنید. آیا مشکلی دارید؟ توضیح دهید.

■ **جواب:** این فعالیت در سامانه جامع تجارت ایران با کمک هنرآموز با استفاده از نام کاربری و کلمه عبور یکی از واحدهای تجاری امکان‌پذیر می‌باشد.

مراحل ثبت سفارش برای واردات کالا

مراحل ثبت سفارش در سامانه جامع تجارت ایران به شرح زیر است :

- ۱ ثبت پیش فاکتور جدید
- ۲ استعلام ضوابط کالایی
- ۳ ارسال درخواست مجوز به سازمان مجوزدهنده
- ۴ درخواست ثبت سفارش
- ۵ پرداخت کارمزد
- ۶ دریافت شماره ۸ رقمی ثبت سفارش

مدارک مورد نیاز برای ثبت سفارش کالا

- کارت بازرگانی معتبر
- کارت عضویت وزارت بازرگانی (ثبت نام)
- اخذ مجوزهای قانونی لازم براساس مندرجات ذیل یادداشت‌های فصل تعرفه مربوط در کتاب مقررات صادرات و واردات و سایر مصوبات و دستورالعمل‌های ابلاغ شده (از قبیل مجوز وزارت بهداشت، جهاد کشاورزی، انرژی اتمی و ...)
- اصل پروفرما به انضمام تصویر آن
- کاتالوگ یا بروشور و آنالیز برای برخی کالاها.

ثبت سفارش در سایر کشورها

سامانه اظهارنامه خودکار یا AMS در ایالات متحده امریکا، سامانه کنترل واردات در اتحادیه اروپا و سامانه اطلاعات تجاری پیش از ورود یا ACIS در کانادا سامانه‌هایی‌اند که مشابه با سامانه‌های ثبت سفارش در ایران مانند ثبت سفارش و سامانه جدید جامع تجارت ایران که درحاضر مورد استفاده قرار می‌گیرد عمل می‌کنند.

الف) انواع ثبت سفارش بر اساس درخواست متقاضی :

- ۱ دیداری
- ۲ مدت‌دار
- ۳ یوزانس
- ۴ واردات در قبال صادرات
- ۵ بدون انتقال ارز

ب) انواع ثبت سفارش بر اساس درخواست متقاضی :

- ۱ افتتاح
- ۲ جایگزین
- ۳ اصلاحیه

■ چرا افراد حقیقی و حقوقی لازم است قوانین و مقررات گمرکی را بدانند؟ پس از جمع‌آوری اطلاعات و قوانین از اینترنت باهم بحث کنیم.

■ **جواب:** واحدهای تجاری در قالب اشخاص حقیقی و حقوقی دارای کارت بازرگانی، که به واردات کالا (خرید خارجی مواد اولیه، کالا، ماشین‌آلات و تجهیزات و...) می‌پردازند باید با قوانین و مقررات گمرکی کشور خود جهت تسهیل در امر واردات آشنایی کامل داشته باشند که در صورت عدم آگاهی نسبت به قوانین حاکم، محتمل هزینه‌های اضافی و تبعات قانونی خواهند شد.

تعاریف

ماده (۱)

مفاهیم اصطلاحات گمرکی به کار برده شده در این قانون، طبق تعریفی است که از طرف شورای همکاری گمرکی به صورت مجموعه برای کشورهای عضو منتشر شده و یا می‌شود مگر اینکه در بندهای ذیل یا در سایر مواد این قانون از آن تعریف دیگری به عمل آمده باشد:

اظهار کالا: بیانیه‌ای کتبی یا شفاهی است که براساس مقررات این قانون اظهارکننده، رویه گمرکی مورد نظر خود را درباره کالا مشخص می‌کند و اطلاعات مورد نیاز برای اجرای مقررات گمرکی را ارائه می‌دهد.

اظهارکننده: صاحب کالا یا نماینده قانونی او است که کالا را برابر مقررات این قانون به گمرک اظهار می‌کند. در اظهار الکترونیکی صاحب کالا یا نماینده قانونی وی به استناد گواهی رقومی (دیجیتالی) تأیید شده از مراکز مجاز صدور گواهی مذکور به عنوان صاحب کالا یا نماینده قانونی اظهارکننده شناخته می‌شود.

اظهارنامه اجمالی: سندی است که به موجب آن شرکت حمل و نقل، فهرست کلی محمولاتی که باید تخلیه و یا بارگیری شود را هنگام ورود و یا خروج وسیله نقلیه از کشور اعلام می‌نماید.

اماکن گمرکی: انبارها، باراندازها، اسکله‌ها، فرودگاه‌ها، ایستگاه‌های راه آهن، محوطه‌ها و هر محل یا مکانی است که تحت نظارت گمرک است و برای انباشتن و نگهداری کالاها به منظور انجام تشریفات گمرکی استفاده می‌شود. این اماکن می‌تواند انبارهای گمرکی، انبارهای اختصاصی و سردخانه‌های عمومی باشد.

ترخیص: خروج کالا از اماکن گمرکی پس از انجام تشریفات گمرکی مربوط است.

ترخیصیه: سندی است که به موجب آن شرکت حمل و نقل پس از احراز هویت، بلا مانع بودن انجام تشریفات گمرکی توسط گیرنده کالا را به گمرک اعلام می نماید.

تشریفات گمرکی: کلیه عملیاتی است که در اجرای مقررات گمرکی انجام می شود.

تضمین: وجه نقد، ضمانت نامه بانکی و بیمه نامه معتبری است که برای اجرای الزامات مندرج در مقررات گمرکی نزد گمرک سپرده می شود.

تعهد: قبول الزام کتبی یا الکترونیکی که شخص را در برابر گمرک برای انجام یا عدم انجام عملی ملزم می کند.

حقوق ورودی: حقوق گمرکی کالا به اضافه سود بازرگانی که هر سال توسط هیأت وزیران تعیین و ابلاغ می گردد به علاوه وجوهی که به موجب قانون، گمرک مسئول وصول آن است و به واردات قطعی کالا تعلق می گیرد ولی شامل هزینه های انجام خدمات نمی شود.

حمل یکسره: ورود کالا به اماکن گمرکی و خروج کالا از اماکن مذکور بدون تخلیه و تحویل در این اماکن با رعایت مقررات این قانون است.

روز اظهار: زمانی که اظهارنامه امضا شده به ضمیمه اسناد مربوطه توسط اظهارکننده به صورت دستی یا رایانه ای به گمرک ارائه می شود و شماره دفتر ثبت اظهارنامه به آن اختصاص می یابد.

سازمان جهانی گمرک (شورای همکاری گمرک): سازمان بین المللی بین الدولی که براساس کنوانسیون مورخ ۱۳۲۹/۹/۲۴ هجری شمسی مطابق با ۱۵ دسامبر ۱۹۵۰ میلادی ایجاد گردیده است و کشور ایران در اسفند ماه سال ۱۳۳۷ هجری شمسی به آن پیوسته است.

سامانه (سیستم) هماهنگ شده: توصیف و کدگذاری کالا براساس کنوانسیون بین المللی سامانه هماهنگ شده توصیف و نشانه گذاری (کدگذاری) کالا مورخ ۱۴ ژوئن ۱۹۸۳ میلادی که به تصویب شورای همکاری گمرکی رسیده و جمهوری اسلامی ایران براساس ماده واحده قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون ۱۳۷۳ هجری شمسی، به آن پیوسته است.

شرکت حمل و نقل بین المللی: شخص حقوقی که به موجب مقررات قانونی، مجاز به انجام عملیات حمل و نقل بین المللی است.

صاحب کالای تجاری: شخصی است که نسخ اصلی اسناد خرید و حمل به نام او صادر شده (و در مورد کالای خریداری شده با تعهد سامانه بانکی، آن اسناد از طرف بانک مهر شده) و ترخیصیه نیز به نام او باشد یا اسناد مزبور به نام وی ظهرنویسی و صحت امضای واگذارنده از طرف مقام صلاحیتدار گواهی شده باشد.

قلمرو گمرکی: آن قسمت از قلمرو کشور است که در آن قانون امور گمرکی اعمال می شود.

کالای تجاری: کالایی که به تشخیص گمرک ایران برای فروش صادر یا وارد می گردد اعم از اینکه به همان شکل یا پس از انجام عملیات اعم از تولیدی، تفکیک و بسته بندی به فروش برسد.

کالای داخلی: کالایی که در قلمرو گمرکی کشور تولید یا ساخته شده یا کالای خارجی است که ورود قطعی شده است.

کالای گمرک نشده: کالایی که تحت نظارت و کنترل گمرک است ولی تشریفات گمرکی آن به طور کامل انجام نشده است.

کالای مجاز: کالایی که صدور یا ورود آن با رعایت ضوابط نیاز به کسب مجوز ندارد.

کالای مجاز مشروط: کالایی که صدور یا ورود آن نیاز به کسب موافقت قبلی یک یا چند سازمان دولتی دارد.

کالای ممنوع: کالایی که صدور یا ورود آن بنا به مصالح ملی یا شرع مقدس اسلام به موجب قانون ممنوع است.

کنترل های گمرکی: اقداماتی که توسط گمرک به منظور حصول اطمینان از رعایت مقررات گمرکی انجام می شود.

مرجع تحویل گیرنده: شخص حقوقی که به موجب قانون یا قراردادهای متکی به قانون مسئولیت تحویل و نگهداری کالاهای مربوط به عموم اشخاص را که تشریفات گمرکی آن انجام نشده است در اماکن گمرکی برعهده دارد. این اصطلاح شامل سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی نیست.

مقررات گمرکی : قوانین و مقررات اعم از آیین نامه‌های اجرایی، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌هایی که نظارت یا اجرای آن به گمرک واگذار گردیده است.

هزینه‌های انجام خدمات : وجوهی که در قبال انجام خدماتی از قبیل هزینه اشعه ایکس (ایکس ری)، مهر و موم، پلمب، باربری، انبارداری در اماکن گمرکی، آزمایش و تعرفه‌بندی، مراقبت، بدرقه، توزین کالا و خدمات فوق العاده دریافت می‌شود و شرایط، ضوابط و مصادیق آن متناسب با خدمات انجام شده تعیین می‌گردد.

تعرفه‌های گمرکی

تعرفه یا به عبارت دیگری (TARIFF) یک نوع معیار رقمی و یا عددی می‌باشد برای شناسی و تعیین جایگاه کالا در ترخیص کالا. تعرفه گمرکی میزان حقوق ورودی قابل پرداخت برای ورود کالا می‌باشد. تعرفه گمرکی در بستر تاریخ مبتنی بر سیستم و روش‌های خاصی از قبیل اداره گمرک، آمار، حمل و نقل، بیمه و غیره طراحی و مورد استفاده قرار می‌گیرد.

معنای عام

که به صورت اشتباه در بین تعدادی از صاحبان کالا و ترخیص‌کاران ترویج پیدا کرده و آن این است که مثلاً می‌گویند تعرفه اتوی برقی چند درصد می‌باشد که منظور مأخذ حقوق ورودی آن کالا می‌باشد که در کتاب تعرفه گمرکی آورده شده است که در پاسخ می‌گویند ۲۶ درصد.

معنای خاص

در این معنا تعرفه گمرکی به‌عنوان یک ردیف و یا شماره تعرفه کالا که در نمانکلاتور سیستم هماهنگ شده (HS) می‌باشد که البته کتاب تعرفه مورد استفاده در کشور ایران بر مبنای نمانکلاتور ترجمه شده است و برای هر ردیف کالا یک عددی را به‌عنوان مأخذ حقوق ورودی ذکر و تعریف گردیده است.

به عنوان مثال: می‌گویند تعرفه اتوی برقی چیست؟

که در اینجا با ذکر شماره ۸ رقمی که مربوط به آن کالا می‌باشد، پاسخ داده می‌شود. به‌عنوان مثال تعرفه اتوی برقی ۸۵۱۶۴۰۰۰.

در اینجا ذکر یک نکته حائز اهمیت می‌باشد ارقام تعرفه گمرکی از سمت چپ به راست دورقم دو رقم باید خوانده شود. به عنوان مثال تعرفه گمرکی اتوی برقی به شرح زیر خوانده می‌شود.

هشتاد و پنج، شانزده، چهل، دو تا صفر

■ قوانین لازم برای انجام حسابداری معاملات خارجی چیست؟ بحث کنید.

■ **جواب :** انجام عملیات حسابداری از مرحله شناسایی، محاسبه و کنترل هزینه‌های معاملات خارجی تا مرحله ثبت حسابداری در دفاتر مالی، مستلزم آشنایی با قوانین و مقررات گمرکی و قوانین اینکوترمز و سایر قوانین مرتبط با واردات می‌باشد.

در دنیای تجارت امروز، قوانین اینکوترمز به یک بخش اساسی و اجتناب ناپذیر از زبان تجارت مبدل شده که در سراسر جهان و به‌منظور فروش محصولات در قراردادهای گنجانیده و بیانگر قوانین و راهنما جهت استفاده واردکنندگان، صادرکنندگان، وکلا، شرکت‌های حمل، بیمه و دانشجویان تجارت بین‌الملل می‌باشد. این قوانین در سرتاسر جهان مورد تأیید دولت‌ها، مراجع قانونی و کارپردازان بازرگانی به منظور تفسیر مشترک رایج‌ترین اصطلاحات تجاری دنیا می‌باشد. ریشه لغت اینکوترمز از مخفف‌سازی سه لغت لاتین International Commercial Terms به معنای اصطلاحات تجارت بین‌الملل تشکیل شده که مهم‌ترین علت کاربرد آن تعیین دقیق و روشن حدود مسئولیت‌ها، ریسک‌ها و هزینه‌ها در فرایند تجارت بین‌الملل بین فروشنده، خریدار و همچنین اشخاص حقوقی/حقیقی دخیل در فرایند تجارت می‌باشد که هر دوره توسط اتاق بازرگانی بین‌الملل مورد بازنگری و باز نشر قرار می‌گیرد. اینکوترمز اولین بار در سال ۱۹۳۶ تدوین شد، و در تاریخ اول ژانویه ۲۰۱۱ آخرین نسخه آنکه به اینکوترمز ۲۰۱۰ موسوم است، منتشر گردیده است.

انتخاب قاعده اینکوترمز مناسب

قاعده اینکوترمز انتخابی لازم است با نوع کالا، وسیله حمل و نقل آن و مهم‌تر از همه قصد طرفین قرارداد برای ایجاد تعهدات اضافی مانند تعهد به ترتیب دادن حمل یا بیمه برای فروشنده یا خریدار، تناسب داشته باشد. طرفین قرارداد باید

آگاه باشند هر قاعده اینکوترمزی را که انتخاب کنند، تفسیر قراردادشان در عین حال ممکن است کاملاً تحت تأثیر عرف خاص بندر یا محل مورد استفاده برای تحویل کالا قرار گیرد.

اینکوترمز ۲۰۱۰

اینکوترمز ۲۰۱۰ نسخه هشتم و نهایی از اینکوترمزها می باشد، که در ۱۱ قانون تعریف شده و بر مبنای طریقه حمل به دو دسته کلی تقسیم بندی می شوند :

گروه اول:

این گروه شامل اینکوترمزهایی می باشند که تمامی طرق حمل را در بر می گیرند و متشکل از ۷ قانون می باشد.
در این مبحث به توضیح قواعدها اینکوترمزها می پردازیم :

۱ EXW – تحویل درب کارخانه :

در این روش فروشنده، کالا را در محل تولید و یا انبار کالای خود به خریدار تحویل می دهد و کلیه مسئولیت ها و هزینه ها، اعم از بارگیری، حمل و نقل، بیمه، گمرک و ریسک خرابی کالا بر عهده خریدار است.

۲ FCA – تحویل در نقطه ای معین در کشور مبدأ :

به معنای این است که فروشنده، کالا را پس از ترخیص صادراتی در محل مقرر به حمل کننده تعیین شده از سوی خریدار تحویل می دهد با توجه به اینکه محل تحویل، کشور خریدار است هزینه حمل و بیمه با خریدار است و همچنین معمولاً و (نه الزاماً) عقد قرارداد حمل و بیمه به عهده خریدار می باشد.

۳ CPT – کرایه حمل پرداخت شده :

در این روش فروشنده، کالا را تهیه، حمل داخلی و ترخیص صادراتی نموده، هزینه های ترخیص صادراتی را خود پرداخت می کند به علاوه حمل کننده کالا تا مقصد نهایی را انتخاب، قرارداد حمل را منعقد و کرایه را تا محل مشخص در قرارداد به عنوان مقصد نهایی پرداخت می نماید. مسئولیت فروشنده زمانی که کالا را تحویل اولین حمل کننده می دهد خاتمه می یابد. همچنین پرداخت هزینه بیمه و عقد قرارداد بازرسی با خریدار است.

۴ CIP – کرایه و بیمه حمل پرداخت شده :

در این روش فروشنده، کالا را با اخذ مجوزهای صادراتی از کشور خود و ترخیص صادراتی به حمل کننده ای که منتخب خود اوست و با آن حمل کننده قرارداد حمل

منعقد کرده تحویل می‌دهد به علاوه کرایه حمل کالا تا مقصد را پرداخت کرده و کالا را تا مقصد بیمه نموده، هزینه بیمه را هم پرداخت می‌نماید.

۵ DAT – تحویل در پایانه کشور مقصد :

در این روش فروشنده، تمام هزینه‌های حمل و نقل (هزینه صادرات، حمل، هزینه‌های بندر مقصد و تخلیه) تا پایانه مقصد را عهده‌دار می‌شود. پایانه می‌تواند بندر، فرودگاه، و مکان تبادل کالا تلقی گردد. ضمن اینکه حقوق ورودی، مالیات و هزینه‌های گمرکی برعهده خریدار می‌باشد.

۶ DAP – تحویل در نقطه‌ای معین در کشور مقصد :

این اصطلاح می‌تواند برای تمامی حالات حمل و نقل استفاده شود و یا در فرایندی که در آن بیش از یک حالت حمل و نقل وجود داشته باشد. فروشنده مسئول هماهنگی حمل و تحویل کالا، آماده‌سازی جهت تخلیه بار از وسیله نقلیه در محل مورد توافق می‌باشد. در این روش پرداخت مالیات و پوشش بیمه بر عهده فروشنده نمی‌باشد.

۷ DDP – تحویل در مقصد با پرداخت حقوق و عوارض گمرکی :

در این روش، فروشنده مسئول تحویل کالا در محل قید شده در کشور خریدار است و پرداخت تمامی هزینه‌های انتقال کالا به مقصد از جمله حقوق ورودی و مالیات برعهده وی می‌باشد. این روش حداکثر تعهدات در فروشنده و حداقل تعهدات در خریدار را دربرمی‌گیرد.

گروه دوم :

این گروه شامل اینکوترمزهایی می‌باشد که شامل راه‌های آبی دریایی و داخلی (درون کشوری) هستند :

۸ FAS – تحویل در کنار کشتی :

در این روش محل خاتمه تعهد فروشنده، تحویل کالا تا کنار کشتی در بندر است. مسئولیت عقد و پرداخت هزینه حمل، بیمه و بازرسی به عهده خریدار است.

۹ FOB – فوب :

در این روش فروشنده، وقتی کالا را از روی نرده کشتی در بندر مبدأ عبور داد مسئولیت خود را خاتمه داده است و هزینه حمل و عقد قرارداد حمل از بندر تحویل، بیمه و بازرسی به عهده خریدار می‌باشد.

۱۰ CFR – هزینه و کرایه حمل :

همان F&C سابق است ولی مخصوص حمل دریایی است و کالا وقتی از روی نرده کشتی عبور می‌کند (بارگیری می‌شود) مسئولیت فروشنده خاتمه می‌یابد ضمن اینکه پرداخت هزینه بیمه و عقد قرارداد آن با خریدار و همچنین پرداخت هزینه حمل و عقد قرارداد آن با فروشنده می‌باشد.

۱۱ CIF – هزینه، کرایه و بیمه حمل :

در این روش کالا وقتی از روی نرده کشتی بارگیری می‌شود، مسئولیت فروشنده خاتمه می‌یابد ضمن اینکه هزینه حمل، بیمه و عقد قرارداد آنها با فروشنده می‌باشد.

بیمه‌نامه باربری حمل کالای وارداتی

باربری وارداتی به حمل و نقلی گفته می‌شود که از یک کشور خارجی به ایران انجام گیرد. بیمه‌نامه باربری وارداتی خطراتی که کالاهای خریداری شده توسط شرکت‌ها و بازرگانان ایرانی از کشورهای مختلف جهان را تهدید می‌کند مورد پوشش قرار می‌دهد که این پوشش از کشور مبدأ کشوری که کالا از آن خریداری شده تا مقصد انبار خریدار می‌باشد این بیمه‌نامه یکی از اسناد مورد نیاز جهت گشایش اعتبار در بانک‌هاست و هدف از آن حفظ منافع تجار و واردکنندگان و در نهایت حفظ منافع ملی می‌باشد.

حق بیمه باربری با توجه به ارزش کالا در پروفورما از فرمول زیر به دست می‌آید :

$$I = (CFR + 10\% \cdot CFR) \cdot \text{Insurance Rate}$$

$$I = (FOB + 20\% \cdot FOB) \cdot \text{Insurance Rate}$$

خرید های خارجی

فعالیت

چه فرایندها و مدارکی برای خرید خارجی مورد نیاز می‌باشد؟

جواب: اولین گام در فرایند خرید خارجی، اخذ پیش فاکتور (پروفورما) از فروشنده خارجی و ثبت سفارش در سامانه جامع تجارت ایران می‌باشد. سپس با توجه به پروفورمای دریافت شده از فروشنده به بانک عامل مراجعه نموده، نسبت به گشایش اعتبارات اسنادی (LC) اقدام می‌شود که فرایند عملیات پیش‌تر به آن پرداخته شد که در این مبحث به مدارک مورد نیاز برای یک معامله خارجی اشاره می‌شود.

واحد‌های اقتصادی بخشی وسیعی از نیازهای خود به مواد، کالا و ماشین‌آلات و تجهیزات را از فروشندگان خارجی تهیه می‌نمایند و از آنجا که هر کشور قوانین و مقررات خاص خود را جهت واردات دارد بدین صورت خرید خارجی نسبت به خرید داخلی مستلزم فرایند کاملاً متفاوت و پیچیده‌تری است برای مثال، وجود مسافت زیاد بین خریدار و فروشنده و همچنین تفاوت در قوانین تجاری کشورها باعث می‌شود ریسک خرید خارجی، بسیار بیشتر از ریسک خرید داخلی مشابه باشد.

مدارک مورد نیاز خرید خارجی

اسنادی که در معاملات تجاری استفاده می‌شود :

الف) اسناد بازرگانی

در مبادلات بین‌المللی برای آنکه طرفین قرارداد از مشخصات کامل کالای مورد مبادله و نحوه حمل، بسته‌بندی و شرایط پرداخت آن اطلاع کافی داشته باشند، اسنادی را مورد استفاده قرار می‌دهند تا مبین این موارد بوده و حتی‌المقدور ابهامی از نظر توافقی‌های به عمل آمده وجود نداشته باشد. مهم‌ترین اسناد مذکور به قرار زیر می‌باشد :

- ۱ پیش فاکتور
- ۲ سیاهه تجاری
- ۳ سیاهه گواهی شده
- ۴ سیاهه تأیید شده
- ۵ سیاهه کنسولی
- ۶ گواهی مبدأ
- ۷ لیست بسته‌بندی و مشخصات کالا
- ۸ گواهی وزن
- ۹ گواهی (کیفیت و بازرسی) کارخانه سازنده کالا
- ۱۰ گواهی بازرسی شخص ثالث
- ۱۱ گواهی تجزیه کالا
- ۱۲ گواهی لیست سیاه
- ۱۳ گواهی بهداشت و سلامت
- ۱۴ گواهی ضد عفونی

ب) اسناد حمل

تعریف کلی بارنامه : به طور کلی بارنامه عبارت از سندی است که توسط شرکت

حمل‌کننده و یا عامل حمل پس از دریافت کالا جهت حمل صادر می‌گردد.
بارنامه‌ها دارای انواع مختلف می‌باشند :

- ۱ بارنامه دریایی
- ۲ بارنامه هوایی
- ۳ بارنامه زمینی
- ۴ راه‌نامه راه آهن
- ۵ رسید نامه پستی

انواع مختلف خرید خارجی

فعالیت

■ تحقیق کنید آیا نحوه پرداخت در معاملات مربوط به خرید خارجی یکسان می‌باشد؟

■ **جواب :** خیر، نحوه پرداخت معاملات خارجی در چهار روش به شرح زیر توضیح داده شده است.

- ۱ روش امانی (تجارت حساب باز)
- ۲ روش پیش پرداخت کامل (بدون انتقال ارز)
- ۳ روش اعتبارات اسنادی
- ۴ روش برات اسنادی

۱ روش امانی (تجارت حساب باز):

روش امانی در خریدهای خارجی همانند حساب‌های دفتری متداول در ایران است بدین صورت که در این روش، فروشنده کالای موردنظر را برای خریدار ارسال می‌نماید. خریدار پس از دریافت کالا، وجه مربوط به بهای کالاهای دریافتی را برای فروشنده حواله می‌کند این نوع خرید خارجی حداکثر ریسک را برای فروشنده و حداقل ریسک را برای خریدار دارد. بدیهی است تنها در معاملاتی از این روش استفاده می‌گردد که فروشنده به خریدار اعتماد کامل داشته باشد و این روش به دلیل ریسک بالا برای فروشنده به ندرت استفاده می‌شود.

۲ روش پیش پرداخت کامل (بدون انتقال ارز):

این روش برعکس روش امانی است، کل ریسک خرید خارجی به خریدار منتقل می‌شود و حداقل ریسک برای فروشنده وجود دارد بدین صورت که خریدار، کل

بهای کالا را به فروشنده پرداخت می‌نماید. پس از آن فروشنده اقدام به ارسال کالا برای خریدار می‌نماید. در روش انتقال بدون ارز همانند روش امانی، سیستم بانکی در انجام مبادلات نقش فعال ندارد و در نتیجه اعتماد کامل خریدار به فروشنده و نیاز مبرم خریدار به کالا باعث می‌گردد که در یک مبادله خارجی از این روش استفاده گردد لازم به ذکر است طبق قوانین وزارت بازرگانی روش بدون انتقال ارز تنها برای واردات مواد اولیه جهت شرکت‌های بازرگانی (مانند شمش آهن) مجاز است.

۳ روش اعتبارات اسنادی که در مباحث قبلی به توضیح آن پرداخته شده است

۴ روش برات اسنادی:

در این روش، فروشنده به مبلغ بهای کالای مورد معامله یک فقره برات صادر و برای بانک خریدار ارسال می‌نماید. پس از قبول برات توسط بانک خریدار، مدارک از جمله شماره برات و شماره بیمه‌نامه توسط خریدار برای فروشنده ارسال می‌گردد و فروشنده، کالا را برای خریدار ارسال می‌کند در صورتی که برات نقدی باشد خریدار، بلافاصله پس از دریافت کالا وجه مربوط را به حساب فروشنده واریز می‌نماید و در صورتی که برات غیرنقدی باشد بهای کالا در سررسید تعیین شده به فروشنده پرداخت می‌گردد در واقع برات اسنادی شباهت زیادی به اعتبارات اسنادی دارد با این تفاوت که سیستم بانکی برخی از مسئولیت‌ها را برعهده فروشنده و خریدار می‌گذارد و در مقایسه با اعتبارات اسنادی، خریدار و فروشنده ریسک بیشتری را متحمل می‌شوند و مزیت این روش کمتر بودن هزینه‌ها در قیاس با روش اعتبارات اسنادی است.

انواع اعتبارات اسنادی از نقطه نظر پرداخت

۱ افتتاح اعتبار اسنادی دیداری LC:

در حال حاضر متداول‌ترین نوع گشایش اعتبار اسنادی است که از طریق سیستم بانکی کشور با ارز آزاد طبق موافقت وزارت بازرگانی و ارائه ثبت سفارش کالا نزد یکی از بانک‌های کشور گشایش می‌شود در این نوع اعتبار واردکننده موظف است پس از اخذ مصوبه از شعبه ریالی و سپردن تضمین کافی جهت مابقی وجه اعتبار توسط شعبه ریالی به واحد ارزی معرفی کند تا نسبت به گشایش یک فقره اعتبار اسنادی دیداری با ۱۰٪ نقد هنگام گشایش و ۹۰٪ باقیمانده در هنگام معامله اسناد (طبق آخرین دستورالعمل بانک مرکزی) اقدام نماید و شعبات ارزی نیز اقدام به افتتاح اعتبار کرده و براساس مبلغ اعتبار، ۱۰٪ را اخذ و تا هنگام معامله

اسناد در سر فصل‌های مربوطه نگهداری می‌کنند و پس از معامله اسناد نسبت به اخذ ۹۰٪ باقی مانده از مشتری اقدام و جمعاً ۱۰۰٪ وجه را با نرخ روز معامله اسناد به کارگزار (بانک معامله‌کننده) انتقال می‌دهند. در این اعتبارات تعیین سررسید اعتبار با موافقت خریدار تا ۱۸ ماه بلامانع است، اما بهتر است که تعیین سررسید اعتبار توسط خریدار کمتر از مدت فوق تعیین شود تا فروشنده نسبت به تهیه کالا برای خریدار احساس مسئولیت بیشتری نماید و به عبارت دیگر تعیین سررسید اعتبار بهتر است بر اساس نظر خریدار صورت گیرد اما در صورتی که فروشنده نتواند کالای موضوع پروفرما را آماده نماید و سررسید اعتبار سپری شود با درخواست اصلاحیه توسط خریدار و متعاقباً موافقت فروشنده به بانک نسبت به تمدید اعتبار و سررسید حمل اقدام می‌گردد.

۲ اعتبارات اسنادی کوتاه مدت LC (ریفاینانس):

افتتاح این گونه اعتبار برخلاف اعتبارات اسنادی دیداری و مدت دار از حساسیت بیشتری برای بانک‌ها برخوردار می‌باشد، چرا که از مشتریان براساس آخرین دستورالعمل صادره می‌بایست درصدی اضافه تر اخذ نمود تا به عنوان سود تضمین شده بانک‌های عامل و بانک‌های طرف قرارداد منظور گردد. بدین صورت که میزان درصد تعیین شده می‌تواند براساس قوانین بانک‌های عامل کم یا زیاد گردد ماهیت چنین اعتباراتی دیداری است و فروشنده بایستی پروفرمای دیداری را برای خریدار ارسال نماید. در واقع پس از معامله اسناد، فروشنده وجه اعتبار را نقداً دریافت می‌کند ولی پروسه مدت‌دار بودن بدین صورت می‌باشد که اعتبار توسط بانک گشایش‌کننده با یکی از بانک‌های طرف قرارداد خود در کشور فروشنده و یا غیر از کشور فروشنده ریفاینانس می‌شود، یعنی قرارداد پرداخت وجه به فروشنده با آن بانک بسته شده می‌شود و آن بانک براساس قرارداد منعقد و پس از معامله اسناد وجه اعتبار را نقداً می‌پردازد ولی در سررسید علاوه بر وجه اعتبار درصدی به عنوان کارمزد براساس نرخ Libor محاسبه و درخواست می‌نماید. در واقع قراردادهای ریفاینانس قراردادهایی هستند که بانک مرکزی و بانک‌های عامل با بانک‌های طرف قرارداد خود در کشور فروشنده بسته و در ازای پرداخت نقدی وجه درصدی را به عنوان کارمزد طلب می‌کنند. در نهایت در هنگام افتتاح یک اعتبار ریفاینانس پروفرما باید دیداری باشد.

■ در متن LC باید حتماً قرارداد منعقد با بانکی که اعتبار آن گشایش شده قید گردد و سپس به بانک کارگزار اعلام شود. ضمناً اخذ پیش دریافت ریالی گشایش، باید براساس مصوبه اخذ شده از میزان ۱۰ درصد اولیه پیش دریافت، درصدی مثلاً ۵ یا ۱۰ درصد بالاتر باشد تا میزان کارمزد دریافتی بانک طرف قرارداد نیز از خریدار اخذ شود.

۳ افتتاح اعتبار اسنادی مدت دار LC (یوزانس):

برای افتتاح اعتبارات اسنادی مدت دار، روند اخذ پیش دریافت از این گونه اعتبارات مانند اعتبارات اسنادی دیداری می‌باشد. در این نوع اعتبار شرط اول توافق خریدار و فروشنده برای عقد قرارداد و فروش براساس ارسال پروفرما از سوی فروشنده برای خریدار با درج شرط پرداخت ۱۸۰ روزه یا بیشتر تا یکسال در پروفرما می‌باشد که این شرط می‌تواند مدت به روز پس از انجام معامله اسناد یا پس از تاریخ حمل و در خاتمه پس از قبولی خریدار ذکر گردد و ضمناً درصد پیش دریافت ۵ درصد وجه اعتبار در هنگام افتتاح حساب و ۵ درصد در هنگام معامله اسناد و مابقی وجه در سررسید اخذ می‌گردد که در مجموع ۱۰۰ درصد وجه اعتبار در سررسید تعیین شده به بانک کارگزار انتقال داده می‌شود. در این گونه اعتبارات مشتری باید از اعتبار خوبی برخوردار بوده و بانک‌های عامل نیز چون در سررسید متعهد به پرداخت وجه به فروشنده می‌باشند از او وثایق محکم‌تری نسبت به اعتبارات اسنادی دیداری اخذ می‌نمایند و همچنین اعتبارات اسنادی مدت دار حداکثر یکساله بوده و قابل تمدید نیز نمی‌باشد. در اینجا لازم به توضیح است که افتتاح این اعتبارات اسنادی چون توافقی است، در آن صورت خریدار و فروشنده هیچ سود و کارمزدی را برای بانک ایجاد نمی‌کند و بانک‌ها مسئولیت آن را هنگام ابلاغ اعتبار به بانک کارگزار از خود خلع کرده و این مطلب را در متن LC قید می‌نمایند.

انواع هزینه‌های گشایش اعتبارات اسنادی و پیش پرداخت

■ برای گشایش اعتبارات اسنادی چه هزینه‌هایی صورت می‌گیرد؟

■ **جواب:** برای گشایش یک اعتبار اسنادی LC در بانک عامل، هزینه‌هایی نظیر حق ثبت سفارش، کارمزد گشایش اعتبار، کارمزد ظهنویسی اسناد و سایر هزینه‌های متعلقه به شرح زیر صورت می‌گیرد.

فعالیت

هزینه‌های گشایش اعتبارات اسنادی (LC):

۱ هزینه کارمزد گشایش اعتبار

یک هزارم $\times$ نرخ رسمی ارز $\times$ ارزش پروفرما = کارمزد گشایش اعتبار

۲ هزینه کارمزد فروش ارز

نیم هزارم $\times$ نرخ رسمی ارز $\times$ ارزش پروفرما = کارمزد فروش ارز

۳ هزینه‌های بانکی در ظهرنویسی اسناد
 الف) کارمزد فروش ارز در زمان ظهر نویسی
 ب) کارمزد ظهرنویسی اسناد
 نیم هزارم × نرخ رسمی ارز × تتمه مبلغ اعتبار (۹۰٪ باقیمانده) = کارمزد ظهر نویسی اسناد

۴ هزینه ارسال SWIFT

۵ هزینه تمبر مالیاتی

۶ کارمزد ثبت سفارش

۷ حق بیمه باربری

۸ هزینه بازرسی

هزینه بازرسی معمولاً بر مبنای خدمات ارائه شده تعیین می‌گردد. اگر این هزینه بر طبق کل ارزش کالا برآورد شود به‌طور کلی کمتر از نیم درصد کل ارزش محاسبه می‌شود، اما اگر بازرسی شامل فرایندهای پیچیده باشد هزینه با توافق دو طرف تعیین می‌گردد.

۹ هزینه‌های گمرکی

الف) هزینه‌های نوع اول: هزینه‌هایی که در گمرک پرداخت می‌گردد:

۱ هزینه حقوق ورودی

مجموع حقوق گمرکی به اضافه سود بازرگانی را می‌گویند. وجوهی که گمرک از واردات کالا بنا بر تصویب دولت اخذ می‌کند. تعرفه گمرکی بستگی به نوع کالا و سیاست دولت دارد که نرخ تعرفه براساس جدول تعرفه گمرکی مصوب ابلاغی هیئت وزیران برای سال ۱۳۹۷ تعیین و حقوق ورودی محاسبه می‌گردد.
 (ارزش پروفورما × نرخ رسمی ارز × درصد تعریف کالا) = حقوق ورودی یا حقوق گمرکی

۲ حق هلال احمر

حقوق ورودی × ۱٪ = حق هلال احمر

۳ مالیات بر ارزش افزوده (۶ درصد مالیات و ۳ درصد عوارض)

(ارزش پروفورما یا ارزش گمرکی قلم کالا + حقوق ورودی) × ۶٪ = مالیات

(ارزش پروفورما یا ارزش گمرکی قلم کالا + حقوق ورودی) × ۳٪ = عوارض

ب) هزینه‌های نوع دوم : هزینه‌هایی که خارج از گمرک پرداخت می‌گردد :

- ۱ هزینه صدور ترخیصیه به کشتیرانی
- ۲ هزینه حق توقف کالا در انبار تا وقت صدور ترخیصیه
- ۳ سپرده‌گذاری وثیقه کانتینر (در صورتی که بار در کانتینر باشد)

ج) هزینه‌های نوع سوم : هزینه‌هایی که همراه با گمرک می‌بایستی پرداخت گردد :

- ۱ هزینه‌های کوچک از قبیل : قبض انبارالکترونیکی، پرینت اظهارنامه، لاک و مهر و غیره...
- ۲ هزینه آزمایشگاه (در صورتی که کالا اجبار به آزمایشگاه داشته باشد)
- ۳ هزینه استاندارد
- ۴ هزینه انبارداری و صدور بیجک بر اساس جدول شرکت‌های انبارهای عمومی

د) هزینه‌های نوع چهارم : هزینه‌هایی که هم‌زمان با ترخیص کالا پرداخت می‌گردد :

- هزینه‌های حق الزحمه ترخیص کار جهت ترخیص کالا

توضیحات در مورد پروانه گمرکی :

هر محموله وارداتی باید برای خروج قانونی از گمرک، مبالغی را جهت دریافت پروانه گمرکی به گمرک پرداخت نماید. این مبلغ شامل حقوق ورودی (Import Duty)، مالیات برارزش افزوده (Value Added TAX) و حق هلال‌احمر هستند که محاسبات این مبلغ همگی در پروانه گمرکی در صفحه بعد آورده شده است.

پیش‌پرداخت ارزی در اعتبار اسنادی

پرداخت بخشی از وجه اعتبار اسنادی به صورت پیش‌پرداخت به ذی‌نفع در صورت تأمین وجه توسط خریدار حداکثر تا ۲۵٪ مبلغ اعتبار اسنادی در مقابل اخذ ضمانت‌نامه بدون قید و شرط معتبر بانکی به همان میزان با درج در شرایط اعتبار اسنادی بلامانع است. پیش‌پرداخت بیش از ۲۵ درصد وجه اعتبار اسنادی به ذی‌نفع در مقابل اخذ ضمانت‌نامه بدون قید و شرط معتبر بانکی به همان میزان با ارائه دلایل کافی می‌بایست جهت رسیدگی به اداره مقررات ارزی بانک مرکزی منعکس گردد.

تحلیل بهای خرید کالای وارداتی (LC نقدی)

انواع مجوزهای مربوط به گشایش اعتبارات اسنادی

■ برای گشایش اعتبارات اسنادی چه مجوزهایی لازم است؟ بحث کنید.

■ جواب: برای گشایش یک اعتبار اسنادی مجوزهایی نظیر شماره هشت رقمی ثبت سفارش انجام شده، پروفرما، بیمه‌نامه، فرم پذیرش بازرسی قبل از حمل از شرکت بازرسی و سایر مجوزهای لازم اشاره شده به شرح زیر مورد نیاز می‌باشد.

فعالیت

۱ گواهی مبدأ

سندی است که مبین نام کشور سازنده کالا در آن می‌باشد و این فرم توسط اتاق بازرگانی محل تکمیل و گواهی می‌شود.

۲ لیست بسته‌بندی

این سند نشان‌دهنده تعداد کالاهای موجود در هر کارتن - پالت و یا هر نوع بسته‌بندی مورد توافق خریدار و فروشنده می‌باشد. این سند در هنگام ترخیص کالا در گمرک فروشنده و خریدار بسیار اهمیت دارد.

۳ گواهی بازرسی کالا

از دغدغه‌های دائمی فروشندگان و خصوصاً خریداران هنگام انجام معامله بین‌المللی عدم اعتماد به طرف مقابل می‌باشد. شرکت‌های بازرسی ابزاری هستند که از طریق آنها خریدار می‌تواند از صحت کیفیت و مقدار کالای مورد حمل اطمینان حاصل کند. ۱۱ نوع گواهی بازرسی ممکن است صادر شود که مهم‌ترین آنها گواهی بازرسی کالا (کمی و کیفی COI) و گواهی بازرسی (قبل از حمل PSI) می‌باشند. گواهی‌های بازرسی توسط مؤسسات بازرسی مستقلی که مورد تأیید بانک مرکزی می‌باشند با انتخاب خریدار صادر می‌گردد.

۴ **گواهی بهداشت:** این نوع گواهی‌ها برای خرید مواد غذایی و دامی می‌باشد که توسط خریدار درخواست و گواهی مربوطه توسط وزارت بهداشت کشاورزی یا دامپروری کشور فروشنده تأیید و صادر می‌گردد.

۵ گواهی تجزیه کالا

گواهی آنالیز این گواهی مبین تجزیه مواد اولیه کالای مورد نظر می‌باشد که می‌بایست توسط یک آزمایشگاه مستقل و معتبر تأیید و صادر گردد.

۶ بارنامه

سندی است که حمل‌کننده یا نماینده وی پس از وصول کالا صادر می‌نماید. حاکی از حمل کالای معینی از یک نقطه (مبدأ حمل) به نقطه دیگر (مقصد حمل) با وسیله حمل مورد توافق در مقابل کرایه حمل معینی می‌باشد.

۷ فاکتور کرایه حمل

سندی است که توسط شرکت حمل و نقل می‌بایست صادر و میزان کرایه حمل، محل و نوع وسیله حمل در آن قید شده باشد و توسط فروشنده طبق شرایط اعتبار جهت معامله اسناد به بانک معامله‌کننده ارائه می‌شود. این سند باید به تأیید اتاق بازرگانی محل صدور برسد.

۸ مانیفست

عبارت است از فهرست کل بار حمل شده در یک وسیله حمل (کشتی-قطار-هوایما). مانیفست شامل مشخصات تجاری کالا است، که این مشخصات شامل: سند حمل، نام فرستنده، گیرنده، علائم تجاری و شماره‌ها، تعداد و نوع بسته‌ها، شرح و مقدار کالا است.

۹ ترخیصیه

سندی است که توسط شرکت حمل صادر می‌گردد. این سند پس از آنکه شرکت حمل مالکیت اسنادی واردکننده را احراز نموده، صادر شده و به وی یا نماینده قانونی وی تسلیم می‌گردد. دریافت این سند به این معناست که صاحب کالا با شرکت حمل تسویه حساب نموده و می‌تواند برای مقدمات انجام تشریفات گمرکی به گمرک مراجعه کند.

۱۰ قبض انبار

قبض انبار رسید تحویل کالا به گمرک است، که به واردکننده یا نماینده قانونی وی تسلیم می‌گردد. یا به عبارتی دیگر سندی است که توسط انباردار صادر می‌شود و نشان می‌دهد که کالا به چه تعداد و یا چه وزنی در کدام انبار نگهداری می‌شود.

۱۱ پروانه گمرکی

سندی است که توسط گمرک صادر می‌شود. صدور این سند نشانه آن است که عملیات ارزیابی به اتمام رسیده و صاحب کالا با گمرک تسویه حساب نموده و می‌تواند مقدمات خروج کالای خود را از گمرک فراهم کند.

۱۲ پنه گمرکی

همان پروانه سبز گمرکی است با این تفاوت که برای کالاهای با ارزش نازل که در حال حاضر حدود ۳۱۱ دلار تعیین گردیده صادر می‌گردد.

۱۳ بیجک انبار

سندی است که توسط انباردار برای صاحب کالا و یا نماینده قانونی وی پس از ترخیص کالا و رؤیت پروانه سبز گمرکی صادر می‌گردد. این سند نشان می‌دهد که کالا تحویل ذی‌نفع شده است و او می‌تواند برای بارگیری کالای خود اقدام نماید.

۱۴ کوتاژ

دفتری است که کلیه مشخصات و اطلاعات کالا، از روی اظهارنامه در آن درج می‌گردد. همچنین مراحل ارزیابی و حتی نام ارزیابان در آن ثبت می‌شود. شماره دفتر کوتاژ روی اظهارنامه، پروانه سبز گمرکی، قبوض درآمد، سپرده و... درج می‌گردد.

۱۵ فورس مازور

در صورتی که حمل دریایی و با کشتی باشد و در زمان بارگیری و یا تخلیه مشکلاتی از قبیل شورش، اعتصاب، جنگ و... به وجود آید کاپیتان کشتی می‌تواند از بارگیری و یا تخلیه خودداری کند. این مورد نیز باید در قرارداد مشخص شود و در زمان فورس مازور طرفین باید بلافاصله موضوع را با تأیید اتاق بازرگانی محلیه طرف دیگر به صورت کتبی اعلام نمایند.

۱۶ دموراژ

به‌طور کلی پرداخت هزینه کشتی که جهت بارگیری و تخلیه مجبور به توقف بیش از حد زمان توافق شده باشد را دموراژ می‌نامند. لذا به جهت اینکه بعد از حمل کالا با هزینه‌های سنگین دموراژ مواجه نشویم باید مدت زمانی که در بندر مبدأ برای بارگیری و مدت زمان لازم در بندر مقصد برای تخلیه را قبل از انعقاد قرارداد مورد بررسی قرار داده و سپس در قرارداد ذکر کنیم.

مجوز ترخیص کالای وارداتی

■ تحقیق کنید برای ترخیص کالاهای وارداتی چه مجوزهایی مورد نیاز است؟

■ جواب: برای ترخیص یک کالای وارداتی، قبل از ورود به سرزمین اصلی کشور نیاز به اخذ مجوز استاندارد و مجوز ترخیص کالا حسب مورد می‌باشد.

فعالیت

برای بسیاری از کالاها لازم است قبل از واردات کالا نسبت به اخذ مجوز واردات کالا اقدام گردد. همچنین در اغلب موارد پس از اخذ مجوز واردات کالا لازم است مجدداً نسبت به اخذ مجوز ترخیص کالا اقدام گردد. صدور مجوز مورد نیاز بسته به طبیعت کالا ممکن است به سازمان‌های مختلفی مربوط شود که اهم آنها عبارت است از:

سازمان تنظیم مقررات رادیویی کشور (درخصوص کالاهای مخابراتی)، سازمان استاندارد (در خصوص کالاهای مشمول استاندارد اجباری)، سازمان دامپزشکی کشور (در خصوص دام و خوراک دام)، سازمان غذا و دارو (درخصوص محصولات آرایشی، بهداشتی و دارویی)، اداره کل تجهیزات پزشکی (در خصوص تجهیزات پزشکی) و...

۱ اخذ مجوز استاندارد

۲ مجوزهای ترخیص کالا

- ترخیص کالا با مجوز استاندارد اجباری
- ترخیص کالا با مجوز وزارت راه یا مجوز حمل کالا
- ترخیص کالا با مجوز قرنطینه
- ترخیص کالا با مجوز بهداشت
- ترخیص کالا با مجوز ارشاد
- ترخیص کالا با مجوز سازمان انرژی اتمی
- مجوز مخابرات

عملیات حسابداری سفارشات خارجی (اعتبارات اسنادی)

فعالیت

■ به نظر شما حسابداری خرید خارجی چه تفاوتی با حسابداری خرید داخلی دارد؟ حسابداری خرید خارجی چه شباهتی با حسابداری خرید داخلی دارد؟

■ جواب: در حسابداری خرید داخلی، زمانی که کالا یا خدمات مورد نیاز با ویژگی‌ها، قیمت و کیفیت مورد نظر واحد تجاری در داخل تولید و وجود داشته باشد دایره تدارکات و خرید، مواد و کالای مورد نظر را از فروشندگان داخلی کشور تأمین می‌نمایند ولی شرکت‌ها و سازمان‌های تولیدی و تجاری، بخش وسیعی از نیازهای خود به مواد اولیه، کالا، ماشین‌آلات و تجهیزات و... را از فروشندگان خارجی تهیه می‌کنند که نسبت به خرید داخلی مستلزم فرایند متفاوت و پیچیده‌تری می‌باشد. وجود مسافت زیاد بین خریدار و فروشنده و همچنین تفاوت در قوانین تجاری کشورها باعث می‌شود ریسک خرید

خارجی بسیار بیشتر از ریسک خرید داخلی مشابه باشد. حسابداری خرید خارجی با خرید داخلی از سه نقطه دارای شباهت و اهمیت است:

- ۱ ارسال سفارش کالا برای فروشندگان
- ۲ انتقال مالکیت کالا به واحد تجاری
- ۳ دریافت کالا توسط انبار می‌باشد.

حساب سفارشات و اعتبارات اسنادی

حساب سفارشات و اعتبارات اسنادی معادل ریالی بهای ارزی اعتبارات اسنادی و هزینه‌های مرتبط با آن تا مرحله تحویل کالا با توجه به شرایط خرید را نشان می‌دهد به هنگام گشایش اعتبار اسنادی، پرداخت بهای کالای خریداری شده و هزینه‌های مربوطه به شرح زیر در این حساب مورد ثبت قرار می‌گیرد:

مبالغ پرداختی بابت بهای خرید مواد و کالا از خارج و هزینه‌های مرتبط با آن تا مرحله تملک کالا در حساب سفارشات و اعتبارات اسنادی بدهکار و حساب موجودی نقد یا حساب‌های پرداختی بستانکار می‌گردد در تاریخ تملک کالا، این حساب به بهای تمام شده (مبالغ ارزی براساس نرخ تسعیر اولیه و مجموع هزینه‌های مرتبط تا مرحله تملک) بستانکار شده و در مقابل حساب موجودی مواد و کالا بدهکار می‌گردد.

در صورت واردات دارایی ثابت، مبالغ پرداختی بابت بهای خرید دارایی ثابت از خارج و هزینه‌های مرتبط با آن تا مرحله تملک دارایی در این حساب سفارشات و اعتبارات اسنادی بدهکار و حساب موجودی نقد یا حساب‌های پرداختی بستانکار می‌گردد. در تاریخ تملک دارایی، این حساب به بهای تمام شده (مبالغ ارزی بر اساس نرخ تسعیر اولیه و مجموع هزینه‌های مرتبط تا مرحله تملک) بستانکار شده و در مقابل حساب دارایی ثابت بدهکار می‌گردد.

عملیات حسابداری مربوط به اعتبارات اسنادی، در دفاتر واردکننده کالا (خریدار) در صفحه بعد به‌طور خلاصه آورده شده است:

حساب بستانکار	حساب بدهکار	شرح سند حسابداری
موجودی نقد	اعتبارات اسنادی	۱ پرداخت بابت کارمزد ثبت سفارش
موجودی نقد	سپرده دریافتی	۲ واریز بابت سپرده ثبت سفارش
موجودی نقد	اعتبارات اسنادی	۳ پرداخت بابت پیش پرداخت اعتبار
موجودی نقد	اعتبارات اسنادی	۴ پرداخت بابت کارمزد گشایش اعتبار
موجودی نقد	اعتبارات اسنادی	۵ پرداخت بابت هزینه‌های پستی و تلفکس
موجودی نقد	اعتبارات اسنادی	۶ پرداخت بابت بیمه کالا
موجودی نقد	اعتبارات اسنادی	۷ پرداخت بابت کارمزد تغییر شرایط سفارش
موجودی نقد	اعتبارات اسنادی	۸ واریز اعتبار پس از کسر پیش پرداخت
موجودی نقد	اعتبارات اسنادی	۹ پرداخت بابت ترخیص کالا و کرایه حمل
سپرده دریافتی	موجودی نقد / اعتبارات اسنادی	۱۰ برگشت بابت ثبت سفارش به حساب مشتری یا احتساب بابت پرداخت بخشی از اعتبار سفارش
اعتبارات اسنادی	موجودی نقد	۱۱ برگشت بابت قسمتی از سفارش انجام نشده
اعتبارات اسنادی	موجودی نقد	۱۲ وصول خسارت از بیمه در شرایطی که بخشی از کالا خسارت دیده باشد.
اعتبارات اسنادی	موجودی مواد و کالا	۱۳ ترخیص کالا از گمرک (بستن حساب سفارش)

همچنین حساب دفتر کل اعتبارات اسنادی به شرح زیر می‌باشد:

حساب اعتبارات اسنادی

****	۷ واریز اعتبار پس از کسر پیش پرداخت	****	۱ کارمزد ثبت سفارش
****	۸ پرداخت بابت ترخیص کالا و کرایه حمل	****	۲ پیش پرداخت ثبت سفارش
****	۹ احتساب سپرده بابت پرداخت بخشی از اعتبار سفارش	****	۳ کارمزد گشایش اعتبار
****	۱۰ برگشت قسمتی از سفارش	****	۴ هزینه‌های پستی و تلفکس
****	۱۱ وصول خسارت از شرکت بیمه	****	۵ هزینه بیمه کالا
****	۱۲ ترخیص کالا از گمرک (بستن حساب اعتبارات اسنادی)	****	۶ کارمزد تغییر شرایط سفارش

معمولاً در هنگام گشایش اعتبارات اسنادی، بانک عامل مبلغی تحت عنوان سپرده از مشتری دریافت و تا زمان ترخیص کالا نزد خود نگهداری می‌نماید (به این مبلغ نزد بانک عامل سپرده‌های دریافتی می‌گویند).

❖ مثال:

در تاریخ ۱ تیر ماه ۱۳۹۶، شرکت شلمچه جهت واردات کالاهایی از کشور ژاپن به ارزش ۱۱۰'۰۰۰ دلار بر مبنای CIF، پیش فاکتور (پروفرما) دریافتی از فروشنده را به بانک ایران ارائه نمود. پس از موافقت اولیه بانک برای گشایش اعتبار اسنادی، به ترتیب عملیات زیر برای واردات کالاهای فوق صورت گرفته است:

(فرض کنید نرخ هر دلار ۱۲'۰۰۰ ریال و نرخ تعرفه گمرکی ۵ درصد باشد)

۱ تیر ماه / بابت ثبت سفارش خرید کالا از کشور ژاپن در سامانه سازمان توسعه تجارت ایران کارمزد ثبت سفارش به مبلغ ۶۶۰'۰۰۰ ریال پرداخت شد.

۲ تیر ماه / برداشت ۱۰ درصد به مبلغ ۱۳۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال از حساب شرکت شلمچه بر مبنای ۱۰ درصد ارزش پروفرما بابت سپرده ثبت سفارش.

۲ تیر ماه / شرکت شلمچه با ارائه مدارک لازم نسبت به گشایش اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۱۰۰/۱۰۰ اقدام نمود. در این تاریخ بانک مبالغ زیر را از حساب شرکت برداشت نمود:

۱ کارمزد گشایش اعتبار ۱۳۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال

۲ پیش پرداخت اعتبار (۲۰ درصد ارزش پروفرما) ۲۶۴'۰۰۰'۰۰۰ ریال

هزینه تلفکس به بانک کارگزار بابت اعلام گشایش اعتبار ۴۵'۰۰۰ ریال

۲۱ تیر ماه / بانک مبلغ ۹۹۰'۰۰۰'۰۰۰ ریال از حساب مشتری، شرکت شلمچه بابت تأمین وجه اعتبار برداشت نمود.

۲۹ تیر ماه / بانک اطلاع داد که وجه در تاریخ ۲۱ تیر توسط بانک کارگزار به فروشنده پرداخت شده و اسناد مذکور به بانک رسیده است. بانک بابت تأخیر در واریز وجه اسناد مبلغ ۴۰۰'۰۰۰ ریال از حساب شرکت برداشت نمود.

۳۰ تیر ماه / کارپرداز شرکت با مراجعه به بانک، اسناد لازم جهت ترخیص کالا را تحویل گرفت. بانک مبالغ زیر را از حساب شرکت برداشت نمود:

۱ کسری مبلغ اعتبار ۶۶'۰۰۰'۰۰۰ ریال

۲ هزینه حواله ارزی (SWIFT) ۱۰۰'۰۰۰'۰۰۰ ریال

۱۴ مرداد ماه / پرداخت مبالغ ۷۲'۸۰۰'۰۰۰ ریال بابت هزینه‌های گمرکی و ۱۰'۰۰۰'۰۰۰ ریال بابت هزینه‌های حق بیمه و ترخیص کالاها.

۱۸ مرداد ماه / پرداخت مبلغ ۱۱'۵۰۰'۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل و تخلیه کالا در انبار شرکت.

۱۹ مرداد ماه / ارائه برگ سبز گمرکی به بانک و استرداد سپرده ثبت سفارش به حساب شرکت.

مطلوب است:

(الف) ثبت عملیات در دفتر روزنامه

(ب) تنظیم حساب اعتبارات اسنادی در دفتر کل

(ج) بستن حساب اعتبارات اسنادی در خاتمه عملیات

تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
۱۳۹۶ ۱ تیرماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (کارمزد ثبت سفارش اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۱	۶۶۰'۰۰۰	۶۶۰'۰۰۰
۲ تیرماه	سپرده‌های دریافتی موجودی نقد (سپرده ثبت سفارش اعتبار اسنادی ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۲	۱۳۲'۰۰۰'۰۰۰	۱۳۲'۰۰۰'۰۰۰
۲ تیرماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (کارمزد گشایش اعتبار اسنادی ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۳	۱۳۲'۰۰۰	۱۳۲'۰۰۰
۲ تیرماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (پیش پرداخت اعتبار اسنادی ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۴	۲۶۴'۰۰۰'۰۰۰	۲۶۴'۰۰۰'۰۰۰
۲ تیرماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (هزینه تلفکس اعتبار اسنادی ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۵	۴۵'۰۰۰	۴۵'۰۰۰
۲۱ تیرماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (پرداخت وجه اعتبار اسنادی ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۶	۹۹۰'۰۰۰'۰۰۰	۹۹۰'۰۰۰'۰۰۰
۲۹ تیرماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (هزینه تأخیر واریز وجه اعتبار اسنادی ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۷	۴۰۰'۰۰۰	۴۰۰'۰۰۰
۳۰ تیرماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (پرداخت کسری مبلغ اعتبار اسنادی ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۸	۶۶'۰۰۰'۰۰۰	۶۶'۰۰۰'۰۰۰
۳۰ تیرماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (بابت هزینه حواله اعتبار اسنادی ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۹	۱۰۰'۰۰۰	۱۰۰'۰۰۰
۱۴ مرداد ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (بابت هزینه‌های گمرکی و ترخیص اعتبار اسنادی ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۱۰	۸۲'۸۰۰'۰۰۰	۸۲'۸۰۰'۰۰۰
۱۸ مردادماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (هزینه حمل اعتبار اسنادی ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۱۱	۱۱'۵۰۰'۰۰۰	۱۱'۵۰۰'۰۰۰
۱۹ مردادماه	موجودی نقد سپرده‌های دریافتی (استرداد سپرده اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۱۲	۱۳۲'۰۰۰'۰۰۰	۱۳۲'۰۰۰'۰۰۰
۱۹ مردادماه	موجودی مواد و کالا اعتبارات اسنادی (بابت بستن حساب اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۱۰۰/۱۰۰)	۱۳	۱'۴۱۶'۸۲۵'۰۰۰	۱'۴۱۶'۸۲۵'۰۰۰

مانده ۱'۴۱۶'۸۲۵'۰۰۰ ریال حساب اعتبار اسنادی، نشان‌دهنده بهای تمام شده کالای وارداتی است. با اتمام عملیات واردات کالا، مانده حساب اعتبار اسنادی بسته شده و به حساب موجودی مواد و کالا انتقال می‌یابد.

حساب اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۱۰۰/۱۰۰ در دفتر کل به شرح ذیل است.

اعتبار اسنادی ۹۶/۱۰۰/۱۰۰	
۱۴۱۶'۸۲۵'۰۰۰ (۱۳)	۶۶۰'۰۰۰ (۱)
	۱۳۲۰'۰۰۰ (۳)
	۲۶۴'۰۰۰'۰۰۰ (۴)
	۴۵'۰۰۰ (۵)
	۹۹۰'۰۰۰'۰۰۰ (۶)
	۴۰۰'۰۰۰ (۷)
	۶۶'۰۰۰'۰۰۰ (۸)
	۱۰۰'۰۰۰ (۹)
	۸۲'۸۰۰'۰۰۰ (۱۰)
	۱۱'۵۰۰'۰۰۰ (۱۱)
<u>۱۴۱۶'۸۲۵'۰۰۰</u>	<u>۱۴۱۶'۸۲۵'۰۰۰</u>

تمرین

۱ در تاریخ ۳۱ شهریور ماه ۱۳۹۶، شرکت آزادگان برای واردات یک دستگاه ماشین‌آلات خط تولید سیمان از کشور ایتالیا به ارزش ۱۳۵'۰۰۰ یورو به قیمت CIF با ارائه پیش فاکتور (پروفرما) به بانک ایران مراجعه نموده و درخواست گشایش اعتبارات اسنادی می‌نماید. (فرض کنید نرخ هر یورو ۱۶'۰۰۰ ریال و نرخ تعرفه گمرکی ۵ درصد باشد)

در تاریخ ۳۱ شهریور ماه بابت ثبت سفارش خرید یک دستگاه ماشین‌آلات از کشور ایتالیا مبلغ نیم در هزار (۰/۰۰۰۵) حق ثبت سفارش از طریق سامانه سازمان

توسعه تجارت ایران پرداخت گردید.

در تاریخ ۱ مهر ماه، بانک هزینه گشایش اعتبارات اسنادی به مبلغ یک در هزار ارزش پروفورما را از حساب شرکت برداشت می‌نماید و حساب اعتباری ۹۶/۲۰۰/۲۵۰ را گشایش می‌کند و همچنین بانک مبالغ زیر را از حساب شرکت برداشت می‌نماید:

۱) مبلغ ۱۰ درصد ارزش پروفورما بابت سپرده اعتبارات اسنادی.

۲) مبلغ ۴۳۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال بابت ۲۰ درصد پیش‌پرداخت اعتبارات اسنادی (بر مبنای ارزش پروفورما).

۱۰ مهر ماه / برداشت مبلغ ۴۵'۵۰۰ ریال بابت هزینه تلفکس توسط بانک.
۱۵ مهرماه / بانک اطلاع داد که پیش‌پرداخت اعتبار اسنادی در تاریخ ۱ مهر ماه، توسط بانک کارگزار به فروشنده پرداخت شده است. به مشتری، شرکت آزادگان اعلام نمود که نسبت به واریز مابقی وجه اعتبار اسنادی به میزان ۷۰ درصد ارزش پروفورما (پس از کسر سپرده اعتبار) به مبلغ ۱'۵۱۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال اقدام لازم را انجام دهد که در تاریخ مذکور شرکت وجه درخواست شده بانک را به حساب جاری واریز نمود.

۲۰ آذرماه/ بانک اطلاع داد که سپرده اعتبار اسنادی به‌عنوان پرداخت قسمتی از وجه اعتبار به حساب اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۳۰۰/۴۰۰ انتقال یافته است و همچنین ۱۰۰ درصد ارزش پروفورما توسط بانک کارگزار به فروشنده پرداخت و اسناد حمل به بانک ارسال شده است.

۲۱ آذرماه/ برداشت از حساب جاری مشتری به مبلغ ۱۰۰'۰۰۰ ریال بابت هزینه حواله ارزی (SWIFT)

۲۲ آذرماه/ پرداخت مبالغ ۹۳'۴۳۷'۵۰۰ ریال بابت هزینه‌های گمرکی و ۱۴'۳۵۰'۱۰۰ ریال بابت هزینه‌های حق بیمه و ترخیص کالاها.

۲۳ آذرماه/ پرداخت مبلغ ۱۵'۳۵۰'۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل و تخلیه کالاها.

۲۵ آذرماه/ شرکت یک نسخه از برگ گمرکی و ترخیص کالاها را به بانک عامل ارائه نمود.

مطلوب است:

الف) ثبت عملیات فوق در دفتر روزنامه

ب) تنظیم حساب اعتبارات اسنادی در دفتر کل

ج) بستن حساب اعتبارات اسنادی در خاتمه عملیات واردات

تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
۱۳۹۶ ۳۱ شهریور	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (کارمزد ثبت سفارش اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۲۰۰/۲۵۰)	۱	۱'۰۸۰'۰۰۰	۱'۰۸۰'۰۰۰
۱ مهر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (کارمزد گشایش اعتبار اسنادی ۹۶/۲۰۰/۲۵۰)	۲	۲'۱۶۰'۰۰۰	۲'۱۶۰'۰۰۰
۱ مهر ماه	سپرده‌های دریافتی موجودی نقد (سپرده ثبت سفارش اعتبار اسنادی ۹۶/۲۰۰/۲۵۰)	۳	۲'۱۶۰'۰۰۰'۰۰۰	۲'۱۶۰'۰۰۰'۰۰۰
۱ مهر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (پیش پرداخت اعتبار اسنادی ۹۶/۲۰۰/۲۵۰)	۴	۴۳۲'۰۰۰'۰۰۰	۴۳۲'۰۰۰'۰۰۰
۱۰ مهر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (هزینه تلفکس اعتبار اسنادی ۹۶/۲۰۰/۲۵۰)	۵	۴۵'۵۰۰	۴۵'۵۰۰
۱۵ مهر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (پرداخت وجه اعتبار اسنادی ۹۶/۲۰۰/۲۵۰)	۶	۱'۵۱۲'۰۰۰'۰۰۰	۱'۵۱۲'۰۰۰'۰۰۰
۲۷ مهر ماه	اعتبارات اسنادی سپرده های دریافتی (احتساب سپرده به حساب اعتبار اسنادی ۹۶/۲۰۰/۲۵۰)	۷	۲'۱۶۰'۰۰۰'۰۰۰	۲'۱۶۰'۰۰۰'۰۰۰
۲۷ مهر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (بابت هزینه حواله اعتبار اسنادی ۹۶/۲۰۰/۲۵۰)	۸	۱۰۰'۰۰۰	۱۰۰'۰۰۰
۲۹ مهر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (بابت هزینه‌های گمرکی اعتبار اسنادی ۹۶/۲۰۰/۲۵۰)	۹	۱۰۸'۴۰۰'۰۰۰	۱۰۸'۴۰۰'۰۰۰
۲۹ مهر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (بابت هزینه‌های ترخیص اعتبار اسنادی ۹۶/۲۰۰/۲۵۰)	۱۰	۱۲'۲۵۰'۰۰۰	۱۲'۲۵۰'۰۰۰
۲۹ مهر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (هزینه حمل اعتبار اسنادی ۹۶/۲۰۰/۲۵۰)	۱۱	۱۳'۵۰۰'۰۰۰	۱۳'۵۰۰'۰۰۰
۲۹ مهر ماه	موجودی مواد و کالا اعتبارات اسنادی (بابت بستن حساب اعتبار اسنادی ۹۶/۲۰۰/۲۵۰)	۱۲	۲'۲۹۷'۵۳۵'۵۰۰	۲'۲۹۷'۵۳۵'۵۰۰

شرکت آزادگان مبلغ درخواست شده را در حساب جاری خود تأمین نمود.
 ۲۷ مهر ماه / بانک به مشتری اطلاع داد وجه اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۲۰۰/۲۵۰
 به صورت ۱۰۰ درصد توسط بانک کارگزار به فروشنده پرداخت شده است و اسناد
 حمل به بانک ارائه شده است. نماینده شرکت با حضور در بانک عامل اسناد حمل
 ماشین‌آلات را تحویل گرفت و همچنین بانک مبلغ ۱۰۰۰'۰۰۰ ریال بابت هزینه
 حواله ارزی (SWIFT) از حساب مشتری برداشت نمود.

۲۹ مهرماه / شرکت با پرداخت مبلغ ۱۰۸'۴۰۰'۰۰۰ ریال بابت هزینه‌های گمرکی،
 ۱۳'۵۰۰'۰۰۰ ریال بابت هزینه‌های حق بیمه و ترخیص کالا و ۱۲'۲۵۰'۰۰۰
 ریال هزینه حمل، دستگاه مذکور را جهت نصب و راه‌اندازی به کارخانه انتقال داد.
 ۳۰ مهر ماه / شرکت یک نسخه از برگ گمرکی و ترخیص ماشین‌آلات را به بانک
 عامل ارائه نمود.

مطلوب است:

- (الف) ثبت عملیات فوق در دفتر روزنامه
 (ب) تنظیم حساب اعتبارات اسنادی در دفتر کل
 (ج) بستن حساب اعتبارات اسنادی در خاتمه عملیات واردات
 حساب اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۲۰۰/۲۵۰ در دفتر کل به شرح زیر است:

اعتبار اسنادی ۹۶/۲۰۰/۲۵۰

۱۰۸۰'۰۰۰ (۱)	۲۲۹۷'۵۳۵'۵۰۰ (۱۲)
۲'۱۶۰'۰۰۰ (۲)	
۴۳۲'۰۰۰'۰۰۰ (۴)	
۴۵'۵۰۰ (۵)	
۱'۵۱۲'۰۰۰'۰۰۰ (۶)	
۲۱۶'۰۰۰'۰۰۰ (۷)	
۱۰۰'۰۰۰ (۸)	
۱۰۸'۴۰۰'۰۰۰ (۹)	
۱۲'۳۵۰'۰۰۰ (۱۰)	
۱۳'۵۰۰'۰۰۰ (۱۱)	
<u>۲۲۹۷'۵۳۵'۵۰۰</u>	<u>۲۲۹۷'۵۳۵'۵۰۰</u>

۲ در تاریخ ۲۷ آبان ماه ۱۳۹۶، شرکت خرمشهر جهت واردات کالاهایی از کشور فرانسه به ارزش ۱۴۹'۵۰۰ دلار به قیمت CIF، پروفرمای دریافتی از فروشنده را به بانک ارائه نمود. پس از موافقت اولیه بانک برای گشایش اعتبارات اسنادی، به ترتیب عملیات زیر برای واردات کالاهای فوق صورت گرفته است: (فرض کنید نرخ هر دلار ۱۲'۵۰۰ ریال و نرخ تعرفه گمرکی ۵ درصد باشد)

۲۹ آبان ماه / مبلغ ۹۳۴'۳۷۵ ریال بابت کارمزد ثبت سفارش خرید کالا از کشور فرانسه از طریق سامانه سازمان توسعه تجارت ایران پرداخت شد.

۲۹ آبان ماه / برداشت مبلغ ۱'۸۶۸'۷۵۰ ریال بابت کارمزد گشایش اعتبار از حساب شرکت خرمشهر بر مبنای ارزش پروفرما.

۳۰ آبان ماه / شرکت خرمشهر با ارائه مدارک لازم به بانک عامل، نسبت به گشایش اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۳۰۰/۴۰۰ اقدام نمود. در تاریخ مذکور بانک مبالغ زیر را از حساب مشتری برداشت نمود:

۱ مبلغ ۱۸۶'۸۷۵'۰۰۰ ریال بابت ۱۰ درصد سپرده اعتبار اسنادی. (بر مبنای ۱۰۰ درصد ارزش پروفرما)

۲ مبلغ ۲۰ درصد ارزش پروفرما بابت پیش پرداخت اعتبار اسنادی.

۱۰ آذر ماه / هزینه تلفکس به بانک کارگزار بابت اعلام گشایش اعتبار ۶۰'۱۵۰ ریال.

۱۵ آذر ماه / بانک به شرکت خرمشهر اطلاع داد که پیش پرداخت اعتبار اسنادی در تاریخ ۳۰ آبان ماه توسط بانک کارگزار به فروشنده پرداخت شده است. بانک به مشتری اعلام نمود نسبت به واریز مابقی وجه اعتبار اسنادی به مبلغ ۱۳'۰۸'۱۲۵'۰۰۰ ریال معادل ۷۰ درصد ارزش پروفرما به حساب جاری خود اقدام نماید که شرکت در تاریخ مذکور وجه درخواست شده بانک را به حساب جاری واریز نمود.

۲۰ آذر ماه / بانک اطلاع داد که سپرده اعتبار اسنادی به عنوان پرداخت قسمتی از وجه اعتبار به حساب اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۳۰۰/۴۰۰ انتقال یافته است و همچنین ۱۰۰ درصد ارزش پروفرما توسط بانک کارگزار به فروشنده پرداخت و اسناد حمل به بانک ارسال شده است.

۲۱ آذر ماه / برداشت از حساب جاری مشتری به مبلغ ۱۰۰'۰۰۰ ریال بابت هزینه حواله ارزی (SWIFT).

۲۲ آذر ماه / پرداخت مبالغ ۹۳۴'۳۷۵'۵۰۰ ریال بابت هزینه های گمرکی و ۱۴'۳۵۰'۱۰۰ ریال بابت هزینه های حق بیمه و ترخیص کالاها.

۲۳ آذر ماه / پرداخت مبلغ ۱۵'۳۵۰'۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل و تخلیه کالاها.

۲۵ آذر ماه / شرکت یک نسخه از برگ گمرکی و ترخیص کالاها را به بانک عامل ارائه نمود.

مطلوب است:

الف) ثبت عملیات فوق در دفتر روزنامه

ب) تنظیم حساب اعتبارات اسنادی در دفتر کل

ج) بستن حساب اعتبارات اسنادی در خاتمه عملیات واردات

تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
۱۳۹۶ ۲۹ آبان ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (کارمزد ثبت سفارش اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۳۰۰/۴۰۰)	۱	۹۳۴۳۷۵	۹۳۴۳۷۵
۲۹ آبان ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (کارمزد گشایش اعتبار اسنادی ۹۶/۳۰۰/۴۰۰)	۲	۱'۸۶۸'۷۵۰	۱'۸۶۸'۷۵۰
۳۰ آبان ماه	سپرده های دریافتنی موجودی نقد (سپرده ثبت سفارش اعتبار اسنادی ۹۶/۳۰۰/۴۰۰)	۳	۱۸۶'۸۷۵'۰۰۰	۱۸۶'۸۷۵'۰۰۰
۳۰ آبان ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (پیش پرداخت اعتبار اسنادی ۹۶/۳۰۰/۴۰۰)	۴	۳۷۳'۷۵۰'۰۰۰	۳۷۳'۷۵۰'۰۰۰
۱۰ آذر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (هزینه تلفکس اعتبار اسنادی ۹۶/۳۰۰/۴۰۰)	۵	۶۰'۱۵۰	۶۰'۱۵۰
۱۵ آذر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (پرداخت وجه اعتبار اسنادی ۹۶/۳۰۰/۴۰۰)	۶	۱'۳۰۸'۱۲۵'۰۰۰	۱'۳۰۸'۱۲۵'۰۰۰
۲۰ آذر ماه	اعتبارات اسنادی سپرده های دریافتنی (احتساب سپرده به حساب اعتبار اسنادی ۹۶/۳۰۰/۴۰۰)	۷	۱۸۶'۸۷۵'۰۰۰	۱۸۶'۸۷۵'۰۰۰
۲۱ آذر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (بابت هزینه حواله اعتبار اسنادی ۹۶/۳۰۰/۴۰۰)	۸	۱۰۰'۰۰۰	۱۰۰'۰۰۰
۲۲ آذر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (بابت هزینه های گمرکی اعتبار اسنادی ۹۶/۳۰۰/۴۰۰)	۹	۹۳'۴۳۷'۵۰۰	۹۳'۴۳۷'۵۰۰
۲۲ آذر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (بابت هزینه های ترخیص اعتبار اسنادی ۹۶/۳۰۰/۴۰۰)	۱۰	۱۴۳۵۰'۱۰۰	۱۴۳۵۰'۱۰۰
۲۳ آذر ماه	اعتبارات اسنادی موجودی نقد (هزینه حمل اعتبار اسنادی ۹۶/۳۰۰/۴۰۰)	۱۱	۱۵'۳۵۰'۰۰۰	۱۵'۳۵۰'۰۰۰
۲۳ آذر ماه	موجودی مواد و کالا اعتبارات اسنادی (بابت بستن حساب اعتبار اسنادی ۹۶/۳۰۰/۴۰۰)	۱۲	۱'۹۹۴'۸۵۰'۸۷۵	۱'۹۹۴'۸۵۰'۸۷۵

حساب اعتبار اسنادی شماره ۹۶/۳۰۰/۴۰۰ در دفتر کل به شرح زیر است:

اعتبار اسنادی ۹۶/۳۰۰/۴۰۰	
۹۳۴۳۷۵ (۱)	۱'۹۹۴'۸۵۰'۸۷۵ (۱۲)
۱'۸۶۸'۷۵۰ (۲)	
۳۷۳'۷۵۰'۰۰۰ (۴)	
۶۰'۱۵۰ (۵)	
۱'۳۰۸'۱۲۵'۰۰۰ (۶)	
۱۸۶'۸۷۵'۰۰۰ (۷)	
۱۰۰'۰۰۰ (۸)	
۹۳'۴۳۷'۵۰۰ (۹)	
۱۴'۳۵۰'۱۰۰ (۱۰)	
۱۵'۳۵۰'۰۰۰ (۱۱)	
<u>۱'۹۹۴'۸۵۰'۸۷۵</u>	<u>۱'۹۹۴'۸۵۰'۸۷۵</u>

۳ سفارشات خرید خارجی کالا در ترازنامه در چه سرفصلی گزارش می‌شود؟

الف) دارایی های جاری - پیش پرداخت خرید کالا

ب) دارایی های جاری - موجودی کالا

ج) دارایی های جاری - سفارشات و پیش‌پرداخت‌ها

د) دارایی های جاری - سفارشات

(گزینه ج صحیح است)

۴ هزینه حمل کالای خریداری شده در سفارشات خارجی، بنا به شرایط حمل،

اگر هزینه برعهده خریدار باشد به چه حسابی در دفاتر واردکننده کالا بدهکار

می‌گردد؟

الف) به حساب پیش پرداخت خرید کالا و خدمات بدهکار می‌شود.

ب) به حساب سفارشات و اعتبارات اسنادی بدهکار می‌شود.

ج) به حساب هزینه حمل کالای خریداری شده یا فروخته شده بدهکار می‌گردد.

د) به حساب موجودی مواد و کالا بدهکار می‌شود.

(گزینه ب صحیح است)

۵ حساب اعتبارات اسنادی در چه زمانی بستانکار نمی‌شود؟

الف) برگشت قسمتی از سفارش خارجی انجام نشده

ب) ثبت کارمزد ثبت سفارش

ج) دریافت خسارت از شرکت بیمه در صورت بیمه بودن

د) انتقال به حساب دارایی ثابت

(گزینه ب صحیح است)

۶ در صورتی که شرکت آسمان برای خرید ماشین آلات خط تولید خود از طریق سیستم بانکی - اعتبارات اسنادی (LC) اقدام نماید در پایان تملک دارایی، چه حساب‌هایی بدهکار و بستانکار می‌شود؟

الف) حساب موجودی کالا بدهکار و حساب اعتبارات اسنادی بستانکار می‌شود

ب) حساب پیش پرداخت خرید کالای خارجی بدهکار و حساب اعتبارات اسنادی بستانکار می‌شود

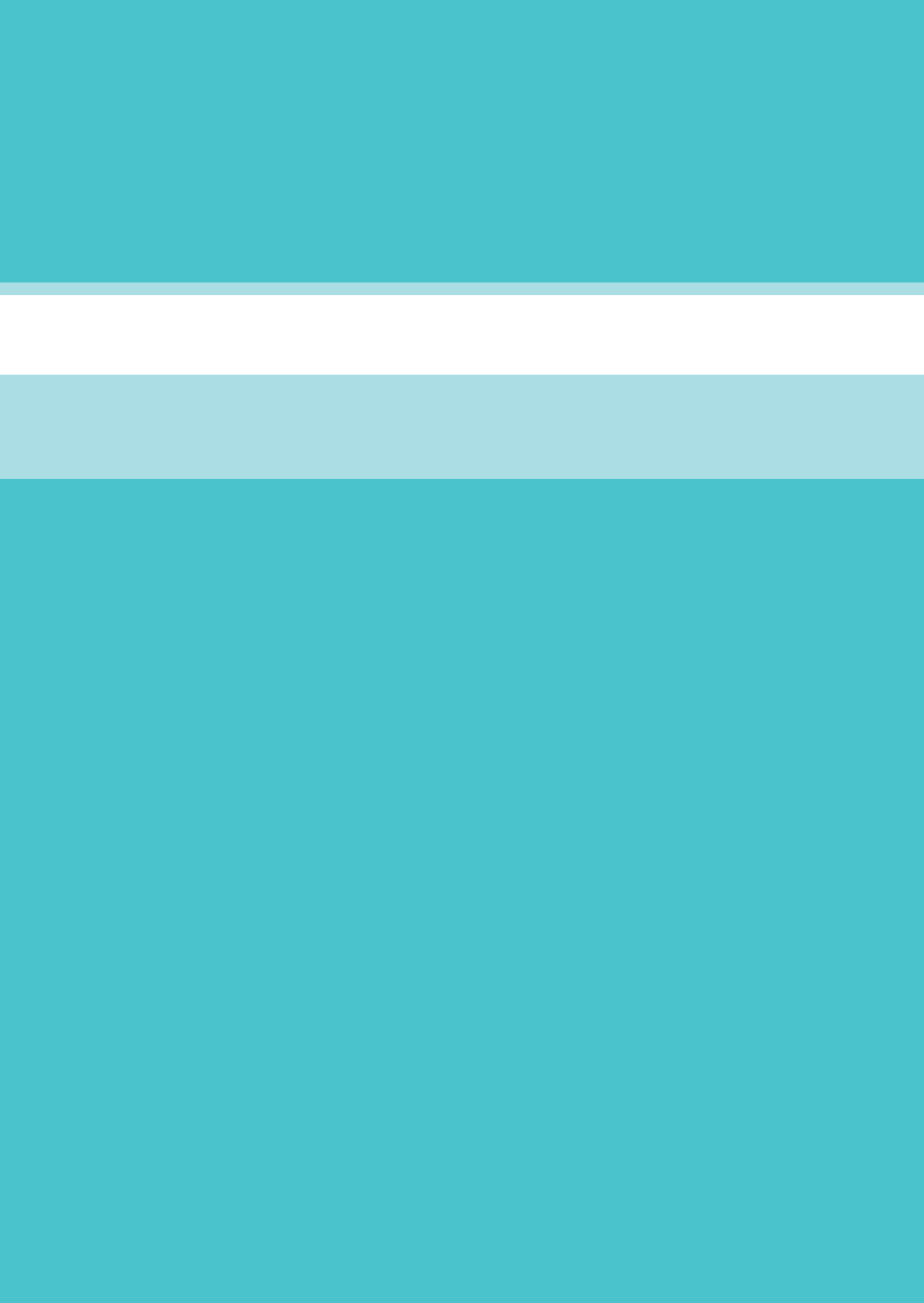
ج) حساب دارایی ثابت بدهکار و حساب پیش پرداخت کالا بستانکار می‌شود

د) حساب دارایی ثابت - ماشین آلات بدهکار و حساب اعتبارات اسنادی بستانکار می‌شود

(گزینه د صحیح است)

جدول ارزشیابی فصل

فصل	تکالیف عملکردی (شایستگی‌ها)	استاندارد عملکرد (کیفیت)	نتایج	استاندارد (شاخص‌ها، داوری، نمره‌دهی)	نمره
اعتبارات اسنادی	تحلیل هزینه‌های سفارش کالای خارجی	اعتبارات اسنادی بر اساس اینکوترمز و ucp	بالاتر از حد انتظار	یک نمونه کار عملی در حد هنرجو	۳
	کاربرد	کارمزد ثبت سفارش کالا، بیمه‌نامه باربری کالای وارداتی، هزینه‌های گشایش اعتبار اسنادی، هزینه‌های صدور مجوزهای مربوطه، کنترل مستندات خرید کالای وارداتی، تخصیص	در حد انتظار	تحلیل هزینه‌های سفارش کالای خارجی و کاربرد بهای خرید کالای وارداتی (LC نقدی)	۲
	بهای خرید کالای وارداتی (LC نقدی)	پیش‌پرداخت کالای وارداتی، ثبت الباقی بهای کالای وارداتی و کارمزدهای مربوطه	پایین‌تر از حد انتظار	یکی از دو تکلیف را انجام دهد.	۱
نمره مستمر از ۵					
نمره شایستگی فصل از ۳					
نمره فصل از ۲۰					

فصل ۳

حسابداری سرمایه گذاری

سرمایه گذاری به معنای «هوشمندانه تر کار کردن است، نه سخت تر کار کردن.» ما در شغل هایمان سخت کار می کنیم، خواه برای یک شرکت باشد و خواه برای کسب و کاری که خودمان راه اندازی کرده ایم. ما معمولاً ساعت های زیادی کار می کنیم که نیازمند فداکاری است و باعث افزایش استرس می شود. برداشتن بخشی از پولی که به سختی به دست آمده است و سرمایه گذاری آن برای نیازهای آینده، بهترین روش استفاده از پولی است که کسب کرده ایم.

همچنین سرمایه گذاری به اولویت گذاری برای پولتان مربوط می شود. پول خرج کردن کار ساده ای است و باعث ایجاد خوشی های زودگذر می شود، برای مثال می توانید پولتان را صرف خرید وسایل جدید برای خانه کنید، به یک سفر تفریحی هیجان انگیز بروید یا در یک رستوران گران قیمت شام بخورید. همه این کارها فوق العاده هستند و زندگی شما را لذت بخش تر می کنند اما سرمایه گذاری مستلزم اولویت بخشیدن به آینده مالی در برابر خواسته های کنونی است.

سرمایه گذاری راهی است برای اینکه در دورانی که درگیر زندگی روزمره هستید مقداری پول کنار بگذارید تا برای شما کار کند و در آینده از دسترنج کارتان بهره ببرید. در حقیقت، سرمایه گذاری ابزاری است برای اینکه آینده شادتری داشته باشید. به همین ترتیب واحدهای اقتصادی از قبیل اشخاص حقیقی و حقوقی باید به این مطلب توجه لازم را داشته باشند.

بودجه بندی فصل ۳

فصل	جلسه	صفحات عنوان درس	هدف کلی درس	وسایل کمک آموزشی	ملاحظات
حسابداری سرمایه گذاری ها	اول	صفحه های ۵۲ الی ۵۶	ایجاد توانایی در: مفهوم سرمایه گذاری، انواع سرمایه گذاری ها، حسابداری تحصیل سرمایه گذاری ها	تخته وایت برد، ماژیک، نرم افزار حسابداری	پرسش و پاسخ از دانش آموزان و مشارکت آنان در کلاس به همراه راهنمایی معلم و سوق دادن دانش آموزان جهت درک مفاهیم مورد نظر. ارائه تعریف سرمایه گذاری براساس استاندارد ۱۵ و ثبت آن
	دوم	صفحه های ۵۶ الی ۶۰	ایجاد توانایی در: شناخت انواع سود سهام، ارزش دفتری و ارزش بازار، ارزیابی سرمایه گذاری ها	تخته وایت برد، ماژیک، نرم افزار حسابداری، سایت بورس اوراق بهادار و سایت کدال	معرفی انواع سود سهام، ارزش دفتری و ارزش بازار با تأکید بر بازار سرمایه (بورس اوراق بهادار)
	سوم	صفحه های ۶۱ الی ۶۳	ایجاد توانایی در: مفهوم سبب سهام، ارزیابی سبب سهام	تخته وایت برد، ماژیک، نرم افزار حسابداری، سایت بورس اوراق بهادار و سایت کدال	تعریف سبب سهام با تأکید بر کاهش ریسک ناشی از نوسان ارزش بازار سهام و انجام ثبت های مربوط به ارزیابی سبب سهام طبق استاندارد ۱۵
	چهارم	صفحه های ۶۳ الی ۶۶	ایجاد توانایی در: ارزیابی سرمایه گذاری های بلندمدت، مفهوم اولیه تجدید ارزیابی حسابداری فروش سرمایه گذاری ها	تخته وایت برد، ماژیک، نرم افزار حسابداری، سایت بورس اوراق بهادار و سایت کدال	تأکید بر نحوه برخورد حسابداری در خصوص نوسانات بازار سهام و انجام ثبت حسابداری آن براساس استاندارد ۱۵
	پنجم	صفحه های ۶۶ الی ۶۹	ایجاد توانایی در: شناخت سرمایه گذاری در اوراق مشارکت، خرید اوراق مشارکت، دریافت سود اوراق مشارکت، فروش اوراق مشارکت	تخته وایت برد، ماژیک، نرم افزار حسابداری	تعریف اوراق مشارکت (و در صورت لزوم وجه تمایز آن با اوراق قرضه) و نحوه محاسبه و ثبت سود اوراق مشارکت و فروش آن
	ششم	صفحه های ۶۹ الی ۷۴	ایجاد توانایی در: ارزشیابی پایان پودمان براساس شایستگی های در نظر گرفته شده برای پودمان	مرور مطالب کل فصل و رفع اشکالات هنرجوها	

راستی و رستگاری، برتری است.

حضرت علی (علیه السلام)

حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها

فعالیت

چرا افراد جامعه باید اخلاق را رعایت کنند؟ چه عواملی باعث می‌شود من به عنوان یک انسان با دیگر من‌های انسانی بتوانم سلوک کنم؟

دلایل انجام سرمایه‌گذاری

فعالیت

پس از ارائه گزارش‌های مالی توسط حسابدار به مدیریت، مشخص شده که مبالغی از وجه نقد شرکت مازاد بر میزان مورد نیاز بوده است. به نظر شما چه باید کرد؟ بحث کنید.

در برخی موارد ممکن است بخشی از وجوه نقد در اختیار واحد اقتصادی مازاد بر نیازمندی عملیاتی بوده و مدیریت آن واحد اقتصادی تصمیم می‌گیرد که این وجوه مازاد را سرمایه‌گذاری کند. بنابراین سرمایه‌گذاری می‌تواند با هدف استفاده از وجوه نقد راكد موقت و یا سرمایه‌گذاری بلندمدت به منظور افزایش سودآوری صورت گیرد. از این رو سرمایه‌گذاری می‌تواند حیطة وسیعی از سرمایه‌گذاری در دارایی‌ها از قبیل سهام، اوراق قرضه، اموال غیرمنقول، آثار هنری، فلزات گرانبها، جواهر آلات و... را شامل شود که در این فصل به حسابداری سرمایه‌گذاری در سهام و اوراق مشارکت تأکید گردیده که اصول ارائه شده برای سرمایه‌گذاری‌های بالا در مورد دیگر سرمایه‌گذاری‌ها نیز کاربرد دارد.

تعریف سرمایه‌گذاری

نوعی دارایی است که واحد اقتصادی برای افزایش منافع اقتصادی نگهداری می‌کند. منظور از منافع اقتصادی سود سهام، سود تضمین شده، افزایش ارزش سرمایه‌گذاری، اجاره یا مزایای ناشی از مناسبات تجاری (شامل اعمال نفوذ و کنترل بر واحدهای اقتصادی دیگر) می‌باشد.

طبقه‌بندی انواع سرمایه‌گذاری‌ها

به نظر شما یک واحد اقتصادی چه نوع سرمایه‌گذاری‌هایی را می‌تواند انجام دهد؟ بحث کنید.

فعالیت

سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت (جاری)

اگر سرمایه‌گذاری انجام شده توسط یک شرکت به منظور نگهداری برای مدت طولانی نباشد، به این نوع سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذاری کوتاه مدت گفته می‌شود. سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت دارای ویژگی‌های زیر هستند:

- دسترسی آبی به وجوه نقد در هنگام نیاز
- تأمین حداکثر سود ممکن از آن قسمت از وجوه نقدی که در کوتاه مدت مورد نیاز نیست.
- به حداقل رساندن احتمال زیان ناشی از افزایش قیمت‌ها و حفظ قدرت خرید پول

سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت (غیر جاری)

طبق استاندارد حسابداری شماره ۱۵ سرمایه‌گذاری بلندمدت طبقه‌ای از سرمایه‌گذاری‌ها است که به قصد استفاده مستمر در فعالیت‌های واحد تجاری نگهداری شود. سرمایه‌گذاری هنگامی به عنوان دارایی غیرجاری طبقه‌بندی می‌شود که قصد نگهداری آن برای مدت طولانی به وضوح قابل اثبات باشد یا توانایی واگذاری آن توسط سرمایه‌گذار مشمول محدودیت‌هایی باشد. با توجه به تعریف بالا، سرمایه‌گذاری جاری، طبقه‌ای از سرمایه‌گذاری‌ها است که سرمایه‌گذاری بلند مدت نباشد.

در اینجا باید به تعریف دارایی‌های جاری بر اساس استاندارد حسابداری شماره ۱۴ نیز توجه داشت. طبق استاندارد مذکور، یک دارایی زمانی باید به‌عنوان دارایی جاری طبقه‌بندی شود که انتظار رود طی چرخه عملیاتی معمول واحد تجاری یا ظرف یکسال از تاریخ ترازنامه، هر کدام طولانی‌تر است، مصرف یا فروخته شود، یا به وجه نقد یا دارایی دیگری که نقد شدن آن قریب به یقین است تبدیل شود. سایر دارایی‌ها به‌عنوان دارایی‌های غیر جاری طبقه‌بندی شود.

اگر سرمایه‌گذاری یک شرکت به قصد نگهداری برای مدت طولانی انجام گیرد به‌طوری که شرایط زیر برای آن وجود داشته باشد به این نوع سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذاری بلند مدت اطلاق می‌شود. این شرایط عبارت‌اند از:

■ سرمایه‌گذاری‌هایی که برای اعمال نفوذ و کنترل سیاست‌های مالی و عملیاتی در واحد سرمایه‌پذیر انجام می‌شود.

■ سرمایه‌گذاری‌هایی که برای حفظ و گسترش فعالیت‌ها و روابط تجاری انجام می‌شود.

■ سرمایه‌گذاری‌هایی که نمی‌توان آنها را واگذار کرد یا واگذاری آنها نتایج قابل توجهی برای واحد اقتصادی سرمایه‌گذار دارد.

■ سرمایه‌گذاری‌هایی که با قصد استفاده مستمر توسط واحد تجاری نگهداری می‌شود و هدف از آن کسب درآمد یا رشد سرمایه می‌باشد.

اگر سرمایه‌گذار بتواند یک نفر از اعضای هیئت مدیره شرکت سرمایه‌پذیر را انتخاب نماید یا اجازه مشارکت مؤثر در سیاست‌گذاری شرکت سرمایه‌پذیر را داشته باشد، در این صورت دارای نفوذ در شرکت سرمایه‌پذیر است. معمولاً هنگامی که سرمایه‌گذار حداقل ۲۰ درصد از قدرت رای در واحد سرمایه‌پذیر را داشته باشد، دارای نفوذ در شرکت سرمایه‌پذیر است. چنانچه سرمایه‌گذار بتواند اکثریت اعضای هیئت مدیره را انتخاب نماید یا توانایی راهبری سیاست‌های مالی و عملیاتی شرکت سرمایه‌پذیر را داشته باشد، در این صورت دارای کنترل بر شرکت سرمایه‌پذیر است. معمولاً وقتی که سرمایه‌گذار حداقل ۵۰ درصد از قدرت رای در واحد سرمایه‌پذیر را داشته باشد، دارای کنترل در شرکت سرمایه‌پذیر است.

انواع سرمایه‌گذاری‌ها از نظر دسترسی به بازار

فعالیت

به نظر شما چه نوع سرمایه‌گذاری‌هایی را می‌توان در بازار انجام داد؟ کدام یک از سرمایه‌گذاری‌ها دارای قیمت‌های معاملاتی معلوم هستند؟ آیا می‌دانید بورس اوراق بهادار چه جایی است؟ بحث کنید.

سرمایه‌گذاری‌های سریع‌المعامله در بازار

نوعی سرمایه‌گذاری است که دارای بازاری فعال، آزاد و قابل دسترس بوده و عموم افراد بتوانند وارد بازار شده یا از آن خارج شوند. قیمت‌های معاملاتی در این نوع بازار معلوم و مشخص است. سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار یک نوع سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار محسوب می‌شود.

چنانچه قیمت‌های معاملاتی علنی اعلام شده باشند (نظیر قیمت‌های اعلام شده در بورس اوراق بهادار)، اما قیمت اعلام شده بیانگر قیمتی نباشد که بتوان بر اساس آن به‌گونه‌ای اتکاپذیر معامله کرد، نمی‌توان سرمایه‌گذاری را به‌عنوان سریع‌المعامله طبقه‌بندی نمود. به عبارت دیگر، برای طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری به‌عنوان سریع‌المعامله باید امکان دستکاری در قیمت سهم وجود نداشته باشد و هیچ شخصی نتواند قیمت را در راستای اهداف خاصی بالا یا پایین ببرد.

همچنین باید توجه نمود که طبق مندرجات استاندارد شماره ۱۵، سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌هایی که در بورس اوراق بهادار پذیرفته شده‌اند را صرفاً به دلیل اینکه در بورس اوراق بهادار پذیرفته شده‌اند، نمی‌توان سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله تلقی نمود (برعکس برخی کشورها مانند استرالیا که صرف قرار گرفتن آنها در فهرست بورس اوراق بهادار، ملاک شناخت آن به‌عنوان سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله تلقی می‌شود)، بلکه استاندارد ۱۵، جهت شناخت یک سرمایه‌گذاری به‌عنوان سریع‌المعامله به جای قرار گرفتن یا نگرفتن در فهرست شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار، دو معیار فوق‌الارائه نموده است که در صورت احراز می‌توان آن سرمایه‌گذاری را سریع‌المعامله دانست. در عمل بسیار اتفاق می‌افتد که نام شرکتی در فهرست شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار می‌باشد، اما مدت‌ها سهام آن مورد معامله قرار نمی‌گیرد. لذا قیمت تابلوی بورس منعکس‌کننده ارزش معاملاتی واقعی آن نیست.

سایر سرمایه‌گذاری‌ها

شامل سرمایه‌گذاری‌هایی است که به صورت خرید سهام سایر واحدهای تجاری و یا سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه مدت بانکی می‌باشد. لازم به ذکر است سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار می‌تواند در قالب کوتاه‌مدت یا بلندمدت طبقه‌بندی شود. بنابراین سریع‌المعامله بودن ارتباطی با طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری در قالب کوتاه مدت یا بلند مدت ندارد.

نکته

باید توجه داشت روش حسابداری سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت تحت تأثیر سریع‌المعامله بودن قرار می‌گیرد ولی در مورد سرمایه‌گذاری بلندمدت، تعیین روش حسابداری ارتباطی به ویژگی سریع‌المعامله بودن ندارد.

حسابداری تحصیل سرمایه‌گذاری‌ها

فعالیت

آیا تحصیل (خرید) سرمایه‌گذاری‌ها رویداد مالی است؟ آیا می‌تواند در معادل حسابداری اثرگذار باشد؟ توضیح دهید.

هر نوع سرمایه‌گذاری (چه کوتاه‌مدت و چه بلندمدت) در تاریخ تحصیل به بهای تمام شده در حساب‌ها ثبت می‌شود. بهای تمام شده عبارت است از بهای خرید به اضافه کارمزد کارگزار، حق‌الزحمه مشاور و سایر مخارج مستقیمی که برای تحصیل سرمایه‌گذاری صرف می‌شود.

اگر سرمایه‌گذاری در سهام به صورت نقد خریداری و تحصیل شود، در این صورت برای ثبت این رویداد، حساب سرمایه‌گذاری در دارایی مورد نظر بدهکار و حساب موجودی نقد بستانکار می‌گردد.

اگر سرمایه‌گذاری در سهام در قبال واگذاری دارایی‌های غیر نقد از جمله زمین، ساختمان و... باشد، بهای تمام شده سرمایه‌گذاری معادل ارزش منصفانه دارایی واگذار شده خواهد بود. البته چنانچه ارزش منصفانه سرمایه‌گذاری تحصیل شده با سهولت بیشتری قابل تعیین باشد، ارزش منصفانه سرمایه‌گذاری تحصیل شده به عنوان بهای تمام شده آن خواهد بود. برای ثبت این رویداد، حساب سرمایه‌گذاری در سهام مورد نظر بدهکار و حساب زمین یا ساختمان یا ... بستانکار می‌گردد.

❁ مثال

شرکت ایران در تاریخ ۱۳۹۶/۰۱/۰۱ تعداد هزار سهم عادی ۲۰۰۰۰ ریالی شرکت

تهران (غیربورسی) را از قرار هر سهم ۳۶۰۰ ریال خریداری نمود و مبلغ ۴۰'۰۰۰ ریال بابت کارمزد کارگزار و ۶۰'۰۰۰ ریال بابت حق الزحمه مشاور مالی پرداخت نمود.

مطلوب است:

انجام ثبت لازم در دفتر روزنامه و دفتر کل به شکل T

بهای خرید سرمایه گذاری $10000 \times 3600 = 36000000$

بهای تمام شده سرمایه گذاری $36000000 + 40000 + 60000 = 37000000$

۹۶/۰۱/۰۱: سرمایه گذاری کوتاه مدت - سایر سرمایه گذاری ها ۳۷۰۰'۰۰۰

۳۷۰۰'۰۰۰ موجودی نقد - بانک

سرمایه گذاری کوتاه مدت

۳۷۰۰'۰۰۰

به نظر شما یک فرد سرمایه‌گذار از سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌ها چه درآمدهایی می‌تواند کسب کند؟

فعالیت

حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها در طول مدت نگهداری آنها

حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها در طول مدت نگهداری آنها شامل دریافت سود سهام و سود یا زیان ناشی از نوسانات قیمت بازار می‌باشد که در ادامه به تشریح آن پرداخته می‌شود.

دریافت سود سهام

در طول مدتی که سرمایه‌گذاری در اختیار واحد تجاری است ممکن است سود سهام بابت سرمایه‌گذاری انجام شده از شرکت سرمایه‌پذیر دریافت شود. درآمد (سود) حاصل از سرمایه‌گذاری در سهام در هنگام تصویب مجمع عمومی شرکت سرمایه‌پذیر شناسایی می‌شود. به عبارت دیگر ممکن است این سود به صورت نقدی یا غیرنقدی یا سود سهمی بین صاحبان سهام توزیع گردد که در این صورت در تاریخ تصویب سود می‌بایست درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری در حساب‌ها ثبت شود.

انواع سود سهام

۱ سود سهام نقدی: متداول ترین نوع سود سهام قابل توزیع بین سهامداران، سود نقدی می باشد. در این ارتباط به عنوان حسابدار لازم است به سه مقطع تاریخی توجه نماییم.

الف) تاریخ پیشنهاد سود سهام توسط هیئت مدیره: چنانچه سود سهام پیشنهادی توسط هیئت مدیره به مجمع عمومی عادی وجود داشته باشد، تاریخ پیشنهاد مذکور همان تاریخ ترازنامه است. در چنین مواردی هیچ گونه ثبتی در دفاتر انجام نمی شود، بلکه موضوع در یادداشت های توضیحی همراه صورت های مالی افشا می گردد.

ب) تاریخ تصویب سود سهام توسط مجمع عمومی عادی: در زمان تصویب سود سهام می بایست ثبت زیر در دفاتر صورت گیرد:

سود انباشته xxx

سود سهام پرداختنی xxx

ج) تاریخ پرداخت سود سهام: همان طور که قبلاً گفته شد طبق ماده ۲۴۰ اصلاحیه قانون تجارت لازم است سود سهام تصویب شده توسط مجمع عمومی، حداکثر ظرف مدت ۸ ماه از تاریخ تصویب به سهامداران پرداخت شود، که در این صورت ثبت آن به شرح زیر است:

سود سهام پرداختنی xxx

موجودی نقد xxx

❁ مثال

سود سهام پیشنهادی هیئت مدیره شرکت سهامی آلفا برای سال مالی منتهی به ۱۳۹۴/۱۲/۲۹ مبلغ ۸۰'۰۰۰'۰۰۰ ریال است. مجمع عمومی عادی صاحبان سهام در تاریخ ۱۳۹۵/۳/۱۸ تشکیل و پرداخت مبلغ ۱۲۰'۰۰۰'۰۰۰ ریال سود نقدی را تصویب نمود. این سود در تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۸ پرداخت گردید. **مطلوب است:** انجام ثبت های لازم

۱۳۹۴/۱۲/۲۹ - ثبتی ندارد. فقط در یادداشت های توضیحی افشا می شود.

۱۳۹۵/۳/۱۸ - سود انباشته ۱۲۰'۰۰۰'۰۰۰

سود سهام پرداختنی ۱۲۰'۰۰۰'۰۰۰

تصویب سود سهام توسط مجمع عمومی عادی

۱۳۹۵/۱۱/۱۸ - سود سهام پرداختنی ۱۲۰'۰۰۰'۰۰۰

موجودی نقد - بانک ۱۲۰'۰۰۰'۰۰۰

پرداخت سود سهام نقدی

۲ سود سهام غیرنقدی: در برخی موارد ممکن است شرکت سهامی به

دلیل کمبود نقدینگی، سود سهام را به شکل دارایی‌های غیر نقدی (مانند موجودی کالا) بین صاحبان سهام توزیع نماید. در چنین مواردی شرکت سهامی باید دارایی غیر نقد را در تاریخ اعلام سود، بر اساس ارزش متعارف آن ارزیابی نماید و تفاوت بین ارزش دفتری و ارزش متعارف دارایی غیرنقد را به‌عنوان سود یا زیان حاصل از واگذاری دارایی‌ها شناسایی و در دفاتر ثبت نماید.

❖ مثال

با توجه به اطلاعات مثال قبل و با فرض اینکه مجمع عمومی صاحبان سهام، به دلیل کمبود نقدینگی در شرکت آزمایش، تصویب نماید که موجودی کالای مازاد بر نیاز شرکت را بین سهامداران توزیع کند و چنانچه در تاریخ تشکیل مجمع عمومی، ارزش دفتری موجودی کالا مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰۰،۰۰۰ ریال و ارزش بازار آن مبلغ ۱۲۰۰۰۰۰۰،۰۰۰ ریال باشد.

مطلوب است: ارائه ثبت‌های لازم

۱۳۹۴/۱۲/۲۹ - ثبتی ندارد. فقط در یادداشت‌های توضیحی افشا می‌شود.

۱۳۹۵/۳/۱۸ - سود انباشته ۱۲۰،۰۰۰،۰۰۰

۱۲۰،۰۰۰،۰۰۰ سود سهام پرداختنی

تصویب سود سهام توسط مجمع عمومی عادی

۱۳۹۵/۳/۱۸ - موجودی کالا ۲۰،۰۰۰،۰۰۰

۲۰،۰۰۰،۰۰۰ سود حاصل از واگذاری دارایی‌ها

ثبت سود ناشی از ارزیابی موجودی کالا

۱۳۹۵/۱۱/۱۸ - سود سهام پرداختنی ۱۲۰،۰۰۰،۰۰۰

۱۲۰،۰۰۰،۰۰۰ موجودی کالا

توزیع سود سهام غیرنقدی

نکته

در فاصله بین تاریخ تصویب سود سهام به‌صورت غیرنقد و توزیع آن بین سهامداران ممکن است هرگونه افزایش یا کاهش در ارزش بازار دارایی‌های غیرنقدی قابل واگذاری بین سهامداران به وجود بیاید که در این صورت این افزایش یا کاهش ارزش متوجه سهامداران بوده و از این بابت ثبتی در دفاتر شرکت انجام نمی‌گیرد.

۳ **سود سهمی:** که در ادامه به تشریح آن پرداخته می‌شود.

مجمع عمومی بالاترین رکن هر شرکت سهامی است و از اجتماع صاحبان سهام برای تصمیم‌گیری درباره امور شرکت تشکیل می‌شود. طبق ماده

۷۳ قانون تجارت مجامع عمومی شرکت‌ها عبارت‌اند از:

۱ مجمع عمومی مؤسس

این مجمع از اجتماع مؤسسين شرکت تشکیل می‌شود و وظایف آن به شرح زیر است:

- الف) رسیدگی به گزارش پذیره‌نویسی و تصویب آن
- ب) تصویب طرح اساسنامه و در صورت لزوم اصلاح آن
- ج) انتخاب اولین مدیران و بازرسان شرکت
- د) تعیین روزنامه کثیرالانتشار برای درج آگهی‌های شرکت تا تشکیل اولین مجمع عمومی عادی

تشکیل مجمع عمومی مؤسس در شرکت‌های سهامی خاص الزامی نیست.

نکته

۲ مجمع عمومی عادی

مجمعی است که با حضور سهامداران سالی یک بار و در زمانی که در اساسنامه پیش‌بینی شده، تشکیل می‌شود و وظایف آن به قرار زیر است:

- الف) رسیدگی به ترازنامه و حساب سود و زیان پس از استماع گزارش هیئت‌مدیره و بازرسان شرکت
- ب) تصویب صورت‌های مالی شرکت و تصویب میزان سود قابل تقسیم بین سهامداران

ج) انتخاب مدیران و بازرسان و تعیین حق‌الزحمه آنها

د) تعیین روزنامه کثیرالانتشار جهت درج آگهی‌های شرکت.

نکته اول: به‌طور کلی مجمع عمومی عادی می‌تواند نسبت به کلیه امور شرکت به جز آنچه در صلاحیت مجمع عمومی مؤسس و فوق‌العاده است، تصمیم‌گیری نماید.

نکته دوم: همان‌طور که اشاره شد مجمع عمومی عادی سالی یک بار تشکیل می‌شود اما چنانچه موارد قابل طرح و تصویب در مجمع عمومی عادی سالانه، پس از برگزاری مجمع مذکور پیش‌آید (مثلاً فوت یکی از اعضای موظف هیئت‌مدیره یا انتخاب بازرسان قانونی جدید)، لازم است مجمع عمومی عادی به‌طور فوق‌العاده تشکیل و تصمیم‌گیری در این خصوص انجام گیرد.

۳ مجمع عمومی فوق‌العاده

مجمعی است که در موارد لازم برای اتخاذ تصمیم نسبت به اموری که تصویب

آن در صلاحیت مجمع عمومی عادی نیست، تشکیل می‌شود و وظایف آن عبارت‌اند از:

الف) تصویب افزایش یا کاهش سرمایه

ب) تغییر در مفاد اساسنامه

ج) تصویب انحلال شرکت قبل از موعد مقرر در اساسنامه

د) تغییر نوع شرکت

مثال

با توجه به اطلاعات مثال قبل، چنانچه مجمع عمومی عادی سالانه شرکت تهران در تاریخ ۱۳۹۷/۳/۱۸ اقدام به تصویب سود سهام نقدی به مبلغ هر سهم ۴۰۰ ریال نماید و این سود در تاریخ ۱۳۹۷/۷/۲۵ به صاحبان سهام پرداخت شود،

مطلوب است: انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه و دفتر کل به شکل T

سود سهام قابل دریافت $10000 \times 400 = 4000000$

۹۷/۳/۱۸: حساب‌های دریافتی - سود سهام دریافتی ۴۰۰۰۰۰۰

۴۰۰۰۰۰۰ درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها

تصویب سود سهام به مبلغ ۴۰۰ ریال برای هر سهم

درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها		حساب‌های دریافتی	
۳/۱۸	۴۰۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰۰	۳/۱۸

۹۷/۷/۲۵: موجودی نقد ۴۰۰۰۰۰۰

۴۰۰۰۰۰۰ حساب‌های دریافتی - سود سهام دریافتی

دریافت سود سهام شرکت تهران

حساب‌های دریافتی

۷/۲۵	۴۰۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰۰
------	---------	---------

سود سهمی (سهام جایزه)

در برخی مواقع شرکت سرمایه‌پذیر به منظور حفظ نقدینگی به جای پرداخت سود نقدی، اقدام به توزیع سود سهمی (سهام جایزه) بین سهامداران خود می‌نماید.

سود سهمی سودی است که به صورت سهام از محل سود انباشته، صرف سهام و یا اندوخته‌ها (به استثنای اندوخته قانونی) به نسبت تعداد سهام قبل از تصویب سود سهمی بین سهامداران توزیع می‌گردد. به عبارت دیگر توزیع سود سهمی همان افزایش سرمایه از محل سود انباشته یا صرف سهام یا اندوخته‌ها است.

❖ مثال

سود سهام پیشنهادی هیئت مدیره شرکت سهامی آزمایش برای سال مالی منتهی به ۱۳۹۶/۱۲/۲۹ مبلغ ۱۲۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال است. مجمع عمومی عادی صاحبان سهام در تاریخ ۱۳۹۷/۳/۱۸ تشکیل و سود سهمی به میزان ۳۰٪ را از محل سود انباشته تصویب می‌نماید تا سرمایه شرکت از مبلغ ۴۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال به ۵۲۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال افزایش یابد و افزایش سرمایه مذکور در تاریخ ۱۳۹۷/۱۱/۱۸ در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده باشد.

مطلوب است:

انجام ثبت‌های لازم در دفاتر سرمایه‌گذار و سرمایه‌پذیر.

دفاتر سرمایه‌گذار

ثبتي در دفاتر سرمایه‌گذار صورت نمی‌گیرد و فقط تعداد سهام در اختیار سرمایه‌گذار افزایش می‌یابد و در یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی گزارش می‌شود.

نکته

دریافت سود سهمی یا سهام جایزه موجب تغییر در مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری نمی‌شود، بلکه به دلیل افزایش تعداد کل سهام، مبلغ دفتری هر سهم کاهش می‌یابد. علت این امر آن است که دریافت سود سهمی منجر به ورود وجه نقد یا دارایی‌های دیگر به واحد سرمایه‌گذار نمی‌شود و بر عناصر معادله حسابداری تأثیری ندارد. به بیان دیگر، واحد سرمایه‌گذار با دریافت سود سهمی نمی‌تواند درآمد سرمایه‌گذاری شناسایی نماید و یا بهای تمام شده سرمایه‌گذاری را افزایش دهد. با توجه به این موضوع دریافت سود سهمی تنها باعث افزایش تعداد سهام در سرمایه‌گذاری مربوط گردیده و مبلغ دفتری هر سهم را کاهش می‌دهد.

دفاتر سرمایه پذیر

۱۳۹۶/۱۲/۲۹ - ثبتی ندارد. فقط در یادداشت‌های توضیحی افشا می‌شود.	۱۳۹۷/۳/۱۸ - سود انباشته
۱۲۰'۰۰۰'۰۰۰	سود سهمی قابل توزیع
۱۲۰'۰۰۰'۰۰۰	تصویب سود سهمی توسط مجمع
۱۳۹۷/۱۱/۱۸ - سود سهمی قابل توزیع	سرمایه - سهام عادی
۱۲۰'۰۰۰'۰۰۰	توزیع سود سهمی (سهام جایزه)

ارزیابی سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت در پایان سال مالی

سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت می‌بایست در پایان دوره مالی به یکی از دو روش زیر ارزیابی و در ترازنامه منعکس شود:

روش ارزش بازار برای سرمایه‌گذاری‌های سریع‌المعامله یا خالص ارزش فروش برای سایر سرمایه‌گذاری‌ها

هنگامی که واحد تجاری دارای سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت سریع‌المعامله باشد و روش ارزش بازار برای سرمایه‌گذاری‌های سریع‌المعامله مورد استفاده قرار می‌گیرد، می‌بایست ارزش دفتری سرمایه‌گذاری مورد نظر را با ارزش بازار آن مورد مقایسه قرار داد و اختلاف بین این دو ارزش را در حساب‌ها ثبت نمود. چنانچه واحد تجاری دارای سایر سرمایه‌گذاری‌ها باشد و از روش خالص ارزش فروش برای ارزیابی سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت استفاده نماید، در این صورت می‌بایست ارزش دفتری سرمایه‌گذاری‌ها را با خالص ارزش فروش آن در تاریخ ارزیابی، مورد مقایسه قرار داد و کاهش ارزش سرمایه‌گذاری را در حساب‌ها ثبت کرد.

مثال ❁

شرکت بهرام اوراق سهام زیر را در ۱۳۹۶/۰۵/۱۵ خریداری نموده است.

تعداد سهام	نام شرکت	بهای تمام شده	ارزش بازار / خالص ارزش فروش در پایان سال
۱۰'۰۰۰	شرکت کیوان	۳۴'۵۰۰'۰۰۰	۳۷'۰۰۰'۰۰۰
۲۰۰'۰۰۰	شرکت مریخ	۱۲۵'۰۰۰'۰۰۰	۱۰۹'۵۰۰'۰۰۰
۱۰'۰۰۰	شرکت عطارد	۷۴'۲۵۰'۰۰۰	۸۸'۷۵۰'۰۰۰

در تاریخ تحویل، مدیریت شرکت بهرام سه نوع سهام را برای اهداف معاملاتی خریداری نموده و سرمایه‌گذاری‌های ذکر شده حائز معیارهای سرمایه‌گذاری بلند مدت نیستند. شرکت کیوان و شرکت عطارد از جمله شرکت‌های پذیرفته شده در بورس بوده و حائز معیارهای سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار می‌باشند. شرکت مریخ هر چند جزء شرکت‌های پذیرفته شده در بورس است، اما به دلیل عدم احراز شرایط لازم جهت شناخت به‌عنوان سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در زمره سایر سرمایه‌گذاری‌های جاری شرکت محسوب می‌گردد و خالص ارزش فروش آن در پایان سال تعیین شده است. شرکت بهرام، سرمایه‌گذاری‌های جاری سریع‌المعامله در بازار را به ارزش بازار و سایر سرمایه‌گذاری‌های جاری را به روش خالص ارزش فروش ارزیابی می‌کند.

مطلوب است:

ارائه ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه شرکت بهرام.

۱۳۹۶/۰۵/۱۵: سرمایه‌گذاری‌های جاری ۱۰۸'۷۵۰'۰۰۰

۱۰۸'۷۵۰'۰۰۰ موجودی نقد

خرید سهام شرکت کیوان و عطارد به‌صورت نقد

۱۳۹۶/۰۵/۱۵: سرمایه‌گذاری‌های جاری ۱۲۵'۰۰۰'۰۰۰

۱۲۵'۰۰۰'۰۰۰ موجودی نقد

خرید سهام شرکت مریخ به‌صورت نقد

افزایش ارزش سهام شرکت کیوان $۳۷'۰۰۰'۰۰۰ - ۳۴'۵۰۰'۰۰۰ = ۲'۵۰۰'۰۰۰$

افزایش ارزش سهام شرکت عطارد $۸۸'۷۵۰'۰۰۰ - ۷۴'۲۵۰'۰۰۰ = ۱۴'۵۰۰'۰۰۰$

افزایش ارزش پورتهوی ۱۷'۰۰۰'۰۰۰

۱۳۹۶/۱۲/۲۹: سرمایه‌گذاری‌های جاری ۱۷'۰۰۰'۰۰۰

۱۷'۰۰۰'۰۰۰ درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها

ثبت افزایش ارزش سهام شرکت کیوان و عطارد

کاهش ارزش سهام شرکت مریخ $۱۰۹'۵۰۰'۰۰۰ - ۱۲۵'۰۰۰'۰۰۰ = ۱۵'۵۰۰'۰۰۰$

۱۳۹۶/۱۲/۲۹: هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها ۱۵'۵۰۰'۰۰۰
سرمایه‌گذاری‌های جاری ۱۵'۵۰۰'۰۰۰
ثبت کاهش ارزش سهام شرکت مریخ

روش اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش

در این روش بهای تمام شده سرمایه‌گذاری با خالص ارزش فروش سرمایه‌گذاری مورد نظر مقایسه می‌شود. برای محاسبه خالص ارزش سرمایه‌گذاری از دستور زیر استفاده می‌نماییم:

هزینه‌های مربوط به فروش - ارزش فروش در بازار = خالص ارزش فروش

نه سود داریم نه زیان $\Rightarrow$ بهای تمام شده سرمایه‌گذاری = خالص ارزش فروش: اگر ثبت نمی‌شود $\Rightarrow$ سود داریم $\Rightarrow$ بهای تمام شده سرمایه‌گذاری $>$ خالص ارزش فروش: اگر ثبت می‌شود $\Rightarrow$ زیان داریم $\Rightarrow$ بهای تمام شده سرمایه‌گذاری $<$ خالص ارزش فروش: اگر

بنابراین فقط برای حالت سوم باید ثبت زیر را انجام داد:

هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها $\times\times\times$

ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها $\times\times\times$

اگر در سال مالی بعد از خرید سرمایه‌گذاری، بهای تمام شده آن از مبلغ خالص ارزش فروش بیشتر باشد، ذخیره قابل ثبت در حساب‌ها، اختلاف بین مبلغ تفاوت بین بهای تمام شده و خالص ارزش فروش با مانده ذخیره سال قبل خواهد بود و ثبت آن به صورت زیر می‌باشد:

هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها $\times\times\times$

ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها $\times\times\times$

اما چنانچه در سال مالی بعد از خرید سرمایه‌گذاری، بهای تمام شده از مبلغ خالص ارزش فروش آن کمتر باشد، ذخیره قابل برگشت از حساب‌ها، اختلاف بین بهای تمام شده سرمایه‌گذاری و مانده ذخیره سال قبل خواهد بود. به عبارت دیگر، اختلاف بین دو مبلغ مذکور از مانده حساب ذخیره کسر می‌شود و ثبت آن به صورت زیر است:

ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری $\times\times\times$

درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها $\times\times\times$

مثلاً اگر بهای تمام شده سرمایه‌گذاری در سهام یک شرکت ۱'۰۰۰'۰۰۰ ریال و ارزش بازار آن در پایان سال اول ۷۰۰'۰۰۰ ریال، در پایان سال دوم ۵۰۰'۰۰۰

ریال، در پایان سال سوم ۶۰۰'۰۰۰ ریال و در پایان سال چهارم ۱'۰۵۰'۰۰۰ ریال باشد، نحوه برخورد با این رویدادها به شرح جدول زیر است:

بهای تمام شده	ارزش بازار	تفاوت	مبلغ ذخیره لازم	مبلغ ذخیره انباشته	
۱'۰۰۰'۰۰۰	۷۰۰'۰۰۰	(۳۰۰'۰۰۰)	۳۰۰'۰۰۰	۳۰۰'۰۰۰	سال اول
۱'۰۰۰'۰۰۰	۵۰۰'۰۰۰	(۵۰۰'۰۰۰)	۲۰۰'۰۰۰	۵۰۰'۰۰۰	سال دوم
۱'۰۰۰'۰۰۰	۶۰۰'۰۰۰	(۴۰۰'۰۰۰)	(۱۰۰'۰۰۰)	۴۰۰'۰۰۰	سال سوم
۱'۰۰۰'۰۰۰	۱'۰۵۰'۰۰۰	۵۰'۰۰۰	(۴۰۰'۰۰۰)	-	سال چهارم

❁ مثال

شرکت ایران در تاریخ ۱۳۹۶/۰۱/۰۱ تعداد هزار سهم عادی ۲۰۰۰ ریالی شرکت تهران را از قرار هر سهم ۳'۷۰۰ ریال خریداری نمود. با فرض اینکه در پایان سال مالی ۱۳۹۶ ارزش فروش سهام شرکت تهران برای هر سهم مبلغ ۳'۸۰۰ ریال باشد.

مطلوب است:

محاسبه ذخیره لازم در حساب‌ها و ثبت مربوط به آن در دفتر روزنامه. از آنجا که بهای تمام شده سرمایه‌گذاری از خالص ارزش فروش آن بیشتر است بنابراین نیازی به محاسبه ذخیره کاهش ارزش نیست و ثبتی ندارد.

❁ مثال

با توجه به اطلاعات مثال قبل و با فرض اینکه خالص ارزش فروش هر سهم شرکت تهران در پایان سال ۱۳۹۷ مبلغ ۳'۳۰۰ ریال برای هر سهم باشد.

مطلوب است: محاسبه ذخیره کاهش ارزش قابل ثبت در حساب‌ها.

$$\text{خالص ارزش فروش تهران} = ۳'۳۰۰ \times ۱۰۰۰ = ۳'۳۰۰'۰۰۰$$

$$\text{ذخیره کاهش ارزش قابل ثبت} = ۳'۳۰۰'۰۰۰ - ۳'۷۰۰'۰۰۰ = ۴۰۰'۰۰۰$$

$$۹۷/۱۲/۲۹: \text{هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها} = ۴۰۰'۰۰۰$$

$$\text{ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها} = ۴۰۰'۰۰۰$$

ثبت هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری در سهام شرکت تهران

❁ مثال

با توجه به اطلاعات مثال قبل و با فرض اینکه خالص ارزش فروش سهام شرکت تهران در تاریخ ۹۸/۱۲/۲۹ مبلغ ۳'۲۰۰ ریال برای هر سهم باشد و چنانچه خالص ارزش فروش هر سهم شرکت تهران در تاریخ ۹۹/۱۲/۲۹ مبلغ ۳'۵۰۰ ریال باشد.

مطلوب است:

الف) محاسبه ذخیره قابل ثبت در حساب‌ها در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

ب) ارائه ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه شرکت ایران

$$۱۰۰۰ \times ۳۲۰۰ = ۳۲۰۰۰۰۰ \quad ۳۷۰۰۰۰۰ - ۳۲۰۰۰۰۰ = ۵۰۰۰۰۰$$

$$۴۰۰۰۰۰ - ۵۰۰۰۰۰ = (۱۰۰۰۰۰) \text{ ثبت قابل ثبت}$$

$$۱۰۰۰۰۰ \quad \text{هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها} \quad ۹۷/۱۲/۲۹$$

$$۱۰۰۰۰۰ \quad \text{ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها}$$

$$۲۵۰۰ \times ۱۰۰۰ = ۳۵۰۰۰۰۰$$

$$۳۷۰۰۰۰۰ - ۳۵۰۰۰۰۰ = ۲۰۰۰۰۰$$

$$۵۰۰۰۰۰ - ۲۰۰۰۰۰ = ۳۰۰۰۰۰$$

$$۳۰۰۰۰۰ \quad \text{ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها} \quad ۹۸/۱۲/۲۹$$

$$۳۰۰۰۰۰ \quad \text{درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها}$$

ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری

۹۶/۱۲/۲۹	۴۰۰۰۰۰	
۹۷/۱۲/۲۹	۱۰۰۰۰۰	
۹۸/۱۲/۲۹	۵۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰
	<u>۲۰۰۰۰۰</u>	

سبد سهام (پورتفوی)

همه تخم مرغ‌ها را در یک سبد نگذاریم.

نکته

یک شرکت سرمایه‌گذار تمام وجه نقد مازاد خود را فقط در سهام یک شرکت سرمایه‌پذیر سرمایه‌گذاری کرده است. شرکت سرمایه‌گذار می‌توانست وجه نقد خود را در سهام چند شرکت نیز سرمایه‌گذاری کند. به نظر شما کدام روش سرمایه‌گذاری دارای خطر کمتری می‌باشد؟

فعالیت

مجموعه‌ای از سهام‌هایی هستند که در تاریخ‌های مختلف خریداری شده و توسط سرمایه‌گذار نگهداری شده‌اند. هدف از سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌ها، افزایش درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری می‌باشد. درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری می‌تواند به صورت دریافت سود سهام یا افزایش قیمت سهام باشد. در این مورد سرمایه‌گذار دو عامل را مورد توجه قرار می‌دهد تا به این هدف دست یابد:

- تنوع بخشی به سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌های مختلف سبد سرمایه‌گذاری
- وزن سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌های مختلف در سبد سرمایه‌گذاری
در مواردی که واحد تجاری دارای پورتفوی سرمایه‌گذاری است تک تک اقسام سرمایه‌گذاری موجود در پورتفوی از نظر مقایسه بهای تمام شده با خالص ارزش فروش، به صورت جداگانه مورد بررسی قرار نمی‌گیرد، بلکه سر جمع بهای تمام شده اقسام موجود در پورتفوی با سر جمع خالص ارزش فروش اقسام متناظر مورد مقایسه قرار می‌گیرد و ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها محاسبه می‌شود.

هدف از تشکیل سبد سهام، تقسیم کردن ریسک سرمایه‌گذاری بین چند سهم می‌باشد. به عبارت دیگر، با ایجاد مجموعه سرمایه‌گذاری، سود یک سهم می‌تواند زیان سهم دیگر را جبران کند. مجموعه سرمایه‌گذاری (Portfolio) مجموعه‌ای از اوراق بهادار متفاوت است. این اوراق هر کدام دارای بازده و ریسک جداگانه‌ای می‌باشند. به مجموعه سرمایه‌گذاری، پورتفولیو، سرمایه‌گذاری و یا پورتفوی گفته می‌شود.

بازده یک مجموعه سرمایه‌گذاری میانگین موزون بازده سهام مختلف است که برای محاسبه بازده کل باید درصد سرمایه‌گذاری در سهم‌های مختلف در پورتفوی را در بازده هر یک از سهم‌های مربوط نمود.

ریسک یک مجموعه سرمایه‌گذاری، از دو قسمت تشکیل می‌شود، ریسک سیستماتیک و ریسک غیرسیستماتیک. با ایجاد تنوع در یک مجموعه سرمایه‌گذاری، ریسک کل کاهش می‌یابد. این کاهش ریسک، در ریسک غیرسیستماتیک ایجاد می‌شود یعنی با ایجاد تنوع، ریسک غیرسیستماتیک کاهش می‌یابد.

مثال

اطلاعات زیر مربوط به سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت می‌باشد. سرمایه‌گذاری‌های مذکور به عنوان سرمایه‌گذاری‌های سریع‌المعامله در بازار تلقی شده و شرکت برای ارزیابی سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت از روش اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش استفاده می‌نماید.

نام شرکت سرمایه پذیر	بهای تمام شده	خالص ارزش فروش
شرکت کیهان	۱۰۰'۰۰۰'۰۰۰	۱۲۳'۰۰۰'۰۰۰
شرکت جهان	۲۳۰'۰۰۰'۰۰۰	۲۰۱'۰۰۰'۰۰۰
شرکت آسیا	۳۱۲'۵۰۰'۰۰۰	۳۰۲'۰۰۰'۰۰۰
شرکت ایران	۷۴'۲۰۰'۰۰۰	۸۲'۴۰۰'۰۰۰
جمع	۷۱۶'۷۰۰'۰۰۰	۷۰۸'۴۰۰'۰۰۰

مطلوب است:

الف) انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در تاریخ ۱۳۹۶/۱۲/۲۹
 ب) چنانچه در پورتفوی جدید بهای تمام شده و خالص ارزش فروش مجموع سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت به ترتیب مبالغ ۸۲۰'۰۰۰'۰۰۰ و ۸۰۴'۰۰۰'۰۰۰ ریال در تاریخ ۱۳۹۷/۱۲/۲۹ باشد، ثبت لازم در دفتر روزنامه را ارائه نمایید.
 ج) اگر در پورتفوی جدید بهای تمام شده و خالص ارزش فروش مجموع سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ به ترتیب ۶۵۷'۰۰۰'۰۰۰ ریال خالص و ارزش فروش آنها ۶۴۷'۰۰۰'۰۰۰ ریال باشد، ثبت لازم در دفتر روزنامه را ارائه کنید.

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت

۱۰۰'۰۰۰'۰۰۰
۲۳۰'۰۰۰'۰۰۰
۳۱۲'۵۰۰'۰۰۰
۷۴'۲۰۰'۰۰۰
۷۱۶'۷۰۰'۰۰۰

الف) ذخیره لازم در سال ۱۳۹۷ = (۸۳۰۰'۰۰۰) - ۷۱۶'۷۰۰'۰۰۰ = ۷۰۸'۴۰۰'۰۰۰
 ۹۶/۱۲/۲۹: هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها ۸۳۰۰'۰۰۰
 ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها ۸۳۰۰'۰۰۰
 ثبت ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها

ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها	هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها
۸۳۰۰'۰۰۰	۸۳۰۰'۰۰۰

ارزش دفتری سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت قابل انعکاس در ترازنامه سال ۱۳۹۶
 $7167000000 - 830000000 = 7084000000$

(ب) ذخیره لازم در سال ۱۳۹۷ $8040000000 - 1600000000 = 1600000000$

ذخیره قابل ثبت در سال ۱۳۹۷ $1600000000 - 830000000 = 770000000$

۹۷/۱۲/۲۹: هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها 770000000
 ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها 770000000

ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها	هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها
770000000	770000000

ارزش دفتری سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت قابل انعکاس در ترازنامه سال ۱۳۹۷
 $8200000000 - 1600000000 = 8040000000$

(ج) ذخیره لازم در سال ۱۳۹۸

$6470000000 - 6570000000 = (1000000000)$

۹۸/۱۲/۲۹: ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها 600000000
 درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها 600000000

درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها	ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها
600000000	600000000

ارزش دفتری سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت قابل انعکاس در ترازنامه سال ۱۳۹۸
 $6570000000 - 1000000000 = 6470000000$

ارزیابی سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت در پایان سال مالی

سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت می‌بایست در پایان دوره مالی به یکی از دو روش زیر ارزیابی و در ترازنامه منعکس شود:

بهای تمام شده پس از کسر ذخیره کاهش دائمی در ارزش
 منظور از کاهش دائمی در ارزش، کاهشی است که انتظار بازیافت آن در بلندمدت نمی‌رود. در این روش ارزیابی سرمایه‌گذاری باید بر مبنای تک تک اقلام سرمایه‌گذاری انجام شود و از این رو، ذخیره کاهش ارزش بر مبنای تک تک اقلام سرمایه‌گذاری‌ها تعیین می‌شود.

مثال

شرکت ستاره در ۱۵ شهریور ۱۳۹۶ برای اهداف بلندمدت اقدام به سرمایه‌گذاری‌های زیر می‌کند.

نام شرکت سرمایه‌پذیر	بهای تمام شده	ارزش بازار در پایان سال ۱۳۹۶	ارزش بازار در پایان سال ۱۳۹۷
شرکت ابوریحان	۷۵'۰۰۰'۰۰۰	۷۰'۰۰۰'۰۰۰	۷۴'۰۰۰'۰۰۰
شرکت خوارزمی	۸۲'۰۰۰'۰۰۰	۸۴'۰۰۰'۰۰۰	۸۱'۰۰۰'۰۰۰
شرکت رازی	۶'۰۰۰'۰۰۰	۸'۰۰۰'۰۰۰	۷'۰۰۰'۰۰۰
شرکت ابن سینا	۶۰'۰۰۰'۰۰۰	۵۸'۰۰۰'۰۰۰	۵۷'۰۰۰'۰۰۰

با فرض اینکه روش حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها، بهای تمام شده پس از کسر ذخیره کاهش دائمی در ارزش باشد،

مطلوب است: ارائه ثبت‌های لازم.

۱۳۹۶/۰۶/۱۵: سرمایه‌گذاری بلندمدت - شرکت ابوریحان	۷۵'۰۰۰'۰۰۰
سرمایه‌گذاری بلندمدت - شرکت خوارزمی	۸۲'۰۰۰'۰۰۰
سرمایه‌گذاری بلندمدت - شرکت رازی	۶'۰۰۰'۰۰۰
سرمایه‌گذاری بلندمدت - شرکت ابن سینا	۶۰'۰۰۰'۰۰۰
موجودی نقد	۲۲۳'۰۰۰'۰۰۰

ثبت سرمایه‌گذاری بلندمدت در سهام شرکت‌ها

در پایان سال ۱۳۹۶ اگر ارزش سهام کمتر از بهای تمام شده باشد، کاهش ارزش محسوب شده و چنانچه این کاهش دائمی باشد، ثبت آن به شرح زیر خواهد بود:

۱۳۹۶/۱۲/۲۹:

هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها ۷'۰۰۰'۰۰۰
ذخیره کاهش دائمی در ارزش سرمایه‌گذاری - شرکت خورشید ۵'۰۰۰'۰۰۰
ذخیره کاهش دائمی در ارزش سرمایه‌گذاری - شرکت ابن سینا ۲'۰۰۰'۰۰۰
ثبت کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌های شرکت ستاره

هزینه کاهش دائمی در ارزش سرمایه‌گذاری‌ها یک حساب سود و زیانی است. ذخیره کاهش ارزش نیز یک حساب دائمی است و در ترازنامه از مبلغ سرمایه‌گذاری کسر می‌شود.

ثبت‌های لازم در پایان سال ۱۳۹۷ با فرض آنکه کاهش ارزش رخ داده در سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌ها دائمی باشد به صورت زیر است:

۱۳۹۷/۱۲/۲۹:

ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها - شرکت خورشید ۴'۰۰۰'۰۰۰
درآمد افزایش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها ۴'۰۰۰'۰۰۰
ثبت برگشت از ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها

۱۳۹۷/۱۲/۲۹:

هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها ۲'۰۰۰'۰۰۰
ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها - شرکت خوارزمی ۱'۰۰۰'۰۰۰
ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها - شرکت ابن سینا ۱'۰۰۰'۰۰۰
ثبت ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها

تجدید ارزیابی

در این روش، سرمایه‌گذاری‌های بلند مدت بر اساس مبلغ تجدید ارزیابی در ترازنامه منعکس می‌شوند. در مباحث پیشرفته سرمایه‌گذاری در این مورد بیشتر آموزش خواهید دید.

بالا بودن نرخ تورم و نوسانات بازار ممکن است سبب شود که ترازنامه تنها منعکس‌کننده مجموعه‌ای ناهمگن از انواع دارایی‌ها باشد و در نتیجه خصوصیت کیفی مربوط بودن اطلاعات و نهایتاً مفید بودن آنها کاهش یابد. استفاده از ارزش‌های منصفانه برای اندازه‌گیری دارایی باعث می‌شود ارقام ترازنامه به واقعیت‌های اقتصادی نزدیک‌تر شود. ارزش منصفانه دارایی‌ها بر اساس شواهد بازار و توسط کارشناسان باصلاحیت حرفه‌ای تعیین می‌شود و در نتیجه مربوط بودن اطلاعات افزایش می‌یابد. البته اگر تجدید ارزیابی در دوره‌های بعدی تکرار نشود، کیفیت اطلاعات مربوط به ارقام تجدید ارزیابی شده کاهش می‌یابد. البته لازم است در خصوص تجدید ارزیابی، ضوابطی رعایت شود.

فروش سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت

شرکت آلفا در سهام شرکت بتا سرمایه‌گذاری کرده است. اگر شرکت آلفا نیاز به منابع مالی داشته باشد می‌تواند سهام خریداری شده خود را بفروشد. مورد سود یا زیان آن بحث کنید.

فعالیت

روش ارزیابی سرمایه‌گذاری نقش بسزایی در ثبت فروش سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت دارد. چنانچه روش ارزیابی سرمایه‌گذاری ارزش بازار باشد، در هنگام فروش سرمایه‌گذاری لازم است هم بهای تمام شده سرمایه‌گذاری و هم ذخیره کاهش ارزش مربوط به آن از حساب‌ها خارج شود. چنانچه روش ارزیابی، اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش باشد صرفاً بهای تمام شده سرمایه‌گذاری واگذار شده از حساب‌ها خارج می‌شود. لازم است بدانیم که سرمایه‌گذاری واگذار شده به مبلغ خالص دریافتی یا قابل دریافت در حساب‌ها منعکس می‌شود. به عبارت دیگر مبلغ خالص دریافتی عبارت است از قیمت فروش منهای کارمزد کارگزار، مالیات فروش و حق‌الزحمه مشاوره. در این صورت (چنانچه از روش اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش برای ارزیابی سرمایه‌گذاری‌ها استفاده می‌شود) لازم است

خالص ارزش فروش با بهای تمام شده مورد مقایسه قرار گیرد. چنانچه بهای تمام شده کمتر از خالص ارزش فروش باشد، سود ناشی از واگذاری سرمایه‌گذاری وجود خواهد داشت و برعکس.

❖ مثال

شرکت گلپایگان سهام شرکت بهادران را در تاریخ ۱۳۹۵/۵/۲۰ به مبلغ ۳۱۰٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال خریداری می‌کند (مبلغ ۳۰۰٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال آن ارزش سهام و ۶٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال کارمزد کارگزار و ۴٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال حق‌الزحمه مشاور است). در تاریخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۵، ۴۰٪ سهام شرکت بهادران به مبلغ ۱۴۰٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال به فروش می‌رسد که از این بابت مبلغ ۲٬۸۰۰٬۰۰۰ ریال کارمزد کارگزار و ۷۰۰٬۰۰۰ ریال مالیات فروش و ۱٬۵۰۰٬۰۰۰ ریال حق‌الزحمه مشاوره می‌باشد.

مطلوب است:

انجام کلیه ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه شرکت گلپایگان با توجه به اینکه روش ارزیابی سرمایه‌گذاری‌ها در این شرکت اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش می‌باشد.

۱۳۹۵/۵/۲۰:

۳۱۰٬۰۰۰٬۰۰۰ سرمایه‌گذاری کوتاه مدت

۳۱۰٬۰۰۰٬۰۰۰ موجودی نقد

خرید سهام شرکت بهادران به صورت نقد

$$\frac{40}{100} \times 310,000,000 = 124,000,000$$

$$140,000,000 - 2,800,000 - 700,000 - 1,500,000 = 135,000,000$$

۱۳۹۶/۱۱/۱۵:

۱۳۵٬۰۰۰٬۰۰۰ موجودی نقد

۱۲۴٬۰۰۰٬۰۰۰ سرمایه‌گذاری کوتاه مدت

۱۱٬۰۰۰٬۰۰۰ سود حاصل از فروش سهام

فروش ۴۰٪ از سهام شرکت بهادران

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت

۱۲۴٬۰۰۰٬۰۰۰

۳۱۰٬۰۰۰٬۰۰۰

سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت

فعالیت

به نظر شما هدف سرمایه‌گذار از سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت چیست؟ هدف منتشرکننده اوراق مشارکت از جذب منابع از طریق صدور اوراق مشارکت چیست؟

اوراق مشارکت نوعی اوراق بدهی است که واحدهای اقتصادی برای جذب منابع دیگران منتشر می‌نمایند. این اوراق دارای سررسید معین و نرخ سود تضمین شده می‌باشند. به عبارت دیگر سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت، به معنای اعطای وام به منتشرکننده اوراق مشارکت است. یعنی شرکت سرمایه‌گذار با خرید اوراق مشارکت، وجه نقد مازاد بر نیاز خود را برای مدت معینی در اختیار منتشرکننده این اوراق قرار داده و در طرح‌ها و پروژه‌های آن مشارکت می‌نماید و در مقابل از درآمد سود تضمین شده اوراق مذکور برخوردار می‌شود.

خرید اوراق مشارکت

برای ثبت خرید اوراق مشارکت می‌بایست بهای تمام شده آن محاسبه شود. بهای تمام شده اوراق مشارکت شامل تمام مخارج ضروری برای خرید این سرمایه‌گذاری‌هاست. بهای تمام شده اوراق مشارکت شامل قیمت اوراق به علاوه کارمزد و کمیسیون‌های مربوط به خرید این اوراق می‌باشد.

❁ مثال

شرکت گلستان در تاریخ ۱۳۹۶/۰۱/۰۱ اقدام به خرید ۱۰۰ برگه اوراق مشارکت ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریالی شرکت بوستان به مبلغ ۱۰۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال به علاوه ۳۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال کارمزد نموده است. سررسید این اوراق ۵ ساله و نرخ سود تضمین شده آن ۱۵ درصد می‌باشد.

مطلوب است:

انجام ثبت لازم در دفتر روزنامه شرکت گلستان.
۱۳۹۶/۰۱/۰۱

۱۰۸'۰۰۰۰'۰۰۰	سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت
۱۰۸'۰۰۰۰'۰۰۰	موجودی نقد
	خرید ۱۰۰ برگ اوراق مشارکت شرکت بوستان

سود تضمین شده اوراق مشارکت

معمولاً پرداخت سود اوراق مشارکت توسط منتشرکننده تضمین می‌شود و این سود می‌تواند توسط سرمایه‌گذار در مقاطع زمانی و سررسیدهای سه ماهه، شش ماهه یا سالانه دریافت شود. این سود به‌عنوان درآمد واحد سرمایه‌گذار محسوب شده و در سررسید مشخص شده قابل ثبت می‌باشد.

مثال

در تاریخ ۱۳۹۶/۰۱/۰۱ تعداد ۲۰۰ برگه اوراق مشارکت ۱'۰۰۰'۰۰۰ ریالی شرکت گیلان خریداری شده است و سررسید این اوراق ۵ ساله و نرخ سود تضمین شده آن ۱۵ درصد می‌باشد که در مقاطع زمانی ۶ ماهه قابل دریافت می‌باشد. **مطلوب است:** انجام ثبت‌های لازم در تاریخ‌های ۱۳۹۶/۰۶/۳۱ و ۱۳۹۶/۱۲/۲۹ در دفتر روزنامه شرکت سرمایه‌گذار.

$$200 \times 1'000'000 = 200'000'000$$

$$200'000'000 \times 15\% \times \frac{6}{12} = 7'500'000$$

۱۳۹۶/۰۶/۳۱:

موجودی نقد ۷'۵۰۰'۰۰۰

درآمد سود تضمین شده ۷'۵۰۰'۰۰۰

ثبت دریافت سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه اول

$$200'000'000 \times 15\% \times \frac{6}{12} = 7'500'000$$

در صورتی که پایان سال مالی شرکت سرمایه‌گذار ۱۳۹۶/۱۲/۲۹ باشد و سود تضمین شده شش ماهه دوم در تاریخ ۱۳۹۷/۰۱/۰۵ دریافت شود:

۱۳۹۶/۱۲/۲۹:

حساب‌های دریافتنی - سود تضمین شده اوراق مشارکت ۷'۵۰۰'۰۰۰

درآمد سود تضمین شده ۷'۵۰۰'۰۰۰

ثبت سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه دوم

نکته

شرکت سرمایه‌گذار طلب ناشی از درآمد سود تضمین شده را به‌عنوان حساب‌های دریافتنی در ترازنامه پایان سال خود گزارش می‌کند. درآمد سود تضمین شده نیز تحت عنوان سایر درآمدهای غیرعملیاتی در صورت سود و زیان شرکت سرمایه‌گذار گزارش می‌شود.

۱۳۹۷/۰۱/۰۵:

موجودی نقد
۷'۵۰۰'۰۰۰
حساب‌های دریافتی - سود تضمین شده اوراق مشارکت
۷'۵۰۰'۰۰۰
ثبت دریافت سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه دوم

فروش اوراق مشارکت

وقتی شرکت سرمایه‌گذار اوراق مشارکت را می‌فروشد، حساب سرمایه‌گذاری به میزان بهای تمام شده اوراق مشارکت بستانکار می‌شود و هرگونه تفاوت در خالص مبلغ فروش (قیمت فروش منهای حق الزحمه کارگزار) و بهای تمام شده اوراق مشارکت را به‌عنوان سود یا زیان حاصل از فروش اوراق ثبت می‌نماید.

مثال

بهای فروش اوراق مشارکت شرکت گیلان در تاریخ ۱۳۹۷/۰۱/۰۵ بعد از دریافت سود تضمین شده ۲۰۷'۰۰۰'۰۰۰ ریال است. بهای تمام شده اوراق مشارکت ۲۰۰'۰۰۰'۰۰۰ ریال و حق الزحمه فروش توسط کارگزار ۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال می‌باشد. مطلوب است: ثبت فروش اوراق قرضه

۱۳۹۷/۰۱/۰۵:

موجودی نقد
۲۰۵'۰۰۰'۰۰۰
سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت
۲۰۰'۰۰۰'۰۰۰
سود حاصل از فروش اوراق مشارکت
۵'۰۰۰'۰۰۰
ثبت فروش اوراق مشارکت شرکت گیلان همراه با سود

شرکت سرمایه‌گذار سود یا زیان حاصل از فروش سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت را تحت عنوان سایر درآمدها یا هزینه‌های غیرعملیاتی در صورت سود و زیان گزارش می‌کند.

نکته

مثال

در تاریخ ۱۳۹۶/۰۱/۰۱ تعداد ۵۰ برگ اوراق مشارکت ۱'۰۰۰'۰۰۰ ریالی ۱۰٪ به مبلغ ۵۰'۰۰۰'۰۰۰ ریال به‌علاوه ۱'۰۰۰'۰۰۰ ریال هزینه کارمزد خریداری می‌شود. سود تضمین شده هر ۶ ماه یک بار پرداخت می‌گردد. در تاریخ ۱۳۹۶/۰۷/۰۱ تعداد ۲۰ برگ از اوراق مشارکت به مبلغ ۱۹'۰۰۰'۰۰۰ ریال به فروش رسیده و ۵۰۰'۰۰۰ ریال هزینه کارمزد پرداخت شده است.

مطلوب است:

انجام کلیه ثبت‌های لازم در تاریخ‌های ۱۳۹۶/۰۱/۰۱، ۱۳۹۶/۰۶/۳۱، ۱۳۹۶/۰۷/۰۱ و ۱۳۹۶/۱۲/۲۹.

۱۳۹۶/۰۱/۰۱:

سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت ۵۱'۰۰۰'۰۰۰
موجودی نقد ۵۱'۰۰۰'۰۰۰

خرید ۵۰ برگ اوراق مشارکت به صورت نقد
سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه اول $۲۵۰۰'۰۰۰ = ۱۰\% \times \frac{۵۰}{۱۲} \times ۵۰'۰۰۰'۰۰۰$

۱۳۹۶/۰۶/۳۱:

موجودی نقد ۲'۵۰۰'۰۰۰
درآمد سود تضمین شده ۲'۵۰۰'۰۰۰

ثبت دریافت سود تضمین شده اوراق مشارکت شش ماهه اول
بهای تمام شده ۲۰ برگ اوراق مشارکت فروش رفته $۲۰ \times ۲۰'۴۰۰'۰۰۰ = ۴۰۸'۰۰۰'۰۰۰$
وجه نقد دریافتی بابت فروش اوراق $۱۹'۰۰۰'۰۰۰ - ۵۰۰'۰۰۰ = ۱۸'۵۰۰'۰۰۰$

۱۳۹۶/۰۷/۰۱:

موجودی نقد ۱۸'۵۰۰'۰۰۰
زیان فروش اوراق مشارکت ۱'۹۰۰'۰۰۰
سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت ۲۰'۴۰۰'۰۰۰

ثبت فروش ۲۰ برگ اوراق مشارکت همراه با زیان
سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه دوم $۱'۵۰۰'۰۰۰ = ۱۰\% \times \frac{۲۰}{۱۲} \times ۳۰'۰۰۰'۰۰۰$

۱۳۹۶/۱۲/۲۹:

حساب‌های دریافتی - سود تضمین شده دریافتی ۱'۵۰۰'۰۰۰
درآمد سود تضمین شده ۱'۵۰۰'۰۰۰
ثبت دریافت سود تضمین شده اوراق مشارکت شش ماهه دوم

فعالیت

اگر شما حسابدار یک شرکت باشید، با توجه به مطالب خوانده شده این فصل چگونه می‌توانید به‌عنوان مشاور سرمایه‌گذاری به شرکت سرمایه‌گذار کمک کنید؟

❁ تمرین‌ها

1 | اطلاعات مربوط به سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت شرکت نسرين که به‌عنوان سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار تلقی شده و به ارزش بازار ارزیابی می‌شوند، در پایان سال ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

ارزش بازار	بهای تمام شده	
۴۴۰'۰۰۰	۴۰۰'۰۰۰	شرکت سحر
۴۸۰'۰۰۰	۵۰۰'۰۰۰	شرکت سپیده
<u>۹۲۰'۰۰۰</u>	<u>۹۰۰'۰۰۰</u>	جمع

مطلوب است:

الف) انجام ثبت لازم در دفتر روزنامه در تاریخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۹
 ب) با فرض اینکه نیمی از سهام سپیده در تاریخ ۱۳۸۲/۴/۲۰ به مبلغ ۲۵۵'۰۰۰ ریال به فروش برسد، ثبت لازم را در دفتر روزنامه انجام دهید.

❁ حل تمرین ۱

افزایش ارزش سهام شرکت سحر $440'000 - 400'000 = 40'000$
 کاهش ارزش سهام شرکت سپیده $480'000 - 500'000 = \underline{20'000}$

۲۰'۰۰۰

× ۱/۱۲/۲۹:

۲۰'۰۰۰

سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت

درآمد افزایش ارزش سرمایه‌گذاری کوتاه مدت ۲۰'۰۰۰

ثبت افزایش ارزش پورتنفوی سرمایه‌گذاری

ارزش بازار نیمی از سهام شرکت سپیده $480'000 \div 2 = 240'000$

سود حاصل از فروش سهام شرکت سپیده $255'000 - 240'000 = 15'000$

× ۲/۰۴/۲۰:

۲۵۵'۰۰۰

موجودی نقد

۲۴۰'۰۰۰

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت

۱۵'۰۰۰

سود حاصل از فروش سرمایه‌گذاری

ثبت فروش نیمی از سهام شرکت سپیده

۲ شرکت نسترن از سال ۱۳۸۱ شروع به سرمایه‌گذاری کوتاه مدت وجوه راكد خود در سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار نمود. اطلاعات مربوط به خرید و فروش سهام در این شرکت به شرح زیر است:

سال ۱۳۸۱:

- ۱ خرید تعداد ۲۰۰ سهم از سهام شرکت A به بهای تمام شده ۸۰۰'۰۰۰ ریال
- ۲ خرید تعداد ۳۰۰ سهم از سهام شرکت B به بهای تمام شده ۷۵۰'۰۰۰ ریال

سال ۱۳۸۲:

- ۱ دریافت مبلغ ۶۰'۰۰۰ ریال سود از شرکت A
- ۲ فروش کل سهام شرکت B به مبلغ خالص ۸۲۵'۰۰۰ ریال
- ۳ خرید تعداد ۲۵۰ سهم از سهام شرکت C به بهای تمام شده ۶۰۰'۰۰۰ ریال
- ۴ خرید تعداد ۱۵۰ سهم از سهام شرکت D به بهای تمام شده ۲۴۰'۰۰۰ ریال

سال ۱۳۸۳:

- ۱ دریافت مبلغ ۸۰'۰۰۰ ریال سود از شرکت A
- ۲ خرید تعداد ۲۰۰ سهم از سهام شرکت E به بهای تمام شده ۷۰۰'۰۰۰
- ۳ فروش کل سهام شرکت C به مبلغ خالص ۶۶۰'۰۰۰ ریال

سال ۱۳۸۴:

- ۱ فروش کل سهام شرکت A به مبلغ خالص ۷۹۰'۰۰۰ ریال
  - ۲ دریافت مبلغ ۴۵'۰۰۰ ریال سود از شرکت D
  - ۳ فروش کل سهام شرکت D به مبلغ خالص ۲۲۰'۰۰۰ ریال
  - ۴ خرید تعداد ۳۵۰ سهم از سهام شرکت F به بهای تمام شده ۷۷۰'۰۰۰ ریال
- ارزش بازار هر سهم شرکت‌های مذکور در پایان هر سال به شرح زیر است:

نام شرکت	سال ۱۳۸۱	سال ۱۳۸۲	سال ۱۳۸۳	سال ۱۳۸۴
A	۳'۸۰۰	۳'۷۵۰	۳'۸۰۰	
B	۲'۸۰۰			
C		۲'۵۰۰		
D		۱'۵۰۰	۱'۴۰۰	
E			۳'۵۵۰	۳'۶۰۰
F				۲'۳۰۰

شرکت نسترن برای ارزیابی سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت در سهام از روش اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش استفاده می‌کند.

مطلوب است:

(الف) انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه برای سال‌های ۱۳۱۱ الی ۱۳۱۴
 (ب) تعیین نحوه انعکاس سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت در ترازنامه پایان هر سال

❖ حل تمرین ۲

بهای تمام شده سرمایه‌گذاری $۸۰۰٬۰۰۰ + ۷۵۰٬۰۰۰ = ۱٬۵۵۰٬۰۰۰$

سال X۱:

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت $۱٬۵۵۰٬۰۰۰$

$۱٬۵۵۰٬۰۰۰$

موجودی نقد

خرید ۲۰۰ سهم شرکت A و ۳۰۰ سهم شرکت B

ارزش بازار ۲۰۰ سهم شرکت A در پایان سال X۱ $۲۰۰ \times ۳٬۸۰۰ = ۷۶۰٬۰۰۰$

ارزش بازار ۳۰۰ سهم شرکت A در پایان سال X۱ $۳۰۰ \times ۲٬۸۰۰ = ۸۴۰٬۰۰۰$

جمع ارزش بازار پورتفوی سهام در پایان سال X۱ $۱٬۶۰۰٬۰۰۰$

بهای تمام شده پورتفوی سهام $۸۰۰٬۰۰۰ + ۷۵۰٬۰۰۰ = ۱٬۵۵۰٬۰۰۰$

از آنجا که ارزش بازار پورتفوی سهام در پایان سال X۱ از بهای تمام شده آن بیشتر است لذا نیازی به محاسبه و ثبت ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری نیست.

سال X۲:

❶ موجودی نقد $۶۰٬۰۰۰$

درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری $۶۰٬۰۰۰$

دریافت سود حاصل از سرمایه‌گذاری در سهام شرکت A

❷ موجودی نقد $۸۲۵٬۰۰۰$

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت $۷۵۰٬۰۰۰$

سود حاصل از فروش سرمایه‌گذاری $۷۵٬۰۰۰$

فروش ۳۰۰ سهم شرکت B

❸ سرمایه‌گذاری کوتاه مدت $۸۴۰٬۰۰۰$

موجودی نقد $۸۴۰٬۰۰۰$

خرید ۲۵۰ سهم شرکت C و ۱۵۰ سهم شرکت D

ارزش بازار ۲۰۰ سهم شرکت A در پایان سال X۲ $۲۰۰ \times ۳٬۷۵۰ = ۷۵۰٬۰۰۰$

ارزش بازار ۲۵۰ سهم شرکت C در پایان سال X۲ $250 \times 2500 = 625000$

ارزش بازار ۱۵۰ سهم شرکت D در پایان سال X۲ $150 \times 1500 = 225000$

جمع ارزش بازار پورتفوی سهام 1600000

بهای تمام شده پورتفوی سهام $800000 + 600000 + 240000 = 1640000$

از آنجا که ارزش بازار پورتفوی سهام در پایان سال X۲ از بهای تمام شده آن کمتر است لذا نیاز به محاسبه و ثبت ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری می‌باشد.

ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری $1640000 - 1600000 = 40000$

۴ هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری 40000

ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری 40000

ثبت ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری

سال X۳:

۱ موجودی نقد 80000

درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری 80000

دریافت سود حاصل از سرمایه‌گذاری در سهام شرکت A

۲ سرمایه‌گذاری کوتاه مدت 700000

موجودی نقد 700000

خرید ۲۰۰ سهم شرکت E

۳ موجودی نقد 660000

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت 600000

سود حاصل از فروش سرمایه‌گذاری 60000

فروش ۲۵۰ سهم شرکت C

ارزش بازار ۲۰۰ سهم شرکت A در پایان سال X۳ $200 \times 3800 = 760000$

ارزش بازار ۲۰۰ سهم شرکت D در پایان سال X۳ $150 \times 1400 = 210000$

ارزش بازار ۲۰۰ سهم شرکت E در پایان سال X۳ $200 \times 3550 = 710000$

جمع ارزش بازار پورتفوی سهام 1680000

بهای تمام شده پورتفوی سهام $800000 + 240000 + 700000 = 1740000$

ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری $1740000 - 1680000 = 60000$

از آنجا که ارزش بازار پورتفوی سهام در پایان سال X۳ از بهای تمام شده کمتر است لذا نیاز به محاسبه و ثبت ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری می‌باشد. لیکن مانده حساب ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری در ابتدای سال ۴۰۰۰۰۰ بوده، بنابراین نیاز به ۱۰۰۰۰۰ ریال دیگر ذخیره کاهش ارزش نیز هست.

۳ هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری ۱۰۰'۰۰۰
 ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری ۱۰۰'۰۰۰
 ثبت ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری

سال X۴:

۱ موجودی نقد ۷۹۰'۰۰۰
 زیان ناشی از فروش سرمایه‌گذاری ۱۰'۰۰۰
 سرمایه‌گذاری کوتاه مدت ۸۰۰'۰۰۰
 فروش ۲۰۰ سهم شرکت A

۲ موجودی نقد ۴۵'۰۰۰
 درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری ۴۵'۰۰۰
 دریافت سود حاصل از سرمایه‌گذاری در سهام شرکت D

۳ موجودی نقد ۲۲۰'۰۰۰
 زیان ناشی از فروش سرمایه‌گذاری ۲۰'۰۰۰
 سرمایه‌گذاری کوتاه مدت ۲۴۰'۰۰۰
 فروش ۱۵۰ سهم شرکت D

۴ سرمایه‌گذاری کوتاه مدت ۷۷۰'۰۰۰
 موجودی نقد ۷۷۰'۰۰۰
 خرید ۳۵۰ سهم شرکت F

ارزش بازار ۲۰۰ سهم شرکت E در پایان سال X۴ $200 \times 360 = 720'000$
 ارزش بازار ۲۰۰ سهم شرکت F در پایان سال X۴ $350 \times 230 = 805'000$
 جمع ارزش بازار پورتفوی سهام ۱'۵۲۵'۰۰۰
 بهای تمام شده پورتفوی سهام در پایان سال X۴
 $700'000 + 770'000 = 1'470'000$

از آنجا که ارزش بازار پورتفوی سهام در پایان سال X۴ از بهای تمام شده آن بیشتر است لذا نیازی به محاسبه و ثبت ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری نیست. لیکن مانده حساب ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری ۱۴۰'۰۰۰ ریال بوده که می‌بایست از حساب‌ها حذف شود.

۵ ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری ۱۴۰'۰۰۰
 درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری ۱۴۰'۰۰۰
 حذف ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری از حساب‌ها

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت

		۱'۵۵۰'۰۰۰	سال X۱
سال X۲	۷۵۰'۰۰۰	۸۴۰'۰۰۰	سال X۲
سال X۳	۶۰۰'۰۰۰	۷۰۰'۰۰۰	سال X۳
سال X۴	۸۰۰'۰۰۰	۷۷۰'۰۰۰	سال X۴
سال X۴	۲۴۰'۰۰۰		

ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری

سال X۲	۴۰'۰۰۰	۱۴۰'۰۰۰	سال X۲
سال X۳	۱۰۰'۰۰۰		

شرکت نسترن : ترازنامه

سال X۴	سال X۳	سال X۲	سال X۱	
				دارایی‌های جاری:
				....
۱'۴۷۰'۰۰۰	۱'۷۴۰'۰۰۰	۱'۶۴۰'۰۰۰	۱'۵۵۰'۰۰۰	سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت
-	(۱۴۰'۰۰۰)	(۴۰'۰۰۰)	-	ذخیره کاهش ارزش
۱'۴۷۰'۰۰۰	۱'۶۰۰'۰۰۰	۱'۶۰۰'۰۰۰	۱'۵۵۰'۰۰۰	ارزش دفتری

۳ شرکت نادر در تاریخ ۱۳X۱/۸/۳۰ تعداد ۲۰۰ سهم از سهام شرکت ناصر را به قیمت هر سهم ۲/۰۰۰ ریال خریداری نمود. مجمع عمومی صاحبان سهام شرکت ناصر در تاریخ ۱۳X۱/۱۰/۱۵ توزیع سود سهمی به میزان ۲۵ درصد را تصویب کرد. شرکت نادر پس از دریافت سود سهمی، در تاریخ ۱۳X۱/۱۱/۲۰ تعداد ۱۰۰ سهم از سهام شرکت مذکور را به قیمت هر سهم ۱'۸۰۰ ریال به فروش رساند.

مطلوب است:

انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه در تاریخ‌های ۱۳X۱/۸/۳۰، ۱۳X۱/۱۰/۱۵ و ۱۳X۱/۱۱/۲۰

❁ حل تمرین ۳

$$۲۰۰ \times ۲۰۰۰ = ۴۰۰'۰۰۰$$

$$:X/۱۰/۳۰$$

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت ۴۰۰'۰۰۰

$$۴۰۰'۰۰۰$$

موجودی نقد

خرید ۲۰۰ سهم شرکت ناصر به صورت نقد

$$:X/۱۰/۱۵$$

ثبت ندارد.

$$۱۰۰ \times ۱'۸۰۰ = ۱۸۰'۰۰۰$$

$$:X/۱۱/۲۰$$

$$۱۸۰'۰۰۰$$

موجودی نقد

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت ۱۸۰'۰۰۰

فروش ۱۰۰ سهم شرکت ناصر به صورت نقد

۴ شرکت نیلوفر برای ارزیابی سرمایه‌گذاری کوتاه مدت در سهام سایر شرکت‌ها از روش اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش استفاده می‌کند. گردش حساب سرمایه‌گذاری در سهام شرکت نیوشا که تنها سرمایه‌گذاری انجام شده شرکت مزبور می‌باشد به شرح صفحه بعد است:

سرمایه‌گذاری در سهام شرکت نیوشا

۲۰'۰۰۰	دریافت سود سهام	۷۵۰'۰۰۰ ریال ۲'۵۰۰ سهم	خرید ۳۰۰ سهم از قرار هر سهم
۲۸۵'۰۰۰	وجوه حاصل از فروش ۱۰۰ سهم		

همچنین مبلغ ۱۵۰'۰۰۰ ریال هزینه کارمزد ۳۰۰ سهم خریداری شده به حساب هزینه‌های متفرقه منظور شده است.

مطلوب است:

انجام ثبت‌های لازم در دفتر روزنامه شرکت نیلوفر به منظور اصلاح سرمایه‌گذاری در سهام شرکت نیوشا

❖ حل تمرین ۴

* سرمایه‌گذاری در سهام شرکت نیوشا ۱۵'۰۰۰

۱۵'۰۰۰ موجودی نقد

ثبت هزینه کارمزد خرید ۳۰۰ سهم شرکت نیوشا

** سرمایه‌گذاری در سهام شرکت نیوشا ۲۰'۰۰۰

درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری ۲۰'۰۰۰

اصلاح ثبت دریافت سود سهام شرکت نیوشا

بهای تمام شده ۳۰۰ سهم شرکت نیوشا $750'000 + 15'000 = 765'000$

بهای تمام شده هر سهم شرکت نیوشا $765'000 \div 300 = 2'550$

بهای تمام شده ۱۰۰ سهم فروش رفته $100 \times 2'550 = 255'000$

سود حاصل از فروش ۱۰۰ سهم $285'000 - 255'000 = 30'000$

*** سرمایه‌گذاری در سهام شرکت نیوشا ۳۰'۰۰۰

درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری ۳۰'۰۰۰

اصلاح ثبت فروش ۱۰۰ سهم شرکت نیوشا

۵ اطلاعات مربوط به مبادلات اوراق مشارکت شرکت راه‌آهن که توسط شرکت

پارس خریداری شده به شرح زیر است:

۱/۱۰/۱۳۹۴ خرید ۲۰'۰۰۰'۰۰۰ ریال اوراق مشارکت ۵ ساله ۱۶٪ به ارزش

اسمی

۱۳۹۴/۰۷/۰۱ دریافت سود تضمین شده ۶ ماهه اول اوراق مشارکت
۱۳۹۴/۱۲/۲۹ سود تضمین شده ۶ ماهه دوم تحقق یافته اما دریافت نشده و در
تاریخ ۱۳۹۵/۰۱/۱۰ دریافت می‌شود.

۱۳۹۵/۰۱/۱۰ دریافت سود تضمین شده ۶ ماهه دوم اوراق مشارکت
۱۳۹۶/۰۱/۰۱ فروش ۱۰'۰۰۰'۰۰۰ ریال اوراق مشارکت شرکت راه آهن به
نرخ ۱۰۸ درصد که کارگزار مبلغ ۱۲۰'۰۰۰ ریال بابت حق الزحمه کارگزاری و
کمیسیون از مبلغ فروش اوراق کسر می‌کند.

۱۳۹۶/۰۷/۰۱ دریافت سود تضمین شده ۶ ماهه پنجم اوراق مشارکت
۱۳۹۶/۱۲/۲۹ سود تضمین شده ۶ ماهه ششم تحقق یافته اما دریافت نشده و در
تاریخ ۱۳۹۷/۰۱/۰۵ دریافت می‌شود.

۱۳۹۷/۰۱/۰۵ دریافت سود تضمین شده ۶ ماهه ششم اوراق مشارکت

مطلوب است:

ثبت رویدادهای مالی در دفتر روزنامه شرکت پارس

❖ حل تمرین ۵

۹۴/۰۱/۰۱

سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت ۲۰'۰۰۰'۰۰۰

موجودی نقد ۲۰'۰۰۰'۰۰۰

خرید اوراق مشارکت ۵ ساله شرکت راه آهن

سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه اول

$$۲۰'۰۰۰'۰۰۰ \times \frac{۶}{۱۲} \times ۱۶\% = ۱'۶۰۰'۰۰۰$$

۹۴/۰۷/۰۱

موجودی نقد ۱'۶۰۰'۰۰۰

درآمد سود تضمین شده ۱'۶۰۰'۰۰۰

دریافت سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه اول

۹۴/۱۲/۲۹

حساب‌های دریافتی ۱'۶۰۰'۰۰۰

درآمد سود تضمین شده ۱'۶۰۰'۰۰۰

ثبت سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه دوم

۹۵/۰۱/۱۰

موجودی نقد ۱۶۰۰۰۰۰۰

حساب‌های دریافتی ۱۶۰۰۰۰۰۰

دریافت سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه دوم

سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه سوم و چهارم

$$۲۰٬۰۰۰٬۰۰۰ \times \frac{۱۲}{۱۲} \times ۱۶\% = ۳٬۲۰۰٬۰۰۰$$

۹۵/۱۲/۲۹

حساب‌های دریافتی ۳۲۰۰۰۰۰۰

درآمد سود تضمین شده ۳۲۰۰۰۰۰۰

ثبت سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه سوم و چهارم

سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه پنجم

$$۱۰٬۰۰۰٬۰۰۰ \times \frac{۶}{۱۲} \times ۱۶\% = ۸۰۰٬۰۰۰$$

۹۶/۰۷/۰۱

موجودی نقد ۸۰۰۰۰۰۰

درآمد سود تضمین شده ۸۰۰۰۰۰۰

ثبت سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه پنجم

۹۶/۱۲/۲۹

حساب‌های دریافتی ۸۰۰۰۰۰۰

درآمد سود تضمین شده ۸۰۰۰۰۰۰

ثبت سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه ششم

۹۷/۰۱/۰۵

موجودی نقد ۸۰۰۰۰۰۰

حساب‌های دریافتی ۸۰۰۰۰۰۰

دریافت سود تضمین شده اوراق مشارکت در شش ماهه ششم

۶ در فروردین ۱۳۹۵ مدیریت شرکت خوزستان به این نتیجه رسید که برای سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت در اوراق مشارکت و سهام، وجه نقد کافی در اختیار دارد.

در طی سال ۱۳۹۵ مبادلات زیر به وقوع پیوسته است:

۱ اردیبهشت: خرید ۶۰۰۰ سهم شرکت اهواز به مبلغ ۳۱٬۸۰۰٬۰۰۰ ریال به علاوه ۱۶۰٬۰۰۰ ریال هزینه کارگزاری

۱ خرداد: خرید ۸۰۰۰ سهم شرکت دزفول به مبلغ ۲۰٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال به علاوه ۱۰۰٬۰۰۰ ریال هزینه کارگزاری

۱ تیر: خرید ۵۰۰ ورقه قرضه (اوراق مشارکت) ۱۰۰٬۰۰۰ ریالی ۸٪ شرکت خرمشهر به مبلغ ۵۰٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال به علاوه ۵۰٬۰۰۰ ریال هزینه کارگزاری

(سود تضمین شده هر ۶ ماه یک بار در اول تیر و اول دی قابل پرداخت است).

۱ مهر: دریافت سود تقسیمی شرکت اهواز بابت هر سهم ۶۰۰ ریال
 ۱ آبان: فروش ۲۰۰۰ سهم از سهام شرکت اهواز به مبلغ هر سهم ۵۸۰۰ ریال
 منهای ۵۸۰۰۰ ریال هزینه کارگزاری
 ۱ آذر: دریافت ۱۰۰ ریال سود تقسیمی بابت هر سهم شرکت دزفول
 ۱ دی: دریافت سود تضمین شده ۶ ماهه اوراق مشارکت شرکت خرمشهر
 ۱ بهمن: فروش اوراق مشارکت شرکت خرمشهر به مبلغ ۵۰'۰۰۰'۰۰۰ ریال به
 علاوه (با احتساب) ۵۰۰'۰۰۰ ریال هزینه کارگزاری
مطلوب است: ثبت رویدادهای مالی مربوط در دفتر روزنامه و دفتر کل به شکل T

❖ حل تمرین ۶

بهای تمام شده سهام شرکت اهواز: $۳۱'۹۶۰'۰۰۰ = ۱۶۰'۰۰۰ + ۳۱'۸۰۰'۰۰۰$
 :۹۵/۰۲/۰۱

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت در سهام ۳۱'۹۶۰'۰۰۰
 موجودی نقد ۳۱'۹۶۰'۰۰۰

خرید ۶۰۰۰ سهم شرکت اهواز

بهای تمام شده سهام شرکت دزفول $۲۰'۱۰۰'۰۰۰ = ۱۰۰'۰۰۰ + ۲۰'۰۰۰'۰۰۰$
 :۹۵/۰۳/۰۱

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت در سهام ۲۰'۱۰۰'۰۰۰
 موجودی نقد ۲۰'۱۰۰'۰۰۰

خرید ۸۰۰۰ سهم شرکت دزفول

ارزش اوراق مشارکت $۵۰'۰۰۰'۰۰۰ = ۵۰۰ \times ۱۰۰'۰۰۰$

بهای تمام شده اوراق مشارکت $۵۰'۵۰۰'۰۰۰ = ۵۰۰'۰۰۰ + ۵۰'۰۰۰'۰۰۰$
 :۹۵/۰۴/۰۱

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت در اوراق مشارکت ۵۰'۵۰۰'۰۰۰
 موجودی نقد ۵۰'۵۰۰'۰۰۰

خرید ۵۰۰ برگ اوراق مشارکت شرکت خرمشهر

سود سهام شرکت اهواز $۳'۶۰۰'۰۰۰ = ۶۰۰ \times ۶۰۰$
 :۹۵/۰۷/۰۱

موجودی نقد ۳'۶۰۰'۰۰۰

درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری ۳'۶۰۰'۰۰۰

دریافت سود سهام شرکت اهواز

ارزش فروش ۲۰۰۰ سهم شرکت اهواز $2000 \times 5800 = 10'600'000$

خالص ارزش فروش ۲۰۰۰ سهم شرکت اهواز

$$10'600'000 - 58'000 = 10'542'000$$

بهای تمام شده ۲۰۰۰ سهم فروش رفته شرکت اهواز

$$31'960'000 \times 2000 / 6000 = 10'653'333$$

زیان ناشی از فروش سهام شرکت اهواز

$$10'653'333 - 10'542'000 = (111'333)$$

۹۵/۰۸/۰۱

موجودی نقد $10'542'000$

زیان ناشی از فروش سهام $111'333$

سرمایه‌گذاری کوتاه مدت در سهام $10'653'333$

فروش ۲۰۰۰ سهم شرکت اهواز

$$8000 \times 100 = 800'000 \text{ سود سهام شرکت دزفول}$$

۹۵/۰۹/۰۱

موجودی نقد $800'000$

درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری $800'000$

دریافت سود سهام شرکت دزفول

سود شش ماهه اول اوراق مشارکت شرکت خرمشهر

$$50'000'000 \times \frac{8}{12} = 2'000'000$$

۹۵/۱۰/۰۱

موجودی نقد $2'000'000$

درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری $2'000'000$

دریافت سود شش ماهه اول اوراق مشارکت شرکت خرمشهر

خالص مبلغ فروش اوراق مشارکت

$$50'000'000 - 500'000 = 49'500'000$$

زیان ناشی از فروش اوراق مشارکت

$$49'500'000 - 50'500'000 = (1'000'000)$$

۹۵/۱۱/۰۱

موجودی نقد $49'500'000$

زیان ناشی از فروش اوراق مشارکت $1'000'000$

سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت $50'500'000$

فروش اوراق مشارکت شرکت خرمشهر

حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها

فهرست مندرجات

شماره‌بند	
۱ - ۴	دامنه کاربرد
۵ - ۹	تعاریف
۱۰ - ۱۲	انواع سرمایه‌گذاری
۱۳ - ۱۹	طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری‌ها
۲۰ - ۲۴	بهای تمام‌شده سرمایه‌گذاری‌ها
۲۵	انعکاس به ارزش بازار
۲۶ - ۲۸	تعیین ارزش بازار اوراق سریع‌المعامله
۲۹ - ۳۸	مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری‌ها
۳۹ - ۴۴	تغییر مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری‌ها
۴۵ - ۴۸	واگذاری سرمایه‌گذاری‌ها
۴۹ - ۵۲	تغییر طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری‌ها
۵۳ - ۵۶	صورت سود و زیان
۵۷	مؤسسات تخصصی سرمایه‌گذاری
۵۸ - ۶۰	افشا
۶۱	تاریخ اجرا
۶۲	مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

این استاندارد باید با توجه به «مقدمه‌ای بر استانداردهای حسابداری» مطالعه و به‌کار گرفته شود.

دامنه کاربرد

۱ این استاندارد به نحوه حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها و الزامات افشای اطلاعات مربوط می‌پردازد.

۲ حسابداری سرمایه‌گذاری در کلیه واحدهای تجاری باید طبق الزامات این استاندارد انجام شود. این استاندارد نحوه حسابداری سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری فرعی و وابسته در صورت‌های مالی تلفیقی را تعیین نمی‌کند لیکن درخصوص نحوه حسابداری سرمایه‌گذاری‌های پیش‌گفته در صورت‌های مالی واحد تجاری اصلی کاربرد دارد مگر در مواردی که در استانداردهای حسابداری مربوط به سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری فرعی و وابسته نحوه عمل دیگری تجویز شده باشد.

۳ موارد زیر در این استاندارد مورد بحث قرار نمی‌گیرد:

الف) مبانی شناخت درآمدهایی که به‌صورت سود تضمین شده، سود سهام و غیره از سرمایه‌گذاری‌ها عاید می‌شود (رجوع شود به استاندارد حسابداری شماره ۳ با عنوان درآمد عملیاتی).

ب) سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری فرعی و وابسته در صورت‌های مالی تلفیقی.

ج) سرمایه‌گذاری‌های خاص از جمله ابزارهای مالی پیچیده.

د) سرمایه‌گذاری‌هایی که توسط طرح‌های مزایای بازنشستگی و مؤسسات بیمه عمر انجام می‌شود.

ه) سرمایه‌گذاری در املاک.

۴ نظر به اینکه یکی از ویژگی‌های کلیه سرمایه‌گذاری‌ها، ایجاد منافع اقتصادی برای واحد سرمایه‌گذار است، نحوه حسابداری مندرج در این استاندارد عملکرد سرمایه‌گذاری یک واحد سرمایه‌گذار را به‌نحو مناسب شناسایی و اندازه‌گیری می‌کند. لذا، این استاندارد، در مورد کلیه واحدهای تجاری سرمایه‌گذار، صرف نظر از ماهیت، درصد سرمایه‌گذاری و حجم فعالیت سرمایه‌گذاری آنها، از جمله شرکت‌های تخصصی سرمایه‌گذاری کاربرد دارد. با این حال، این امر مانع تدوین رهنمودهای ویژه برای صنایع و گروه‌های واحدهای تجاری خاص با رعایت اصول کلی مندرج در این استاندارد نیست.

تعاریف

۵ اصطلاحات ذیل در این استاندارد با معانی مشخص زیر به کار رفته است:
سرمایه‌گذاری: نوعی دارایی است که واحد سرمایه‌گذار برای افزایش منافع

اقتصادی از طریق توزیع منافع (به شکل سود سهام، سود تضمین شده و اجاره)، افزایش ارزش یا سایر مزایا (مانند مزایای ناشی از مناسبات تجاری) نگهداری می‌کند.

■ **سرمایه‌گذاری بلندمدت:** به طبقه‌ای از سرمایه‌گذاری‌ها گفته می‌شود که به قصد استفاده مستمر در فعالیت‌های واحد تجاری نگهداری شود. یک سرمایه‌گذاری هنگامی به عنوان دارایی غیرجاری طبقه‌بندی می‌شود که قصد نگهداری آن برای مدت طولانی به وضوح قابل اثبات باشد یا توانایی واگذاری آن توسط سرمایه‌گذار مشمول محدودیت‌هایی باشد.

■ **سرمایه‌گذاری جاری:** به طبقه‌ای از سرمایه‌گذاری‌ها گفته می‌شود که سرمایه‌گذاری بلندمدت نباشد.

■ **سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار:** نوعی سرمایه‌گذاری است که برای آن بازار فعالی که آزاد و در دسترس است وجود دارد به طوری که از طریق آن بتوان به ارزش بازار یا شاخصی قابل اتکا که محاسبه ارزش بازار را امکان‌پذیر سازد، دست یافت.

■ **سود سهمی (یا سهام جایزه):** عبارت است از توزیع سود به شکل سهم بین صاحبان سهام یک واحد تجاری از محل سود تقسیم نشده یا اندوخته‌ها که با توجه به اصلاحیه قانون تجارت موکول به تصویب مجمع عمومی فوق‌العاده است.

■ **حق تقدم:** به موجب ماده ۱۶۶ اصلاحیه قانون تجارت، حقی است قابل نقل و انتقال که در زمان خرید سهام جدید توسط صاحبان سهام واحد تجاری به نسبت سهامی که مالک‌اند به ایشان تعلق می‌گیرد.

■ **سرمایه‌گذاری در املاک:** عبارت از سرمایه‌گذاری در زمین یا ساختمانی است که عملیات ساخت و توسعه آن به اتمام رسیده و به جهت ارزش بالقوه‌ای که از نظر سرمایه‌گذاری دارد و نه به قصد استفاده توسط واحد تجاری سرمایه‌گذار یا شرکت‌های هم‌گروه آن، نگهداری می‌شود.

■ **صندوق سرمایه‌گذاری:** نهاد مالی است که منابع مالی حاصل از انتشار گواهی سرمایه‌گذاری را در موضوع فعالیت مصوب خود سرمایه‌گذاری می‌کند.

۶ اگرچه ویژگی زیربنایی سرمایه‌گذاری این است که با قصد کسب منافع اقتصادی آتی انجام می‌پذیرد، اما این ویژگی در مورد کلیه دارایی‌ها مصداق دارد. این امر مشکلاتی را در تعریف سرمایه‌گذاری از نظر مقاصد این استاندارد ایجاد می‌کند زیرا این استاندارد قصد ندارد سایر دارایی‌های مورد استفاده واحد تجاری از قبیل دارایی‌های ثابت مشهود و موجودی مواد و کالا را دربر گیرد. این مشکل در مواردی که سرمایه‌گذاری خصوصیتی مشابه با دیگر دارایی‌ها دارد، مضاعف

می‌شود. مثلاً در مواردی که عملیات خرید و فروش سرمایه‌گذاری بخش عمده فعالیت روزمره یک واحد تجاری را تشکیل می‌دهد، پرتفوی سرمایه‌گذاری‌ها، مشابه موجودی مواد و کالا در سایر واحدهای تجاری است.

۷ به هر صورت، در تدوین استاندارد حسابداری برای سرمایه‌گذاری‌ها، این فرض تلویحی وجود دارد که دارایی طبقه‌بندی شده به‌عنوان سرمایه‌گذاری، مستلزم نحوه حسابداری متفاوتی از سایر دارایی‌هاست. این امر به‌نوبه خود حاکی از این است که در ماهیت سرمایه‌گذاری خصوصیتی وجود دارد که آن را از سایر دارایی‌ها متمایز می‌سازد. ویژگی متمایزکننده سرمایه‌گذاری به‌عنوان طبقه‌ای از دارایی‌ها، طریقه خاص کسب منافع اقتصادی آن است. این منافع اقتصادی ممکن است به یکی از اشکال زیر یا هر دوی آنها حاصل شود. شکل اول دریافت‌های ناشی از توزیع منافع، از قبیل سود تضمین شده و سود سهام است. در مفهومی گسترده‌تر، این شکل دربرگیرنده شرایط مساعد تجاری است که از طریق یک سرمایه‌گذاری تجاری فراهم می‌آید. شکل دوم، منفعت سرمایه‌ای است که منعکس‌کننده افزایش در ارزش مبادلاتی یک سرمایه‌گذاری طی دوره نگهداشت آن توسط واحد تجاری است. این ویژگی در تعریف سرمایه‌گذاری برای مقاصد این استاندارد به کار گرفته شده است. اگرچه ارزش سایر دارایی‌ها از قبیل ساختمان و ماشین‌آلات نیز ممکن است طی زمان افزایش یابد، لیکن این اقلام تنها در مواردی طبق این استاندارد به‌عنوان سرمایه‌گذاری تلقی می‌شود که برای این هدف و نه به قصد استفاده در عملیات واحد تجاری، نگهداری شده باشد.

۸ ممکن است ادعا شود که سرمایه‌گذاری نگهداری شده توسط معامله‌گران سهام به‌عنوان موجودی که به قصد کسب سود در جریان عادی فعالیت‌های تجاری آنها صورت گرفته است، در تعریف سرمایه‌گذاری طبق این استاندارد قرار نمی‌گیرد. لیکن این اعتقاد وجود دارد که دارایی مورد معامله به شیوه مزبور، همان خصوصیات زیربنایی را داراست که در صورت نگهداشت توسط یک واحد تجاری دیگر و فروش آن به یک معامله‌گر سهام و یا خریدار نهایی دیگری دارا می‌بود. بنابراین نحوه حسابداری سرمایه‌گذاری‌های نگهداری شده به‌منظور خرید و فروش توسط معامله‌گران سهام نیز مطابق این استاندارد است.

۹ تعریف سرمایه‌گذاری طبق این استاندارد تعریفی عام است. با این حال اضافه می‌شود که تعریف مزبور، شامل اوراق سهام، اوراق مشارکت با حداقل سود تضمین شده، حق تقدم خرید سهام، کالاها (غیر از آنهایی که به قصد مصرف یا خرید و فروش، در جریان فعالیت‌های عادی واحد تجاری نگهداری شود) و سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار بانکی می‌باشد. ضمناً اقلام مزبور کلیه موارد را دربر نمی‌گیرد.

۱۰ سرمایه‌گذاری ممکن است به اشکال مختلفی صورت گیرد و به دلایل گوناگونی نگهداری شود. برخی سرمایه‌گذاری‌ها ممکن است در قالب اسنادی که بیانگر بدهی پولی به دارنده آنهاست، ظاهر بشوند (نظیر برخی اوراق مشارکت). برخی از این سرمایه‌گذاری‌ها ممکن است متضمن سود تضمین شده حداقلی باشند. سرمایه‌گذاری‌ها همچنین می‌توانند در قالب مالکیت سهام یک واحد تجاری دیگر ظاهر شوند. این سرمایه‌گذاری‌ها بیانگر حقوق مالی است. سایر اشکال سرمایه‌گذاری شامل نگهداری دارایی‌های عینی مثل زمین و ساختمان، فلزات گرانبها یا دیگر کالاها از جمله آثار هنری است. سرمایه‌گذاری‌های مختلف از نظر سهولت تبدیل به وجه نقد یا سایر دارایی‌ها، میزان داد و ستد و ماهیت بازار مربوط ویژگی‌های متفاوتی از خود بروز می‌دهند.

۱۱ ماهیت و سطح سرمایه‌گذاری یک واحد تجاری و حجم فعالیت آن در زمینه خرید، نگهداری و فروش سرمایه‌گذاری‌ها در واحدهای مختلف فرق می‌کند. برای برخی واحدهای تجاری خصوصاً واحدهایی که در بخش‌های خاص خدمات مالی فعالیت دارند، فعالیت سرمایه‌گذاری بخش عمده عملیات واحد تجاری را تشکیل می‌دهد و عملکرد آن در زمینه سرمایه‌گذاری به میزان قابل ملاحظه‌ای برنتایج عملیات آن تأثیر می‌گذارد. برخی واحدهای تجاری از قبیل شرکت‌های تخصصی سرمایه‌گذاری صرفاً در زمینه نگهداری و مدیریت پرتفوی سرمایه‌گذاری در بلندمدت فعالیت می‌کنند تا برای صاحبان سرمایه خود درآمد یا رشد سرمایه فراهم آورند. برای سایر واحدهای تجاری، سرمایه‌گذاری ممکن است به عنوان یک منبع وجوه مازاد نگهداری شود و بخشی از فعالیت مدیریت وجوه نقد آن را تشکیل دهد. همچنین یک واحد تجاری ممکن است به منظور اعمال نفوذ قابل ملاحظه یا اعمال کنترل بر سیاست‌های مالی و عملیاتی واحد تجاری دیگر، در سهام آن سرمایه‌گذاری کند. به علاوه سرمایه‌گذاری ممکن است به منظور تحکیم رابطه تجاری یا دستیابی به یک مزیت تجاری نگهداری شود.

۱۲ برای برخی سرمایه‌گذاری‌ها، بازار فعالی وجود دارد که بر مبنای آن، می‌توان ارزش بازار سرمایه‌گذاری را تعیین کرد. برای این سرمایه‌گذاری‌ها، ارزش بازار شاخص ارزش منصفانه سرمایه‌گذاری است. در مورد سایر سرمایه‌گذاری‌ها، بازار فعالی وجود ندارد و برای تعیین ارزش منصفانه از طرق دیگری استفاده می‌شود.

طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری‌ها

۱۳ آن گروه از واحدهای تجاری که طبق الزامات استاندارد حسابداری شماره ۱۴ با عنوان «نحوه ارائه دارایی‌های جاری و بدهی‌های جاری»، دارایی‌های جاری و غیرجاری را در صورت‌های مالی خود تفکیک می‌کنند باید سرمایه‌گذاری‌های جاری را به عنوان دارایی جاری و سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت را به عنوان دارایی غیرجاری منعکس کنند.

۱۴ آن گروه از واحدهای تجاری که طبق استانداردهای حسابداری خاص یا مفاد قوانین امره دارایی‌های جاری و غیرجاری را در ترازنامه تفکیک نمی‌کنند باید به منظور تعیین مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری‌ها، بین آنها تمایز قائل شوند و مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری‌ها را مطابق با بندهای ۲۹ تا ۳۸ تعیین کنند.

۱۵ براساس تعریف سرمایه‌گذاری بلندمدت مندرج در بند ۵، سرمایه‌گذاری فقط زمانی به عنوان بلندمدت طبقه‌بندی می‌شود که قصد نگهداری آن برای مدت طولانی به وضوح قابل اثبات باشد یا اینکه در عمل محدودیت‌هایی در توانایی واگذاری آن توسط واحد تجاری وجود داشته باشد. این اصل صرف نظر از اینکه سرمایه‌گذاری مورد نظر سریع‌المعامله در بازار باشد یا نباشد، مصداق دارد. بنابراین سرمایه‌گذاری بلندمدت مشتمل بر موارد زیر است:

الف) سرمایه‌گذاری در واحد تجاری فرعی و وابسته یا تسهیلات بلندمدت اعطایی به این واحدها.

ب) سرمایه‌گذاری‌هایی که اساساً جهت حفظ، تسهیل و گسترش فعالیت یا روابط تجاری موجود انجام شده است (این سرمایه‌گذاری‌ها اصطلاحاً سرمایه‌گذاری‌های تجاری نام گرفته است).

ج) سرمایه‌گذاری‌هایی را که نمی‌توان واگذار کرد، یا بدون تأثیر عمده بر فعالیت‌های واحد تجاری قابل واگذاری نیست.

د) سرمایه‌گذاری‌هایی که با قصد استفاده مستمر توسط واحد تجاری نگهداری می‌شود و هدف آن نگهداری پرتفویی از سرمایه‌گذاری‌ها جهت تأمین درآمد و یا رشد سرمایه برای صاحبان سرمایه واحد تجاری است.

۱۶ تنها در شرایطی که معیارهای پیش‌گفته احراز شود، سرمایه‌گذاری را می‌توان بلندمدت تلقی کرد. این واقعیت که یک سرمایه‌گذاری برای مدت نسبتاً طولانی نگهداری شده است، لزوماً به معنای بلندمدت بودن سرمایه‌گذاری نیست. در سایر موارد که معیارهای مزبور احراز نگردد، سرمایه‌گذاری (اعم از سریع‌المعامله در بازار یا سایر) به عنوان سرمایه‌گذاری جاری طبقه‌بندی می‌شود.

۱۷ تعریف سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار، دربرگیرنده دو شرط اصلی است.

اول وجود بازاری فعال که آزاد و قابل دسترس باشد و دوم اینکه قیمت‌های معاملاتی درچنین بازاری معلوم باشد و علنی اعلام شود. به‌علاوه قیمت اعلام شده باید به‌گونه‌ای قابل اتکا بیانگر قیمتی باشد که بتوان براساس آن معامله کرد. درصورت تحقق این شرایط، سرمایه‌گذاری یک «سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار» است. در عمل مفهوم عبارت «سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار» ممکن است برای واحدهای تجاری مختلف یکسان نباشد. بنابراین به دلیل تفاوت در میزان دسترسی به بازار و در دسترس بودن قیمت‌های اعلام شده، یک سرمایه‌گذاری که هنگام نگهداری توسط برخی مؤسسات خدمات مالی خاص، سریع‌المعامله در بازار تلقی شود، ممکن است برای دیگر واحدهای تجاری این‌چنین نباشد.

۱۸ سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار را، هم می‌توان به عنوان سرمایه‌گذاری جاری طبقه‌بندی کرد و هم در موارد مندرج در بند ۱۵ آن را سرمایه‌گذاری بلندمدت تلقی کرد.

۱۹ برخی از واحدهای تجاری ممکن است به موجب استانداردهای حسابداری خاص یا مفاد قوانین آمره، ترازنامه خود را مطابق فرم از پیش تعیین شده‌ای که بین دارایی‌های جاری و غیرجاری تمایزی قائل نمی‌شود، تهیه کنند. بسیاری از واحدهای تجاری، نظیر بانک‌ها و شرکت‌های بیمه که در رشته‌های مالی فعالیت می‌کنند، هرچند ممکن است قصد واگذاری دارایی‌هایشان را طی عملیات جاری نداشته باشند، با این حال معمولاً بسیاری از سرمایه‌گذاری‌های خود را به عنوان منابعی تلقی می‌کنند که درصورت لزوم، می‌توان آنها را جهت عملیات جاری به‌کار گرفت. با این حال این واحدهای تجاری ممکن است دارای سرمایه‌گذاری‌هایی باشند که علی‌الاصول سرمایه‌گذاری بلندمدت تلقی شود. بنابراین بسیاری از این واحدهای تجاری در تجزیه و تحلیل سرمایه‌گذاری‌های خود و انتساب مبلغ دفتری به آنها، خصوصیات سرمایه‌گذاری را از نظر جاری یا بلندمدت بودن، مبنای کار قرار می‌دهند.

بهای تمام شده سرمایه‌گذاری‌ها

۲۰ بهای تمام شده یک سرمایه‌گذاری، مخارج تحصیل آن، از قبیل کارمزد کارگزار، حق‌الزحمه‌ها و عوارض و مالیات را نیز دربرمی‌گیرد لیکن شامل مخارج مالی تحمل شده در رابطه با ایجاد تدریجی یک سرمایه‌گذاری نیست. بهای تمام شده پرتفوی سرمایه‌گذاری‌ها بر مبنای تک‌تک سرمایه‌گذاری‌های آن تعیین می‌شود.

۲۱ اگر سرمایه‌گذاری کلاً یا جزئاً درمقابل ما به‌ازای غیرنقد تحصیل شود، بهای تمام شده آن معادل ارزش منصفانه دارایی یا اوراق بهاداری خواهد بود که به عنوان

ما به‌ازا واگذار شده است. لیکن هرگاه ارزش منصفانه سرمایه‌گذاری تحصیل شده با سهولت بیشتری قابل تعیین باشد، مبلغ اخیر ممکن است در تعیین بهای تمام شده سرمایه‌گذاری ملاک عمل قرار گیرد.

۲۲ نحوه تعیین بهای تمام‌شده حق تقدم خریداری شده مشابه با خرید سهام است. همچنین چنانچه واحد تجاری در نتیجه افزایش سرمایه واحد سرمایه‌پذیر صاحب حق تقدم شود وجوه پرداختی بابت سهام جدید یا واگذاری مطالبات سود سهام نقدی از این بابت به بهای تمام‌شده سرمایه‌گذاری اضافه می‌شود. در موارد بالا پس از حصول اطمینان از دریافت سهام جدید به منظور تعیین مبلغ دفتری هر سهم، جمع مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری قبلی و بهای تمام‌شده حق تقدم تحصیل شده به کل سهام موجود از بابت سرمایه‌گذاری مربوط تسهیم می‌شود.

۲۳ چنانچه سرمایه‌گذاری تحصیل شده دربرگیرنده حداقل سود تضمین شده یا سود سهام تعلق گرفته و دریافت نشده باشد، بهای تمام شده سرمایه‌گذاری عبارت از بهای خرید بعد از کسر هرگونه سود تعلق گرفته و دریافت نشده خواهد بود.

۲۴ مبالغ سود تضمین شده، حق امتیاز و سود سهام حاصل از سرمایه‌گذاری، بازده سرمایه‌گذاری است و عموماً درآمد تلقی می‌گردد. با این حال در برخی شرایط، مثلاً، در مواردی که سود سهام عادی شرکت سرمایه‌پذیر، از محل اندوخته‌ها یا سود انباشته مصوب پیش از تحصیل سرمایه‌گذاری اعلام می‌شود این‌گونه مبالغ معرف بازافت بخشی از بهای تمام شده سرمایه‌گذاری است و درآمد محسوب نمی‌شود. به بیان دیگر، بهای تمام شده سرمایه‌گذاری تنها هنگامی بابت سود سهام دریافتی یا دریافتی کاهش داده می‌شود که سود سهام مزبور مزاد بر سهم شرکت سرمایه‌گذار از سودهای مصوب شرکت سرمایه‌پذیر پس از تحصیل سرمایه‌گذاری باشد.

انعکاس به ارزش بازار

۲۵ استفاده از ارزش بازار در مورد سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار عملاً موجب می‌شود کلیه تغییرات در ارزش بازار سرمایه‌گذاری در صورت‌های عملکرد مالی شناسایی شود صرف‌نظر از اینکه سرمایه‌گذاری به فروش رسیده یا نرسیده باشد. کاربرد این مبنای اندازه‌گیری در تعیین مبلغ دفتری آن گروه از سرمایه‌گذاری‌های سریع‌المعامله در بازار که به عنوان دارایی‌های جاری طبقه‌بندی می‌شوند به دلایل زیر مناسب است:

الف) نتیجه عملیات واحد تجاری به نحو مطلوب‌تری منعکس می‌شود چون هرگونه افزایش در ارزش بازار سرمایه‌گذاری، به سبب مستند بودن به دریافت وجه نقد و

یا انتظار قریب به یقین به دریافت وجه نقد، معرف سود تحقق یافته دوره است. مضافاً این مبنا ارزیابی بهتری از عملکرد مدیریت فراهم می‌کند. (ب) از نقطه نظر واقعیت اقتصادی و یکنواختی عمل، عینی‌ترین ابزار برای اندازه‌گیری تأثیر مالی تصمیمات مربوط به خرید، فروش و نگهداری سهام طی دوره است. اگرچه سود یا زیان ممکن است در تاریخ ترازنامه متبلور نشده باشد، لیکن واقعیت اقتصادی این است که مدیریت از طریق فروش سرمایه‌گذاری، توانایی تبلور آنها را داشته لیکن به عمد چنین خواسته است. (ج) دستکاری نتیجه عملیات توسط مدیریت واحد تجاری از طریق انتخاب زمان فروش سرمایه‌گذاری ناممکن می‌شود. (د) ارزش بازار خاصه‌ای از دارایی است که برای مدیریت واحد تجاری و سایر استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی بیشترین اهمیت را دارد. افزون بر این، استفاده از این روش اشکال در اندازه‌گیری اقلام مشابه با قیمت‌های متفاوت را که تنها به لحاظ خرید در زمان‌های مختلف ایجاد شده است، از بین می‌برد.

تعیین ارزش بازار اوراق سریع معامله

۲۶ در عمل، در هر مقطع زمانی، دو قیمت برای ارزیابی اوراق سریع معامله به ارزش بازار وجود دارد. اول: قیمت «پیشنهاد خرید» است که انتظار می‌رود سرمایه‌گذاری به آن قیمت واگذار شود و دوم: قیمت «پیشنهاد فروش» است که انتظار می‌رود یک سرمایه‌گذار برای تحصیل سرمایه‌گذاری بپردازد. قیمت سومی که می‌تواند برای مقاصد ارزیابی به کار گرفته شود، قیمت میانگین بازار، یعنی میانگین قیمت «پیشنهاد خرید» و «پیشنهاد فروش» است. در عمل، تفاوت بین دو قیمت مزبور در مورد یک سرمایه‌گذاری سریع معامله در بازار نسبتاً کم است. در نتیجه در این استاندارد قیمت خاصی تجویز نمی‌شود. واحدهای تجاری، قیمت متناسب با شرایط خاص خود را انتخاب می‌کنند. برای بیشتر واحدهای تجاری، قیمت صحیح در تئوری، قیمت پیشنهاد خرید است لیکن در عمل قیمت میانگین نیز قابل قبول است. به‌رحال هرمنابایی که انتخاب شود به‌طور یکنواخت اعمال خواهد شد. قیمت‌های تاریخ ترازنامه را می‌توان از طریق یک کارگزار رسمی و یا از طریق بورس اوراق بهادار کسب نمود. ارزش بازار پرتفوی سرمایه‌گذاری براساس تک تک سرمایه‌گذاری‌ها محاسبه می‌شود.

۲۷ باید توجه داشت که قیمت اعلام شده بازار قیمتی میانگین است و اغلب مبتنی بر حجم معینی از معاملات است. بنابر این ممکن است راهنمای قابل اتکایی برای استفاده توسط واحد تجاری در شرایط خاص آن نباشد. این امر به‌ویژه هنگامی مصداق دارد که سرمایه‌گذار، بیش از اندازه معمول از یک سرمایه‌گذاری

را در اختیار داشته باشد. در چنین شرایطی واگذاری کل سرمایه‌گذاری بدون تغییر در قیمت امکان‌پذیر نیست و بنابراین قیمت مزبور باید در حدی تعدیل شود که درآمد قابل شناسایی در تاریخ ترازنامه به‌نحوی اتکاپذیر قابل اندازه‌گیری باشد. البته نحوه معمول واگذاری توسط واحد تجاری (به‌صورت یک‌جا یا بخش‌بخش) باید در روال فعالیت عادی آن در نظر گرفته شود.

۲۸ در شرایطی که واگذاری اجباری باشد، قیمت مؤثر ممکن است به‌نحو قابل ملاحظه‌ای کمتر از قیمت اعلام شده بازار باشد. همچنین حجم سهام موجود در بازار برای معامله نیز عامل مهمی در تعیین قیمت بازار است. در این شرایط باید مراتب فوق در تعیین قیمت بازار مورد توجه خاص قرار گیرد.

مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری‌ها

۲۹ به استثنای سرمایه‌گذاری‌های نگهداری شده توسط صندوق‌های سرمایه‌گذاری واحدهای تجاری مشابه که باید به ارزش بازار گزارش گردد. سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار هرگاه به عنوان دارایی جاری نگهداری شود باید در ترازنامه به یکی از دو روش زیر منعکس شود:

الف) ارزش بازار، یا

ب) اقل بهای تمام‌شده و خالص ارزش فروش.

۳۰ چنانچه ماهیت و میزان سرمایه‌گذاری به گونه‌ای باشد که جذب آن توسط بازار، بدون تأثیر با اهمیت در نرخ بازار آن، ممکن نباشد، قیمت جاری بازار باید طوری تعدیل شود که منعکس‌کننده عوایدی باشد که واحد تجاری به طور واقع‌بینانه، انتظار کسب آن را در صورت واگذاری سرمایه‌گذاری در روال عادی فعالیت تجاری داشته باشد.

۳۱ سایر سرمایه‌گذاری‌هایی که تحت عنوان دارایی جاری طبقه‌بندی می‌شود، باید در ترازنامه به یکی از دو روش زیر منعکس شود:

الف) اقل بهای تمام‌شده و خالص ارزش فروش، یا

ب) خالص ارزش فروش.

۳۲ استفاده از ارزش‌های جاری تا میزانی که با خصوصیات اتکاپذیری و ملاحظات منفعت و هزینه سازگار باشد، موجب می‌گردد اطلاعات ارائه شده در صورت‌های مالی برای استفاده‌کنندگان، در راستای ارزیابی وضعیت مالی و عملکرد مالی واحد تجاری مفید واقع شود. بدین لحاظ و باتوجه به دلایل ذکر شده در بند ۲۵، سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار را که به عنوان دارایی جاری نگهداری می‌شود می‌توان به ارزش بازار آن در ترازنامه منعکس کرد و هرگونه افزایش یا کاهش در ارزش آن طی دوره را

به عنوان بخشی از نتایج عملیات واحد تجاری در صورت سود و زیان شناسایی شود. رویه مجاز دیگر، انعکاس سرمایه‌گذاری‌های مزبور به اقل بهای تمام‌شده و خالص ارزش فروش در ترازنامه است.

۳۳ سایر سرمایه‌گذاری‌های جاری (غیر از سریع‌المعامله در بازار) به اقل بهای تمام شده اولیه و خالص ارزش فروش در ترازنامه منعکس می‌شود. این سرمایه‌گذاری‌ها، معمولاً به بهای تمام شده انعکاس می‌یابد مگر در مواردی که کاهش در ارزش سرمایه‌گذاری قابل تشخیص باشد. رویه مجاز دیگر، استفاده از خالص ارزش فروش است هنگامی که مبلغ آن به گونه‌ای اتکاپذیر قابل اندازه‌گیری باشد. اگر رویه اخیر انتخاب شود، هرگونه افزایش و کاهش مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری به عنوان درآمد یا هزینه سرمایه‌گذاری‌ها در زمره فعالیت‌های عادی در صورت سود و زیان شناسایی می‌شود.

۳۴ سرمایه‌گذاری‌هایی که تحت عنوان دارایی غیرجاری طبقه‌بندی می‌شود باید در ترازنامه به یکی از روش‌های زیر منعکس شود:
الف) بهای تمام شده پس از کسر هرگونه کاهش ارزش انباشته.
ب) مبلغ تجدید ارزیابی به عنوان یک نحوه عمل مجاز جایگزین.
در صورت انعکاس به مبلغ تجدید ارزیابی، مطابق استاندارد حسابداری شماره ۱۱ با عنوان «دارایی‌های ثابت مشهود» عمل می‌شود با این تفاوت که دوره تناوب تجدید ارزیابی یک سال خواهد بود.

۳۵ از آنجا که سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت برای مدت طولانی نگهداری می‌شوند، ارزش بازار آنها از نظر مربوط بودن به اندازه‌گیری سود و زیان دوره، اهمیت چندانی ندارد زیرا که مدیریت واحد تجاری قصد و یا توان آن را ندارد که این ارزش را از طریق فروش آنها متبلور سازد. به این دلیل، سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت به بهای تمام شده، پس از کسر کاهش ارزش انباشته آنها در ترازنامه انعکاس می‌یابد. در نحوه عمل مجاز جایگزین، این سرمایه‌گذاری‌ها را می‌توان براساس مبلغ تجدید ارزیابی آنها منعکس نمود. اگر این رویه انتخاب شود، احتساب هرگونه افزایش در ارزش به عنوان درآمد تحقق یافته دوره مناسب نیست. در عوض، مبلغ هرگونه افزایش به عنوان مازاد تجدید ارزیابی تلقی می‌شود و در سرفصل حقوق صاحبان سهام انعکاس می‌یابد. در صورت انعکاس به مبلغ تجدید ارزیابی، طبق استاندارد حسابداری شماره ۱۱ با عنوان دارایی‌های ثابت مشهود عمل می‌شود با این تفاوت که در مورد تناوب تجدید ارزیابی مفاد بند ۳۴ ملاک عمل قرار می‌گیرد.

۳۶ چنانچه مدیریت واحد تجاری، سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت را به مبلغ تجدید ارزیابی منعکس کند، این ارزیابی باید همه ساله انجام شود. بدین معنی که واحدهای تجاری مجاز نیستند سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت را به مبلغی که نه معرف ارزش

جاری و نه معرف بهای تمام شده است، منعکس کنند. این امر منعکس کننده این نظریه است که به غیر از بهای تمام شده اولیه، تنها ارزش مربوط و معنی دار برای استفاده کنندگان صورت‌های مالی، ارزش جاری است.

۳۷ چنانچه یک «سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار» به عنوان دارایی غیرجاری نگهداری شود، چون واحد تجاری در واگذاری آن محدودیت دارد یا تمایلی به واگذاری آن ندارد تا افزایش در ارزش آن در عمل متبلور شود، تلقی هرگونه افزایش در ارزش بازار آن به عنوان تحقق یافته، مناسب نیست و در نتیجه نباید این تغییرات را در صورت سود و زیان منعکس کرد.

۳۸ مبلغ کل سرمایه‌گذاری‌های سریع‌المعامله که به عنوان دارایی جاری نگهداری می‌شود باید بر مبنای مجموعه (پرتفوی) سرمایه‌گذاری‌های مزبور تعیین شود. مبلغ کل سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت و سایر سرمایه‌گذاری‌های جاری، عبارت از جمع مبلغ دفتری تک تک سرمایه‌گذاری‌های مربوط است که جداگانه تعیین می‌شود.

تغییر مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری‌ها

۳۹ هرگاه سرمایه‌گذاری‌های سریع‌المعامله‌ای که به عنوان دارایی جاری نگهداری شده است، به ارزش بازار منعکس شود، هرگونه افزایش یا کاهش در مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری باید به عنوان درآمد یا هزینه شناسایی شود.

۴۰ هرگاه سایر سرمایه‌گذاری‌های جاری (یعنی غیر از سریع‌المعامله در بازار) به خالص ارزش فروش منعکس شود، هرگونه افزایش و کاهش مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری باید به عنوان درآمد یا هزینه شناسایی شود.

۴۱ هرگاه سرمایه‌گذاری بلندمدت به مبلغ تجدید ارزیابی ثبت شود، نحوه حسابداری آن باید طبق استاندارد حسابداری شماره ۱۱ با عنوان «دارایی‌های ثابت مشهود» باشد. افزایش مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری بلندمدت در نتیجه تجدید ارزیابی باید به عنوان مازاد تجدید ارزیابی ثبت و در ترازنامه به عنوان بخشی از حقوق صاحبان سرمایه منعکس شود. هرگاه افزایش مزبور عکس یک کاهش قبلی ناشی از تجدید ارزیابی باشد که به عنوان هزینه شناسایی شده است، این افزایش باید تا میزان هزینه شناسایی شده در رابطه با همان دارایی به عنوان درآمد شناسایی شود. کاهش مبلغ دفتری یک قلم سرمایه‌گذاری بلندمدت در نتیجه تجدید ارزیابی باید به عنوان هزینه شناسایی شود. چنانچه کاهش مزبور عکس یک افزایش قبلی ناشی از تجدید ارزیابی باشد که به حساب مازاد تجدید ارزیابی منظور شده است، در این صورت این کاهش باید تا میزان مازاد تجدید ارزیابی مربوط به همان سرمایه‌گذاری به حساب مازاد تجدید ارزیابی بدهکار گردد و باقیمانده به

عنوان هزینه شناسایی شود.

۴۲ باتوجه به مفهوم تحقق که عبارت است از الزام به اینکه درآمد مستند به دریافت وجه نقد (یا دارایی دیگری که با قطعیت معقول انتظار تبدیل آن به وجه نقد وجود دارد) شده باشد و یا با انتظار قریب به یقین مستند شود، مازاد تجدید ارزیابی مذکور در بند ۴۱، درآمد تحقق نیافته تلقی می‌گردد. بنابراین افزایش سرمایه به‌طور مستقیم از محل مازاد مزبور مجاز نیست و تنها در زمان تحقق، طبق بند ۴۵ به حساب سود و زیان انباشته منتقل می‌شود.

۴۳ دریافت سود سهمی (یا سهام جایزه) موجب تغییر در مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری نمی‌شود بلکه به منظور تعیین مبلغ دفتری هر سهم، مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری باید به تعداد کل سهام موجود بعد از دریافت سود سهمی تقسیم شود.

۴۴ دریافت سود سهمی یا سهام جایزه منجر به ورود وجه نقد یا دارایی‌های دیگر به واحد تجاری سرمایه‌گذار نمی‌شود. به بیان دیگر واحد تجاری سرمایه‌گذار با دریافت سود سهمی چیزی جز آنچه داشته است، تحصیل نمی‌کند. به همین دلیل در زمان دریافت سود سهمی نمی‌توان درآمد سرمایه‌گذاری را شناسایی کرد و یا بهای تمام‌شده سرمایه‌گذاری را افزایش داد. دریافت سود سهمی تنها باعث افزایش تعداد سهام در سرمایه‌گذاری مربوط و در نتیجه کاهش مبلغ دفتری هر سهم موجود می‌شود. از سوی دیگر، تقسیم سود به شکل نقد و سپس افزایش سرمایه از محل مطالبات سهام‌داران با تصویب مجمع عمومی فوق‌العاده در تعریف سود سهمی طبق این استاندارد قرار نمی‌گیرد، ضمن اینکه به موجب اصلاحیه قانون تجارت، واحد سرمایه‌گذار حق مطالبه سود سهام نقدی را دارد و تنها در صورت تمایل، این حق را در قبال کسب سهام جدید واگذار می‌کند که این امر به منزله دریافت سود سهام و پرداخت مجدد آن در قبال سهام جدید است. بدین ترتیب سود سهام نقدی مزبور با رعایت الزامات این استاندارد و استاندارد حسابداری شماره ۳ با عنوان درآمد عملیاتی شناسایی می‌شود.

واگذاری سرمایه‌گذاری‌ها

۴۵ هرگاه یک سرمایه‌گذاری واگذار شود، تفاوت عواید حاصل از واگذاری و مبلغ دفتری باید به عنوان درآمد یا هزینه شناسایی شود. در مورد سرمایه‌گذاری‌های جاری که به خالص ارزش فروش یا ارزش بازار ثبت شده و سرمایه‌گذاری‌های بلندمدتی که به مبلغ تجدید ارزیابی انعکاس یافته است، سود یا زیان واگذاری باید نسبت به آخرین مبلغ دفتری و در مورد سرمایه‌گذاری‌های جاری سریع‌العمله که براساس پرتفوی سرمایه‌گذاری به اقل بهای تمام‌شده و خالص ارزش فروش

نشان داده می‌شود، سود یا زیان واگذاری باید نسبت به بهای تمام‌شده تعیین شود. در مورد سرمایه‌گذاری‌هایی که به عنوان دارایی جاری نگهداری شده است، تفاوت ناشی از واگذاری باید به عنوان درآمد یا هزینه سرمایه‌گذاری و در مورد سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت، تفاوت مذکور باید به عنوان سود یا زیان واگذاری شناسایی شود. هرگونه خالص مازاد ناشی از تجدید ارزیابی یک سرمایه‌گذاری که قبلاً در حساب مازاد تجدید ارزیابی منظور و در آن نگهداری شده است، باید به عنوان تغییر در اجزای حقوق صاحبان سرمایه، به بستانکار حساب سود و زیان انباشته منظور شود.

۴۶ هرگاه تنها بخشی از مجموع یک سرمایه‌گذاری خاص واحد تجاری که به بهای تمام شده منعکس شده است، واگذار شود، مبلغ دفتری بر مبنای میانگین بهای تمام شده مجموع سرمایه‌گذاری محاسبه خواهد شد.

۴۷ در مواردی که حق تقدم خرید سهام توسط واحد تجاری سرمایه‌گذار به فروش می‌رسد مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری مربوط پس از کسر مبلغ اسمی سهام موجود به نسبت تعداد بین حق تقدم و سهام موجود تسهیم می‌شود.

۴۸ هرگونه سود تضمین شده و یا سود سهام ممتاز تعلق گرفته و دریافت نشده مندرج در عواید حاصل از فروش به طور جداگانه به حساب گرفته خواهد شد.

تغییر طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری‌ها

۴۹ تغییر طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت به جاری باید براساس یکی از دو مبنای زیر صورت گیرد:

الف) به اقل بهای تمام‌شده و مبلغ دفتری، چنانچه سرمایه‌گذاری‌های جاری به روش اقل بهای تمام‌شده و خالص ارزش فروش منعکس می‌شود. اگر سرمایه‌گذاری‌های مزبور قبلاً تجدید ارزیابی شده است هرگونه باقیمانده مازاد تجدید ارزیابی مربوط باید هنگام تغییر طبقه‌بندی از حساب سرمایه‌گذاری برگشت داده شود، یا

ب) به مبلغ دفتری، چنانچه سرمایه‌گذاری‌های جاری به ارزش بازار یا خالص ارزش فروش منعکس می‌شود. در مواردی که تغییرات در ارزش بازار سرمایه‌گذاری‌های جاری به سود و زیان منظور می‌شود باید هرگونه باقیمانده مازاد تجدید ارزیابی مربوط را به حساب سود و زیان انباشته منتقل کرد.

۵۰ تغییر طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری‌های جاری به بلندمدت باید به اقل بهای تمام‌شده و خالص ارزش فروش، یا چنانچه قبلاً به ارزش بازار (یا خالص ارزش فروش) ثبت شده است به این ارزش انتقال یابد.

۵۱ در شرایط خاص، باتوجه به معیارهای ذکر شده در بند ۱۵، ممکن است تغییر طبقه‌بندی یک سرمایه‌گذاری که ابتدا به عنوان دارایی جاری تحصیل شده، مناسب باشد. برعکس، ممکن است شرایط مندرج در بند ۱۵ از بین برود و نیاز به تغییر طبقه‌بندی به وجود آید. در این صورت نحوه حسابداری تغییر طبقه‌بندی طبق بندهای ۴۹ و ۵۰ است.

۵۲ در کلیه موارد، تصمیم به انتقال یک سرمایه‌گذاری بین طبقات جاری و بلندمدت، باید به‌طور رسمی در سوابق داخلی واحد تجاری مستند شود. این مستندسازی باید تاریخ مؤثر انتقال را مشخص کند.

صورت سود و زیان

۵۳ علاوه بر موارد ذکر شده در بندهای بالا، اقلام زیر باید به سود و زیان منظور شود:

الف) هرگونه هزینه ناشی از کاهش خالص ارزش فروش سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدتی که به اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش ارزیابی می‌شود،
ب) هرگونه هزینه کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌های بلندمدتی که به روش بهای تمام شده ارزیابی می‌شود، و
ج) هرگونه برگشت کاهش‌های قبلی موارد «الف» و «ب» با توجه به تغییر در شرایط.

۵۴ سود نگهداری مربوط به اوراق سریع‌المعامله در بازار که به عنوان دارایی جاری نگهداری شده و به روش ارزش بازار ارزیابی می‌شود، منعکس‌کننده افزایش در ارزش بازار طی دوره است و درآمد تحقق یافته می‌باشد. بنابراین درآمد مزبور در سود و زیان به عنوان درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری طی دوره منظور می‌شود. هرگونه کاهش در ارزش بازار طی دوره نیز به عنوان هزینه شناسایی می‌شود.

۵۵ در مورد سایر سرمایه‌گذاری‌های جاری، هرگاه خالص ارزش فروش کمتر از بهای تمام شده گردد، برای زیان مربوط، ذخیره ایجاد می‌شود. به گونه‌ای مشابه برای کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت، ذخیره ایجاد می‌گردد. ذخایر مزبور در صورتی که به دلیل تغییر در شرایط مورد نیاز نباشد، برگشت می‌شود.

۵۶ هرگاه سرمایه‌گذاری بلندمدت به مبلغ تجدید ارزیابی ثبت شده باشد هرگونه کاهش در ارزش نسبت به مبلغ تجدید ارزیابی اندازه‌گیری می‌شود. نحوه به حساب گرفتن این مبالغ طبق استاندارد حسابداری شماره ۱۱ با عنوان حسابداری دارایی‌های ثابت مشهود خواهد بود.

مؤسسات تخصصی سرمایه گذاری

۵۷ مؤسسات تخصصی سرمایه‌گذاری که از توزیع سود حاصل از واگذاری سرمایه‌گذاری منع شده‌اند، باید سود یا زیان حاصل از واگذاری سرمایه‌گذاری و نیز تغییرات ارزش سرمایه‌گذاری‌ها را که طبق الزامات این استاندارد به سود و زیان منظور می‌شود، نخست در صورت سود و زیان منعکس و سپس از طریق تخصیص سود به حساب اندوخته‌های غیرقابل تقسیم منتقل کنند.

افشا

۵۸ اطلاعات زیر باید در صورت‌های مالی افشا شود:

الف) رویه‌های حسابداری مورد استفاده برای سرمایه‌گذاری‌ها مشتمل بر نحوه حسابداری تغییرات مبلغ دفتری،

ب) مبلغ سرمایه‌گذاری‌های سریع‌المعامله در بازار که به عنوان دارایی جاری نگهداری شده است،

ج) مبلغ درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌های سریع‌المعامله در بازار که به عنوان دارایی جاری نگهداری و به روش ارزش بازار ارزیابی شده است، شامل درآمد حاصل از تغییر در ارزش بازار و تفکیک جداگانه سود و زیان ناشی از انتقال سرمایه‌گذاری بین جاری و بلندمدت،

د) ارزش بازار سرمایه‌گذاری‌های سریع‌المعامله در بازار که به عنوان دارایی جاری نگهداری شده و به روش اقل بهای تمام‌شده و خالص ارزش فروش ارزیابی شده است،

ه) ارزش بازار سرمایه‌گذاری‌های سریع‌المعامله در بازار که به عنوان دارایی غیرجاری نگهداری شده است،

و) مبلغ هر گونه سود یا زیان ناشی از واگذاری سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت،

ز) مبلغ کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت،

ح) محدودیت‌های قابل توجه در رابطه با امکان تبدیل سرمایه‌گذاری‌ها به نقد یا وصول درآمد و عواید واگذاری آنها، و

ط) در مورد مؤسساتی که فعالیت عمده آنها سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار است، صورت تحلیلی پرتفوی سرمایه‌گذاری.

۵۹ در صورت‌های مالی، رویه‌های حسابداری مورد استفاده برای سرمایه‌گذاری افشا می‌شود به گونه‌ای که مبانی ارزیابی و شرایطی که در آن هریک از رویه‌ها

اعمال شده، به وضوح مشخص شده باشد. افشای مزبور شامل رویه‌های مربوط به نحوه حسابداری تغییرات مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری‌ها نیز می‌باشد.

۶۰ برای درک صورت‌های مالی، به‌ویژه صورت سود و زیان، افشای میزان تأثیر عملکرد سرمایه‌گذاری بر نتایج عملیات واحد تجاری طی دوره از اهمیت برخوردار است. این امر، مقایسه با سال‌های قبل و واحدهای تجاری دیگر را تسهیل می‌کند. بر این اساس، در صورت اهمیت، مبلغ سرمایه‌گذاری سریع‌المعامله در بازار که به‌عنوان دارایی جاری نگهداری شده، همراه با درآمد حاصل از آنها و در صورت استفاده از روش ارزش بازار درآمد ناشی از تغییرات در ارزش بازار آنها، جداگانه افشا می‌شود.

تاریخ اجرا

۶۱ الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورت‌های مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود، لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

۶۲ با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲۵ با عنوان حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها نیز رعایت می‌شود.

نحوه ارائه دارایی‌های جاری و بدهی‌های جاری

فهرست مندرجات

شماره‌بند	
۱	مقدمه
۲	دامنه کاربرد
۳ - ۵	دیدگاه‌های موجود در مورد دارایی‌های جاری و بدهی‌های جاری
۶ - ۱۰	محدودیت‌های تفکیک اقلام جاری و غیر جاری
۱۱ - ۱۲	دارایی‌های جاری
۱۳ - ۱۵	بدهی‌های جاری
۱۶	تجدید طبقه‌بندی دارایی‌ها و بدهی‌ها
۱۷ - ۱۸	نحوه ارائه در صورت‌های مالی
۱۹	تاریخ اجرا
۲۰	مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

این استاندارد باید با توجه به «مقدمه‌ای بر استانداردهای حسابداری» مطالعه و به کار گرفته شود.

۱ از جمله اطلاعات مفیدی که می‌تواند در تحلیل وضعیت مالی واحد تجاری برای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی مفید واقع شود، ارائه جداگانه دارایی‌های جاری و بدهی‌های جاری در ترازنامه است. معمولاً به مازاد دارایی‌های جاری بر بدهی‌های جاری، «خالص دارایی‌های جاری» یا «سرمایه در گردش» و به مازاد بدهی‌های جاری بر دارایی‌های جاری «خالص بدهی‌های جاری» اطلاق می‌شود.

دامنه کاربرد

۲ این استاندارد باید برای ارائه دارایی‌های جاری و بدهی‌های جاری در ترازنامه به کار گرفته شود.

دیدگاه‌های موجود در مورد دارایی‌های جاری و بدهی‌های جاری

۳ از نظر برخی، هدف از طبقه‌بندی دارایی‌ها و بدهی‌ها به «جاری» و «غیر جاری»، ارائه معیاری تقریبی از نقدینگی واحد تجاری، یعنی توانایی آن در انجام فعالیت‌های روزمره، بدون مواجهه با مشکلات مالی است. برخی دیگر، به این طبقه‌بندی به عنوان ابزاری برای تشخیص آن حصه از منابع و تعهدات واحد تجاری می‌نگرند که گردش مستمر دارد.

۴ اهداف مزبور تاحدی با یکدیگر ناسازگار است، زیرا در سنجش نقدینگی، ملاک طبقه‌بندی دارایی‌ها و بدهی‌ها به جاری یا غیرجاری، امکان نقد شدن و یا تسویه آنها در آینده نزدیک است، ولی معیار تشخیص دارایی‌ها و بدهی‌ها به عنوان «اقدام در گردش» عمدتاً معطوف به مصرف یا تسویه آنها در راه ایجاد درآمد طی چرخه عملیاتی معمول واحد تجاری است. چرخه عملیاتی یک واحد تجاری، معمولاً متوسط فاصله زمانی بین «تحصیل موادی که وارد فرایند عملیات می‌شود» و «تبدیل نهایی آنها به وجه نقد» است.

۵ باتوجه به نظرات متفاوت بالا، معمولاً اقلامی جزء دارایی‌های جاری منظور می‌شود که انتظار رود ظرف یک سال یا طی چرخه عملیاتی معمول واحد تجاری، هر کدام طولانی‌تر است، به وجه نقد یا دارایی دیگری که نقد شدن آن قریب به یقین است تبدیل شود و اقلامی در عداد بدهی‌های جاری محسوب می‌شود که انتظار رود طی چرخه عملیاتی معمول واحد تجاری یا ظرف یک سال از تاریخ ترازنامه، هر کدام طولانی‌تر است، تسویه گردد. هرگاه چرخه عملیاتی واحد تجاری نامشخص یا خیلی طولانی باشد، تفکیک دارایی‌ها و بدهی‌ها در صورت‌های مالی تحت عناوین جاری و غیرجاری به ترتیب یاد شده مناسب نخواهد بود. نحوه عمل

بالا یک قاعده کلی است که بیشتر جنبه قراردادی دارد و لذا در مواردی ممکن است انعکاس یا عدم انعکاس اقلامی خاص به عنوان دارایی‌های جاری یا بدهی‌های جاری لزوماً با معیارهای فوق تطبیق نداشته باشد.

محدودیت‌های تفکیک اقلام جاری و غیر جاری

۶ کلیه واحدهای تجاری، به استثنای موارد مذکور در بند ۷، باید با رعایت الزامات مندرج در بندهای ۱۱ الی ۱۸، دارایی‌های جاری و بدهی‌های جاری را به عنوان طبقاتی جداگانه در ترازنامه منعکس کنند.

۷ طبقه‌بندی برخی اقلام دارایی و بدهی به عنوان دارایی‌های جاری و بدهی‌های جاری در مورد آن دسته از واحدهای تجاری که در ارتباط با نحوه طبقه‌بندی و ارائه دارایی‌ها و بدهی‌ها مشمول استانداردهای حسابداری خاص یا مفاد قوانین آمره مشخص است و نیز آن دسته از واحدهای تجاری که چرخه عملیاتی آنها نامشخص یا خیلی طولانی باشد، الزامی نیست. این واحدهای تجاری باید از ارائه جمع‌های فرعی برای دارایی‌ها و بدهی‌ها که در ذهن استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی طبقه‌بندی موصوف را تداعی کند، پرهیز کنند.

۸ عموماً عقیده بر این است که آنچه از تفکیک اقلام جاری و غیر جاری حاصل می‌شود، مشخص شدن دارایی‌های نسبتاً سریع‌التبدیل به وجه نقد واحد تجاری است که در مقابل تعهداتی که سررسید آنها طی چرخه عملیاتی معمول واحد تجاری فرا می‌رسد به عنوان عاملی احتیاطی یا حفاظتی عمل می‌کند. با این حال در واحدهای تجاری دارای تداوم فعالیت، نقش دارایی‌های جاری به عنوان حفاظتی در قبال تعهدات جاری همواره مصداق ندارد، بلکه در مواردی واحد تجاری باید جهت ادامه عملیات خود برای مثال موجودی کالای فروش رفته را به‌طور مداوم با موجودی جدید جایگزین کند. همچنین ممکن است دارایی‌های جاری شامل موجودی کالایی باشد که انتظار نمی‌رود در آینده نزدیک به فروش رسد.

۹ بسیاری، مزاد دارایی‌های جاری بر بدهی‌های جاری را نشانه وضعیت مالی مطلوب واحد تجاری و مزاد بدهی‌های جاری بر دارایی‌های جاری را نشانه مشکلات مالی واحد تجاری تلقی می‌کنند. اما، این قبیل نتیجه‌گیری‌ها بدون توجه به ماهیت عملیات واحد تجاری و اجزای تشکیل‌دهنده دارایی‌ها و بدهی‌های جاری آن منطقی نیست.

۱۰ بدین ترتیب در حالی که عده‌ای عقیده دارند که مشخص کردن دارایی‌های جاری و بدهی‌های جاری از ابزار مفید تجزیه و تحلیل مالی است، برخی دیگر بر این باورند که محدودیت‌های تفکیک اقلام به جاری و غیر جاری، مفید بودن آن را

کاهش می‌دهد و حتی در بسیاری از موارد، گمراه‌کننده می‌سازد. وضع مقررات کلی برای مشخص کردن دارایی‌های جاری و بدهی‌های جاری در صورت‌های مالی ممکن است مانع از توجه بیشتر به این مسائل شود. لذا، الزامات این استاندارد تنها برای هماهنگ کردن رویه‌هایی است که واحدهای تجاری در رابطه با مشخص کردن دارایی‌های جاری و بدهی‌های جاری در صورت‌های مالی اتخاذ می‌کنند.

دارایی‌های جاری

۱۱ یک دارایی زمانی باید به عنوان دارایی جاری طبقه‌بندی شود که: (الف) انتظار رود طی چرخه عملیاتی معمول واحد تجاری یا ظرف یکسال از تاریخ ترازنامه، هر کدام طولانی‌تر است، مصرف یا فروخته شود، یا به وجه نقد یا دارایی دیگری که نقد شدن آن قریب به یقین است، تبدیل شود، یا (ب) وجه نقد یا معادل وجه نقدی باشد که استفاده از آن محدود نشده است. سایر دارایی‌ها باید به عنوان دارایی‌های غیرجاری طبقه‌بندی شود.

۱۲ نمونه اقلامی که به عنوان دارایی جاری طبقه‌بندی می‌شود عبارت است از: (الف) مانده وجوه نقد و مانده حساب‌های بانکی، به‌استثنای مواردی که اعمال محدودیت در مصرف آنها مانع از استفاده این اقلام برای عملیات جاری شود. در مواردی که استفاده از وجوه نقد برای عملیات جاری مشمول محدودیت باشد، تنها در صورتی می‌توان آن را جزء دارایی‌های جاری منظور کرد که مدت محدودیت حداکثر تا زمان سررسید تعهدی باشد که به عنوان بدهی جاری طبقه‌بندی شده است یا اینکه محدودیت ظرف یک سال از تاریخ ترازنامه برطرف شود. (ب) حصه‌ای از حساب‌ها و اسناد دریافتی تجاری و غیرتجاری که انتظار می‌رود ظرف یک سال از تاریخ ترازنامه به وجه نقد یا دارایی دیگری تبدیل شود که نقد شدن آن قریب به یقین است.

(ج) موجودی مواد و کالا و کار در جریان پیشرفت پیمان‌های بلندمدت، صرف نظر از اینکه ممکن است اقلامی از آن احتمالاً ظرف یک سال از تاریخ ترازنامه یا یک چرخه عملیاتی معمول نقد نشود.

(د) سهام شرکت‌ها، اوراق مشارکت و سایر اوراق بهاداری که به قصد نگهداری تحصیل نشده و به سهولت قابل نقد شدن است.

(ه) پیش‌پرداخت‌های خرید دارایی‌های جاری.

(و) پیش‌پرداخت‌های هزینه در مواردی که انتظار می‌رود ظرف یک سال از تاریخ ترازنامه به طور کامل به مصرف برسد.

بدهی‌های جاری

۱۳ یک بدهی زمانی باید به عنوان بدهی جاری طبقه‌بندی شود که انتظار رود طی چرخه عملیاتی معمول واحد تجاری یا ظرف یک سال از تاریخ ترازنامه، هر کدام طولانی‌تر است، تسویه شود. سایر بدهی‌ها باید به عنوان بدهی‌های غیرجاری طبقه‌بندی شود.

۱۴ بدهی‌های عندالمطالبه که انتظار رود ظرف یک سال از تاریخ ترازنامه مطالبه شود و نیز آن قسمت از بدهی‌های بلندمدتی که انتظار رود بر مبنای شرایط قرارداد مربوط، ظرف مدت یک سال از تاریخ ترازنامه به دین حال تبدیل شود جزء بدهی‌های جاری طبقه‌بندی و توضیحات کافی در این مورد در یادداشت‌های توضیحی ارائه می‌شود.

۱۵ آن دسته از بدهی‌ها و نیز حصه‌ای از بدهی‌های بلندمدت از قبیل تسهیلات مالی بانکی و غیربانکی، بدهی‌های تجاری، بدهی مالیاتی و پیش‌دریافت از مشتریان که انتظار می‌رود ظرف یک سال از تاریخ ترازنامه تسویه گردد، به عنوان بدهی جاری طبقه‌بندی می‌شود. با این حال، حصه‌ای از یک بدهی بلندمدت که انتظار رود ظرف یک سال از تاریخ ترازنامه تسویه شود، مشروط بر اینکه دارایی‌های موجود در تاریخ ترازنامه که بازپرداخت آن بدهی از محل آنها صورت می‌گیرد، به عنوان دارایی جاری طبقه‌بندی نشده باشد، گاهی اوقات تحت عنوان بدهی بلندمدت طبقه‌بندی می‌شود. در مورد اخیر افشای مبلغ و شرایط مربوط ممکن است ضرورت یابد.

تجدید طبقه‌بندی دارایی‌ها و بدهی‌ها

۱۶ هرگاه پس از تاریخ ترازنامه ولی قبل از تصویب صورت‌های مالی توسط مدیریت واحد تجاری، رویدادهایی در جهت تبدیل دارایی‌ها و بدهی‌های جاری به دارایی‌ها و بدهی‌های غیرجاری و به عکس رخ دهد، نحوه برخورد حسابداری با آن طبق استاندارد حسابداری شماره ۵ با عنوان رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه خواهد بود.

نحوه ارائه در صورت‌های مالی

۱۷ جمع کل دارایی‌های جاری و جمع کل بدهی‌های جاری باید در ترازنامه نشان داده شود.

۱۸ مبلغ یک دارایی جاری یا بدهی جاری نباید از بدهی جاری یا دارایی جاری دیگر کسر شود، مگر آنکه شرایط تهاثر دارایی‌ها و بدهی‌ها مندرج در استاندارد حسابداری شماره ۱ با عنوان «نحوه ارائه صورت‌های مالی» برقرار باشد.

تاریخ اجرا

۱۹ الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورت‌های مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود، لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

۲۰ با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۱ با عنوان نحوه ارائه صورت‌های مالی نیز رعایت می‌شود.

جدول ارزشیابی فصل

نمره	استاندارد (شاخص‌ها، داوری، نمره‌دهی)	نتایج	استاندارد عملکرد (کیفیت)	تکالیف عملکردی (شایستگی‌ها)	فصل
۳	یک کار عملی در حد هنرجو	بالاتر از حد انتظار	بر اساس استانداردهای حسابداری	کاربرد خرید سرمایه‌گذاری	سود و سرمایه‌گذاری
۲	کاربرد خرید سرمایه‌گذاری و تحلیل دریافت سود سرمایه‌گذاری	در حد انتظار		تحلیل دریافت سود سرمایه‌گذاری	
۱	یکی از دو تکلیف را انجام دهد.	پایین‌تر از حد انتظار			
					نمره مستمر از ۵
					نمره شایستگی فصل از ۳
					نمره فصل از ۲۰

فصل ۴

صورت‌های مالی

بودجه بندی فصل ۴

فصل	جلسه	صفحات عنوان درس	هدف کلی درس	وسایل کمک آموزشی	ملاحظات	
بودجه بندی	اول	صفحه های ۷۵ الی ۷۶	ایجاد توانایی در: آشنایی با انواع صورت های مالی و اهداف آنها کارگاه حسابداری: بررسی نمونه صورت های مالی مطابق نشریه ۱۶۶ سازمان حسابداری	نمونه صورت های مالی براساس نشریه ۱۶۶ سازمان حسابداری گچ و تخته نرم افزار حسابداری	آوردن نمونه صورت های مالی توسط هنرجویان در کلاس درس و مقایسه آنها با همدیگر و مطابقت آنها با صورت های مالی نمونه و بررسی استاندارد شماره ۱ ایران در ارتباط با ارائه صورت های مالی از روش تدریس مشارکتی و پرسش و پاسخ استفاده شود.	
	دوم	صفحه های ۷۷ الی ۷۹	ایجاد توانایی در: آشنایی با عناصر صورت های مالی ویژگی های هر کدام از این عناصر کارگاه حسابداری: بررسی اجزای صورت های مالی نمونه	نمونه صورت های مالی براساس نشریه ۱۶۶ سازمان حسابداری گچ و تخته نمونه صورت مالی	قرار دادن صورت های مالی ناقص و دارای اشکال در اختیار هنرجویان تا اشکالات و نواقص صورت های مالی را پیدا کنند. (براساس فرمت صورت های مالی نمونه) روش تدریس حل مسئله و روش تدریس انتقادی	
	سوم	صفحه های ۷۹ الی ۸۱	ایجاد توانایی در: آشنایی با ویژگی های ترازنامه و محدودیت های آن و مبانی ارزش گذاری عناصر ترازنامه کارگاه حسابداری: تجزیه و تحلیل مفاهیم نظری و گزارشگری مالی	مفاهیم نظری و گزارشگری مالی پیوست استانداردهای حسابداری ایران	روش سخنرانی و روش پرسش و پاسخ، توضیح مفاهیم نظری و گزارشگری مالی در ارتباط با ویژگی های صورت های مالی و اندازه گیری	
	چهارم	صفحه های ۸۱ الی ۸۵	ایجاد توانایی در: تهیه ترازنامه طبقه بندی شده، تهیه ترازنامه با فرمت T و فرمت گزارشی کارگاه حسابداری: تهیه ترازنامه برای مؤسسات خدماتی و بازرگانی	گچ و تخته نمونه ترازنامه انواع شرکت ها نرم افزار حسابداری	طرح سؤال در مورد شناخت انواع دارایی ها و طبقه بندی آنها انجام فعالیت های این بخش توسط هنرجویان روش تدریس اکتشافی و بحث گروهی است. تهیه ترازنامه انواع شرکت ها برای جلسه آینده و ارائه آن توسط هنرجو	
	پنجم	صفحه های ۸۶ الی ۹۴	ایجاد توانایی در: تهیه صورت سود و زیان یک مرحله ای و آشنایی با درآمدها و هزینه های عملیاتی کارگاه حسابداری: تهیه صورت سود و زیان برای مؤسسات خدماتی و بازرگانی	گچ و تخته اینترن نرم افزار حسابداری نمونه صورت سود و زیان انواع مؤسسات خدماتی و بازرگانی	طرح سؤال در مورد درآمدها و هزینه های عملیاتی و غیرعملیاتی و تهیه صورت سود و زیان برای مؤسسات مختلف آوردن صورت سود و زیان مؤسسات مختلف در کلاس درس و بررسی و تجزیه و تحلیل آنها توسط هنرجویان روش تدریس بحث گروهی و انتقادی	
	ششم			ارزشیابی پایان فصل براساس شایستگی های در نظر گرفته شده برای فصل	مرور مطالب کل فصل و رفع اشکالات هنرجوها	

صورت‌های مالی اساسی

صورت‌های مالی اساسی شامل:

- ترازنامه
- دارایی‌ها، بدهی‌ها و حقوق صاحبان سرمایه
- صورت سود و زیان
- صورت سود و زیان جامع
- صورت جریان وجوه نقد
- جریان ورود و خروج وجوه نقد

در گزارشگری مالی صورت‌های مالی اساسی حائز اهمیت بسیار است لذا هیئت تدوین استانداردهای حسابداری بین‌المللی استاندارد شماره ۱ و سازمان حسابرسی ایران نیز استاندارد شماره ۱ را به موضوع تهیه و تنظیم صورت‌های مالی اختصاص داده است که در ادامه به اختصار آمده است.

هدف صورت‌های مالی

هدف صورت‌های مالی، ارائه اطلاعاتی تلخیص و طبقه‌بندی شده درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری است که برای طیفی گسترده از استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی مفید واقع شود. صورت‌های مالی همچنین نتایج ایفای وظیفه مباشرت مدیریت یا حسابداری آنها را در قبال منابعی که در اختیارشان قرار گرفته است، نشان می‌دهد. به منظور دستیابی به این هدف، در صورت‌های مالی یک واحد تجاری اطلاعاتی درباره موارد زیر ارائه می‌شود:

الف) دارایی‌ها

ب) بدهی‌ها

ج) حقوق صاحبان سرمایه

د) درآمدها

ه) هزینه‌ها

و) جریان‌های نقدی

این اطلاعات، همراه با سایر اطلاعات مندرج در یادداشت‌های توضیحی، استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی را در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی واحد تجاری و خصوصاً در زمان‌بندی و اطمینان از توانایی آن در ایجاد وجه نقد کمک می‌کند.

مسئولیت صورت‌های مالی

مسئولیت تهیه و ارائه صورت‌های مالی با هیئت‌مدیره یا سایر ارکان اداره‌کننده واحد تجاری است.

اجزای صورت‌های مالی

مجموعه کامل صورت‌های مالی شامل اجزای زیر است :

الف) صورت‌های مالی اساسی

۱ ترازنامه

۲ صورت سود و زیان

۳ صورت سود و زیان جامع

۴ صورت جریان وجوه نقد

ب) یادداشت‌های توضیحی

صورت‌های مالی باید وضعیت مالی، عملکرد مالی و جریان‌های نقدی واحد تجاری را به نحو مطلوب ارائه کند. تقریباً در تمام شرایط، اعمال مناسب الزامات استانداردهای حسابداری همراه با افشای اطلاعات اضافی در صورت لزوم، منجر به ارائه صورت‌های مالی به نحو مطلوب می‌شود.

هر واحد تجاری که صورت‌های مالی آن طبق استانداردهای حسابداری تهیه و ارائه می‌شود باید این واقعیت را افشا کند. در صورت‌های مالی نباید ذکر کرد که این صورت‌ها طبق استانداردهای حسابداری تهیه شده است، مگر اینکه در تهیه صورت‌های مزبور مفاد تمام الزامات مندرج در استانداردهای مربوط رعایت شده باشد. به‌کارگیری نامناسب استانداردهای حسابداری، از طریق افشا در یادداشت‌های توضیحی، جبران نمی‌شود.

در موارد بسیار نادر، چنانچه مدیریت واحد تجاری به این نتیجه برسد که رعایت یکی از الزامات استانداردهای حسابداری، صورت‌های مالی را گمراه‌کننده می‌سازد و بنابراین انحراف از آن به منظور دستیابی به ارائه صورت‌های مالی به نحو مطلوب ضروری است، باید موارد زیر را افشا کند:

الف) این مطلب که بنا به اعتقاد مدیریت واحد تجاری، صورت‌های مالی، وضعیت مالی، عملکرد مالی و جریان‌های نقدی واحد تجاری را به نحو مطلوب منعکس می‌کند.

ب) تصریح اینکه صورت‌های مالی از تمام جنبه‌های با اهمیت مطابق با استانداردهای

حسابداری می‌باشد، به استثنای انحراف از الزامات یک استاندارد حسابداری که به منظور ارائه مطلوب صورت‌های مالی انجام گرفته است،

ج) استانداردی که الزامات آن رعایت نشده است، ماهیت انحراف شامل شیوه حسابداری مقرر در استاندارد، اینکه چرا کاربرد شیوه مقرر در استاندارد صورت‌های مالی را گمراه‌کننده می‌سازد و شیوه حسابداری به کار گرفته شده،

د) اثر مالی انحراف بر سود یا زیان خالص، دارایی‌ها، بدهی‌ها و حقوق صاحبان سرمایه در هر یک از دوره‌های مورد گزارش.

برای ارائه صورت‌های مالی به نحو مطلوب، رعایت موارد زیر الزامی است:

الف) انتخاب و اعمال رویه‌های حسابداری

ب) ارائه اطلاعات شامل رویه‌های حسابداری، به گونه‌ای که اطلاعات، مربوط، قابل اتکا، قابل مقایسه و قابل فهم باشد،

ج) ارائه اطلاعات اضافی در مواردی که رعایت الزامات مقرر در استانداردهای حسابداری برای درک اثر معاملات یا سایر رویدادهای خاص بر وضعیت مالی و عملکرد مالی واحد تجاری توسط استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی کافی نباشد.

در موارد نادر ممکن است کاربرد الزامات یک استاندارد حسابداری به ارائه صورت‌های مالی گمراه‌کننده، منجر شود. این امر تنها در مواردی روی می‌دهد که شیوه مقرر در استاندارد مورد نظر به وضوح نامناسب باشد، به گونه‌ای که نتوان از طریق کاربرد الزامات آن استاندارد یا به وسیله افشای اطلاعات اضافی، به ارائه صورت‌های مالی به نحو مطلوب دست یافت. این موضوع که کاربرد شیوه دیگر نیز می‌تواند به ارائه صورت‌های مالی به نحو مطلوب منجر شود، به تنهایی برای توجیه انحراف از شیوه مقرر، مناسب نیست.

برای ارزیابی ضرورت انحراف از الزامات یک استاندارد حسابداری، ملاحظات مندرج در موارد زیر مدنظر قرار می‌گیرد:

الف) هدف از الزام مقرر و اینکه چرا در شرایط خاص مورد نظر، هدف مزبور نامربوط یا دست نیافتنی است.

ب) تفاوت شرایط واحد تجاری با شرایط سایر واحدهای تجاری که الزام مورد نظر را رعایت می‌کنند.

نظر به اینکه انتظار می‌رود شرایط ایجادکننده انحراف بسیار نادر باشد و ضرورت انحراف نیز موضوعی بحث‌انگیز و مستلزم قضاوت است، بنابراین آگاهی از عدم رعایت الزامات استاندارد حسابداری برای استفاده‌کنندگان اهمیت دارد. همچنین برای اینکه استفاده‌کنندگان بتوانند در مورد انحراف به طور آگاهانه قضاوت و تعدیلات لازم را جهت انطباق با استاندارد مورد نظر محاسبه کنند، اطلاعات کافی در صورت‌های مالی ارائه می‌شود.

مدیریت واحد تجاری باید رویه‌های حسابداری را به گونه‌ای انتخاب و اعمال کند که صورت‌های مالی با تمام الزامات استانداردهای حسابداری مربوط مطابقت داشته باشد. در صورت نبود استاندارد خاص، مدیریت باید رویه‌ها را به گونه‌ای تعیین کند تا اطمینان یابد صورت‌های مالی اطلاعاتی را فراهم می‌آورد که:

(الف) به نیازهای تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان مربوط است، و
(ب) قابل اتکا است به گونه‌ای که:

- ۱ وضعیت مالی و عملکرد مالی واحد تجاری را صادقانه بیان می‌کند،
- ۲ منعکس‌کننده محتوای اقتصادی و نه فقط شکل حقوقی معاملات و سایر رویدادهاست،
- ۳ بی‌طرفانه یعنی عاری از تمایلات جانب‌دارانه است،
- ۴ محتاطانه است، و
- ۵ از تمام جنبه‌های با اهمیت، کامل است.

رویه‌های حسابداری راهکارهای ویژه‌ای است که واحد تجاری برای تهیه و ارائه صورت‌های مالی انتخاب می‌کند. راهکارهای مزبور که در استانداردهای حسابداری مشخص شده‌اند برای اعمال اصول مندرج در مفاهیم نظری گزارشگری مالی در مورد ارقام، معاملات و سایر رویدادهای مالی و به‌ویژه موارد زیر ایجاد شده است:

(الف) اندازه‌گیری و تجدید اندازه‌گیری دارایی‌ها و بدهی‌ها در مواردی که مبالغ مربوط از اهمیت نسبی برخوردار است، و
(ب) نحوه و زمان شناخت تغییرات در دارایی‌ها و بدهی‌ها در صورت‌های عملکرد مالی.

در صورت نبود استاندارد حسابداری خاص، مدیریت رویه‌هایی را به کار می‌برد که به ارائه مفیدترین اطلاعات در صورت‌های مالی منجر شود. این امر مستلزم به‌کارگیری قضاوت توسط مدیریت واحد تجاری با مدنظر قرار دادن ملاحظات زیر است:

- (الف) الزامات استانداردهای حسابداری برای موضوعات مشابه و مربوط،
- (ب) تعاریف، معیارهای شناخت و اندازه‌گیری دارایی‌ها، بدهی‌ها، درآمدها و هزینه‌های مندرج در مفاهیم نظری گزارشگری مالی، و
- (ج) استانداردهای صادره توسط سایر مراجع حرفه‌ای معتبر و رویه‌های پذیرفته‌شده صنعت تا میزانی که با موارد الف و ب این بند سازگار باشد.

تداوم فعالیت

مدیریت در زمان تهیه صورت‌های مالی، باید توان ادامه فعالیت واحد تجاری را ارزیابی کند. صورت‌های مالی باید بر مبنای تداوم فعالیت تهیه شود مگر اینکه مدیریت قصد انحلال یا توقف عملیات واحد تجاری را داشته باشد، یا عملاً ناچار به انجام این امر شود. در مواردی که مدیریت از رویدادها و شرایطی آگاهی یابد که ممکن است ابهام اساسی نسبت به توانایی تداوم فعالیت واحد تجاری ایجاد کند، این ابهام باید افشا شود. چنانچه صورت‌های مالی بر مبنای تداوم فعالیت تهیه نشود، این واقعیت باید همراه با مبنای تهیه صورت‌های مالی و اینکه چرا واحد تجاری فاقد تداوم فعالیت تلقی شده است، افشا شود.

تداوم فعالیت به معنای ادامه عملیات واحد تجاری در آینده قابل پیش‌بینی است. یعنی در تهیه و ارائه صورت‌های مالی، هیچ قصد یا الزامی به انحلال واحد تجاری یا کاهش قابل توجه در حجم عملیات واحد تجاری فرض نمی‌شود.

مدیریت برای ارزیابی تداوم فعالیت، تمام اطلاعات موجود در خصوص آینده قابل پیش‌بینی (حداقل ۱۲ ماه پس از تاریخ ترازنامه) را بررسی می‌کند. میزان این بررسی به واقعیات موجود در هر مورد بستگی دارد. در مواردی که واحد تجاری دارای سابقه سودآوری است و به آسانی به منابع مالی دسترسی دارد، نتیجه‌گیری درباره مناسب بودن کاربرد مبنای تداوم فعالیت برای واحد تجاری می‌تواند بدون تجزیه و تحلیل تفصیلی، امکان‌پذیر باشد. در غیر این صورت، برای ارزیابی تداوم فعالیت ممکن است بررسی مواردی از قبیل عوامل مؤثر بر سودآوری جاری و مورد انتظار، جداول زمانی بازپرداخت بدهی‌ها و منابع بالقوه تأمین مالی ضروری باشد.

مبنای تعهدی

به استثنای اطلاعات مربوط به جریان‌های نقدی، واحد تجاری باید صورت‌های مالی خود را بر مبنای تعهدی تهیه کند.

در مبنای تعهدی، معاملات و سایر رویدادها در زمان وقوع (و نه در زمان دریافت یا پرداخت وجه نقد) شناسایی و در اسناد و مدارک حسابداری ثبت می‌شود و در صورت‌های مالی دوره‌های مربوط انعکاس می‌یابد. بسیاری از هزینه‌ها بر مبنای رابطه مستقیم مخارج تحمل شده با درآمدهای تحصیل شده در صورت سود و زیان شناسایی می‌شود (تطابق هزینه و درآمد). در هر صورت، کاربرد مفهوم تطابق، شناخت اقلامی را در ترازنامه که با تعریف دارایی‌ها یا بدهی‌ها انطباق ندارد، مجاز نمی‌شمرد.

ثبات رویه در نحوه ارائه

نحوه ارائه و طبقه‌بندی اقلام در صورت‌های مالی از یک دوره به دوره بعد نباید تغییر کند مگر در مواردی که:

الف) تغییری عمده در ماهیت عملیات واحد تجاری یا تجدید نظر در نحوه ارائه صورت‌های مالی حاکی از این باشد که تغییر مزبور به ارائه مناسب‌تر معاملات یا سایر رویدادها منجر شود، یا

ب) تغییری در نحوه ارائه، به موجب یک استاندارد حسابداری الزامی شود. تحصیل یا واگذاری دارایی‌های عمده یا تجدیدنظر در نحوه ارائه صورت‌های مالی ممکن است مستلزم ارائه صورت‌های مالی به شکلی متفاوت باشد. تنها در شرایطی که ادامه ارائه صورت‌های مالی به شکل جدید محتمل باشد یا اینکه منافع ارائه صورت‌های مالی به شکل جدید به روشنی مشخص باشد، واحد تجاری باید نحوه ارائه صورت‌های مالی خود را تغییر دهد. در صورت ایجاد تغییر در نحوه ارائه صورت‌های مالی، واحد تجاری اطلاعات مقایسه‌ای را تجدید طبقه‌بندی می‌کند.

اهمیت و تجمیع

تمام اقلام با اهمیت باید به‌طور جداگانه در صورت‌های مالی ارائه شود. مبالغ کم‌اهمیت باید با مبالغ دارای ماهیت یا کارکرد مشابه جمع شود و نیازی به ارائه جداگانه آنها نیست.

صورت‌های مالی حاصل پردازش تعداد زیادی معاملات و سایر رویدادهاست که با تجمیع آنها در گروه‌های مختلف براساس ماهیت یا کارکرد، سازمان می‌یابد. ارائه اطلاعات تلخیص و طبقه‌بندی شده‌ای که تشکیل دهنده اقلام اصلی مندرج در صورت‌های مالی اساسی یا در یادداشت‌های توضیحی است، آخرین مرحله از فرایند تجمیع و طبقه‌بندی است. چنانچه یک قلم اصلی به تنهایی با اهمیت نباشد در صورت‌های مالی اساسی یا در یادداشت‌های توضیحی، با اقلام اصلی دیگر جمع می‌شود. اهمیت یک قلم ممکن است به اندازه‌ای نباشد که ارائه جداگانه آن را در صورت‌های مالی اساسی توجیه کند، اما افشای جداگانه آن را در یادداشت‌های توضیحی ایجاب کند.

اهمیت

در این استاندارد، اطلاعاتی با اهمیت تلقی می‌شود که عدم افشای آن بر تصمیمات اقتصادی استفاده‌کنندگان که بر مبنای صورت‌های مالی اتخاذ می‌شود، مؤثر واقع

شود. اهمیت به اندازه و ماهیت قلمی بستگی دارد که در شرایط خاص در مورد حذف آن قضاوت می‌شود. برای اتخاذ تصمیم درباره اهمیت یک قلم یا جمع اقلام، هم اندازه و هم ماهیت آن قلم یا اقلام ارزیابی می‌شود. متناسب با شرایط، ممکن است یکی از دو عامل یادشده تعیین‌کننده باشد. برای مثال، دارایی‌هایی که ماهیت و کارکرد مشابه دارند با یکدیگر جمع می‌شود، حتی اگر مبالغ تک تک آنها قابل توجه باشد. با وجود این، اقلام عمده که از لحاظ ماهیت یا کارکرد با یکدیگر متفاوت است جداگانه ارائه می‌شود. چنانچه اجرای الزامات افشای مندرج در استانداردهای حسابداری به اطلاعات بی‌اهمیت منجر شود، نیازی به رعایت آن نیست.

تهاتر

دارایی‌ها و بدهی‌ها نباید با یکدیگر تهاتر شود مگر اینکه تهاتر آنها طبق استاندارد حسابداری دیگری الزامی یا مجاز باشد.

اقلام درآمد و هزینه باید تنها زمانی تهاتر شود که :

الف) یک استاندارد حسابداری تهاتر مزبور را الزامی یا مجاز کرده باشد، یا ب) درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی که از معاملات و رویدادهای واحد یا مشابه حاصل می‌شود، بااهمیت نباشد.

گزارش جداگانه هر دو گروه دارایی‌ها و بدهی‌ها، و درآمدها و هزینه‌های بااهمیت، ضروری است. تهاتر اقلام در ترازنامه یا صورت سود و زیان موجب کاهش توان درک معاملات انجام شده و ارزیابی جریان‌های نقدی آتی واحد تجاری توسط استفاده‌کنندگان می‌شود مگر در مواردی که تهاتر منعکس‌کننده محتوای معامله یا رویداد مربوط باشد. گزارش خالص دارایی‌ها یعنی دارایی‌ها پس از کسر اقلام کاهنده مربوط از قبیل ذخیره کاهش ارزش موجودی‌های مواد و کالا، ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول و استهلاک انباشته دارایی‌های ثابت مشهود، تهاتر نیست. تهاتر دو یا چند قلم دریافتنی و پرداختنی تنها زمانی مناسب است که توان واحد تجاری برای تسویه حساب از طریق پرداخت مبلغ خالص یا عدم پرداخت و الزام دیگری به پرداخت مبلغ خالص، تضمین شده باشد. این تضمین مستلزم وجود حق قانونی تهاتر است و اینکه چنین حقی در صورت ناتوانی دیگری در ایفای تعهد همچنان برقرار باشد. در غیر این صورت معمولاً این امکان وجود دارد که واحد تجاری به ایفای تعهد ملزم شود، بدون آنکه بتواند به منافع اقتصادی آتی دارایی دست یابد.

طبق استاندارد حسابداری شماره ۳، درآمد عملیاتی به ارزش منصفانه مابه‌ازای دریافتی یا دریافتنی اندازه‌گیری می‌شود. هر واحد تجاری، در روال فعالیت‌های

عادی خود معاملات دیگری را نیز انجام می‌دهد که مولد درآمد عملیاتی نیست، اما برای انجام فعالیت‌های مولد درآمد عملیاتی آن ضروری است. نتایج این‌گونه معاملات از طریق تهاثر درآمدها و هزینه‌های مربوط به آن ارائه می‌شود، به شرط اینکه تهاثر یاد شده محتوای معامله را منعکس کند. برای مثال:

الف) درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی حاصل از فروش دارایی‌های غیرجاری (مانند سرمایه‌گذاری‌ها و دارایی‌های ثابت مشهود)، به مبلغ عواید حاصل از فروش دارایی پس از کسر مبلغ دفتری و هزینه‌های فروش آن گزارش می‌شود.

ب) مخارج قابل استرداد مربوط به قرارداد با یک شخص ثالث با مبالغ دریافتی و دریافتنی در این رابطه، تهاثر و به‌صورت خالص گزارش می‌شود.

به علاوه، درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی حاصل گروهی از معاملات مشابه (از قبیل سودها و زیان‌های حاصل از تسعیر ارقام ارزی یا فروش دارایی‌های ثابت مشهود) به صورت خالص گزارش می‌شود، اما اندازه، ماهیت یا وقوع این‌گونه درآمدها و هزینه‌ها ممکن است به گونه‌ای باشد که افشای جداگانه آنها طبق استاندارد حسابداری شماره ۶ با عنوان گزارش عملکرد مالی ضرورت یابد.

اطلاعات مقایسه‌ای

صورت‌های مالی باید در برگیرنده ارقام مقایسه‌ای دوره قبل باشد به جز در مواردی که یک استاندارد حسابداری نحوه عمل دیگری را مجاز یا الزامی کرده باشد. اطلاعات مقایسه‌ای تشریحی تا جایی باید افشا شود که جهت درک صورت‌های مالی دوره جاری مربوط تلقی گردد.

در مواردی، اطلاعات تشریحی ارائه شده در صورت‌های مالی دوره(های) قبل به دوره مالی جاری نیز مربوط است. برای نمونه، جزئیات یک دعوای حقوقی که نتیجه آن در تاریخ ترازنامه قبلی مشخص نبوده و تاکنون حل و فصل نشده است، در دوره جاری افشا می‌شود. ارائه اطلاعات مربوط به ابهامات موجود در تاریخ ترازنامه قبلی و اقدامات انجام شده طی دوره جاری جهت رفع ابهام آنها، برای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی مفید است.

در مواردی که نحوه ارائه یا طبقه‌بندی ارقام در صورت‌های مالی اصلاح می‌شود، به منظور اطمینان از قابلیت مقایسه ارقام صورت‌های مالی، مبالغ مقایسه‌ای باید تجدید طبقه‌بندی شود مگر اینکه این امر ممکن نباشد. همچنین ماهیت، مبلغ و دلیل تجدید طبقه‌بندی باید افشا شود. هرگاه تجدید طبقه‌بندی مبالغ مقایسه‌ای عملی نباشد، واحد تجاری باید دلیل عدم تجدید طبقه‌بندی و ماهیت تغییراتی را که در صورت تجدید طبقه‌بندی ایجاد می‌شد، افشا کند.

در برخی شرایط ممکن است تجدید طبقه‌بندی اطلاعات مقایسه‌ای عملی نباشد.

برای نمونه ممکن است داده‌ها در دوره(های) قبلی به گونه‌ای گردآوری شده باشد که تجدید طبقه‌بندی امکان‌پذیر نباشد. در چنین شرایطی، ماهیت تعدیلات مربوط، افشا می‌شود. طبق الزامات استاندارد حسابداری شماره ۶ با عنوان گزارش عملکرد مالی، چنانچه در رویه حسابداری تغییری صورت گیرد ارقام مقایسه‌ای دوره(های) قبل باید بر مبنای رویه جدید ارائه مجدد شود.

تشخیص صورت‌های مالی

صورت‌های مالی باید به وضوح از سایر اطلاعاتی که همراه آن در یک مجموعه انتشار می‌یابد قابل تشخیص و متمایز باشد.

الزامات استانداردهای حسابداری تنها در مورد صورت‌های مالی کاربرد دارد و در خصوص سایر اطلاعاتی که در گزارش سالانه یا سایر مدارک یا گزارش‌هایی از این قبیل ارائه می‌شود، کاربرد ندارد. بنابراین، این موضوع اهمیت دارد که استفاده‌کنندگان بتوانند اطلاعاتی که بر مبنای استانداردهای حسابداری تهیه می‌شود را از سایر اطلاعات تمیز دهند.

هر یک از اجزای صورت‌های مالی باید به وضوح مشخص شود. به علاوه، اطلاعات زیر باید به گونه‌ای بارز نشان داده شود و در صورت لزوم برای درک صحیح اطلاعات ارائه شده، تکرار شود:

(الف) نام واحد گزارشگر و شکل حقوقی آن،

(ب) اینکه صورت‌های مالی مربوط به یک واحد تجاری یا مربوط به گروه واحدهای تجاری است،

(ج) تاریخ ترازنامه یا دوره مالی هر کدام که با اجزای صورت‌های مالی مناسب داشته باشد،

(د) واحد پول گزارشگری، و

(ه) سطح دقت به کار رفته در ارائه ارقام صورت‌های مالی.

دوره گزارشگری

صورت‌های مالی باید حداقل به طور سالانه ارائه شود. در شرایط استثنایی که تاریخ ترازنامه واحد تجاری تغییر می‌کند و صورت‌های مالی برای دوره‌های کوتاه‌تر از یکسال ارائه می‌شود، واحد تجاری باید علاوه بر دوره زمانی تحت پوشش صورت‌های مالی، موارد زیر را افشا کند:

(الف) دلیل به کار گرفتن دوره کمتر از یکسال، و

(ب) این واقعیت که مبالغ مقایسه‌ای مربوط به صورت سود و زیان، صورت سود و

زبان جامع، صورت جریان وجوه نقد و یادداشت‌های توضیحی مربوط قابل مقایسه نیست.

به موقع بودن

چنانچه صورت‌های مالی ظرف مدت معقولی بعد از تاریخ ترازنامه در اختیار استفاده‌کنندگان قرار نگیرد، مفید بودن آن کاهش می‌یابد. واحد تجاری باید صورت‌های مالی خود را حداکثر ظرف مهلت مقرر در قوانین و مقررات مربوط منتشر کند. عواملی نظیر پیچیدگی عملیات واحد تجاری، دلیل کافی برای خودداری از گزارشگری به موقع محسوب نمی‌شود.

ترازنامه

- اطلاعاتی که در ترازنامه ارائه می‌شود
- ترازنامه باید حداقل حاوی اقلام اصلی زیر باشد:
- الف) دارایی‌های ثابت مشهود
  - ب) دارایی‌های نامشهود
  - ج) سرمایه‌گذاری‌ها
  - د) موجودی مواد و کالا
  - ه) حساب‌ها و اسناد دریافتی تجاری و سایر حساب‌ها و اسناد دریافتی
  - و) موجودی نقد
  - ز) حساب‌ها و اسناد پرداختی تجاری و سایر حساب‌ها و اسناد پرداختی
  - ح) ذخیره مالیات
  - ط) ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان
  - ی) بدهی‌های بلندمدت
  - ک) سهم اقلیت
  - ل) سرمایه و اندوخته‌ها

اطلاعاتی که در ترازنامه یا در یادداشت‌های توضیحی افشا می‌شود

واحد تجاری باید طبقات فرعی اقلام اصلی را که متناسب با عملیات واحد تجاری طبقه‌بندی شده است، در ترازنامه یا در یادداشت‌های توضیحی افشا کند. در صورت لزوم، هر قلم فرعی باید برحسب ماهیت به اقلام فرعی تری طبقه‌بندی شود و مبالغ پرداختی به / دریافتی از واحد تجاری اصلی، سایر واحدهای تجاری گروه و سایر اشخاص وابسته باید جداگانه افشا شود.

تعیین طبقات فرعی یاد شده به الزامات استانداردهای حسابداری، اندازه، ماهیت و کارکرد اقلام مورد نظر بستگی دارد. موارد افشا در خصوص هر قلم با اقلام دیگر

متفاوت است، برای مثال :

الف) دارایی‌های ثابت مشهود برحسب طبقات مندرج در استاندارد حسابداری شماره ۱۱ طبقه‌بندی می‌شود.

ب) اقلام دریافتی به سرفصل‌های حساب‌ها و اسناد دریافتی تجاری، سایر حساب‌ها و اسناد دریافتی، طلب از اعضای گروه و طلب از سایر اشخاص وابسته و غیره تفکیک می‌شود.

ج) موجودی مواد و کالا طبق استاندارد حسابداری شماره ۸ با عنوان حسابداری موجودی مواد و کالا، به طبقات فرعی از قبیل مواد اولیه، کالای در جریان ساخت، کالای ساخته شده، کالای خریداری شده برای فروش، مواد و کالای در راه و سایر موجودی‌ها تفکیک می‌شود.

د) ذخایر به نحوی تفکیک می‌شود که ذخایر مرتبط با مزایای کارکنان و سایر اقلام را متناسب با عملیات واحد تجاری، به طور جداگانه نشان دهد.

ه) سرمایه و اندوخته‌ها به گونه‌ای تفکیک می‌شود که نمایانگر طبقات مختلف سرمایه پرداخت شده و اندوخته‌ها باشد.

واحد تجاری باید موارد زیر را در ترازنامه یا در یادداشت‌های توضیحی افشا کند :
الف) برای هر یک از طبقات سهام :

۱ تعداد سهام مصوب

۲ تعداد سهام منتشر شده و میزان سرمایه پرداخت شده

۳ ارزش اسمی هر سهم

۴ حقوق، مزایا و محدودیت‌های مربوط، و...

۵ سهام واحد تجاری که در مالکیت واحدهای تجاری فرعی و وابسته است

ب) مبالغ دریافتی بابت افزایش سرمایه قبل از ثبت قانونی آن

ج) صرف سهام

د) ماهیت و موضوع هر یک از اندوخته‌ها، و...

ه) مبالغ منظور شده در صورت‌های مالی بابت سود سهام .

واحدهای تجاری که به شکلی غیر از شرکت سهامی تشکیل شده‌اند، باید اطلاعاتی معادل با موارد از پیش گفته شده را که نمایانگر تغییرات هر طبقه از حقوق مالکانه طی دوره بوده و حقوق، مزایا و محدودیت‌های منضم به هر طبقه از حقوق مالکانه را افشا کند.

صورت سود و زیان

اطلاعاتی که در صورت سود و زیان ارائه می‌شود

صورت سود و زیان باید حداقل حاوی اقلام اصلی زیر باشد:

الف) درآمد‌های عملیاتی

- (ب) هزینه‌های عملیاتی
- (ج) سود یا زیان عملیاتی
- (د) هزینه‌های مالی
- (ه) سایر درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی
- (و) سود یا زیان عملیات در حال تداوم قبل از مالیات
- (ز) مالیات بردرآمد
- (ح) سود یا زیان خالص عملیات در حال تداوم
- (ط) سود یا زیان عملیات متوقف شده
- (ی) سهم اقلیت و...
- (ک) سود یا زیان خالص.

علاوه بر موارد بالا، ممکن است به موجب سایر استانداردهای حسابداری، ارائه اقلام اصلی و جمع‌های فرعی دیگری در صورت سود و زیان الزامی باشد یا برای ارائه عملکرد مالی واحد تجاری به نحو مطلوب ضرورت داشته باشد.

هزینه‌های عملیاتی باید برحسب کارکرد هزینه‌ها در واحد تجاری و در موارد خاص که انجام این امر مفید نباشد برحسب ماهیت هزینه‌ها، طبقه‌بندی و در صورت سود و زیان منعکس شود.

در روش طبقه‌بندی بر مبنای کارکرد هزینه که بعضاً روش بهای تمام شده فروش نامیده می‌شود، هزینه‌ها برحسب کارکرد به عنوان بخشی از بهای تمام شده فروش، توزیع یا اداری طبقه‌بندی می‌شود. این نحوه ارائه در مقایسه با روش طبقه‌بندی هزینه‌ها برحسب ماهیت، اطلاعات مربوطتری را در دسترس استفاده‌کنندگان قرار می‌دهد، لیکن در این روش تخصیص مخارج به کارکردها می‌تواند اختیاری و نیازمند اعمال قضاوت قابل توجهی باشد.

در روش طبقه‌بندی بر اساس ماهیت هزینه، اقلام هزینه برحسب ماهیت (نظیر استهلاک، مواد مصرفی، کرایه حمل، حقوق و دستمزد، تبلیغات) با یکدیگر جمع شده و در صورت سود و زیان منعکس می‌شود.

اطلاعاتی که در صورت سود و زیان یا در یادداشت‌های توضیحی افشا می‌شود
 هر واحد تجاری که هزینه‌های عملیاتی را بر حسب کارکرد طبقه‌بندی کند باید اطلاعات اضافی را درباره ماهیت هزینه‌ها شامل هزینه استهلاک و هزینه‌های پرسنلی، افشا کند. از آنجا که اطلاعات مربوط به ماهیت هزینه‌ها در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی مفید است، چنانچه از روش طبقه‌بندی بر مبنای کارکرد هزینه استفاده شود، اقلام تشکیل دهنده هزینه‌ها برحسب ماهیت نیز افشا می‌شود.

اطلاعات زیر باید در یادداشت‌های توضیحی واحد تجاری افشا شود:
 (الف) تصریح اینکه صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای حسابداری تهیه شده است

ب) رویه‌های حسابداری اعمال شده در خصوص معاملات و رویدادهای با اهمیت (ج) مواردی که افشای آنها طبق استانداردهای حسابداری الزامی شده و در بخش دیگری از صورت‌های مالی ارائه نشده است
د) موارد دیگری که در صورت‌های مالی اساسی ارائه نشده است، لیکن افشای آنها برای ارائه مطلوب ضرورت دارد.

یادداشت‌های توضیحی باید به نحوی منظم ارائه شود. هر قلم مندرج در ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت سود و زیان جامع و صورت جریان وجوه نقد باید به یادداشت‌های توضیحی مربوط عطف داده شود.

یادداشت‌های توضیحی شامل اطلاعات تشریحی و جزئیات بیشتری از اقلام منعکس شده در صورت‌های مالی اساسی است ضمن اینکه اطلاعات دیگری از قبیل بدهی‌های احتمالی و تعهدات را ارائه می‌کند. این یادداشت‌ها شامل موارد افشای الزامی یا توصیه شده براساس استانداردهای حسابداری یا سایر موارد افشاست که برای دستیابی به ارائه مطلوب ضرورت دارد.

برای کمک به درک صورت‌های مالی و مقایسه آن با صورت‌های مالی واحدهای تجاری دیگر، یادداشت‌های توضیحی عموماً به ترتیب زیر ارائه می‌شود:

الف) تصریح اینکه صورت‌های مالی طبق استانداردهای حسابداری تهیه شده است
ب) مبنا یا مبنای اندازه‌گیری و رویه‌های حسابداری مورد استفاده
ج) اطلاعات تکمیلی درباره اقلام ارائه شده در صورت‌های مالی اساسی به ترتیب صورت‌های مالی و به ترتیب اقلام اصلی ارائه شده در آنها
د) سایر موارد افشا، شامل:

۱ بدهی‌های احتمالی، تعهدات و سایر اطلاعات مالی، و...

۲ اطلاعات غیرمالی

افشای رویه‌های حسابداری

موارد زیر باید در بخش مهم رویه‌های حسابداری یادداشت‌های توضیحی تشریح شود:

الف) مبنا یا مبنای اندازه‌گیری مورد استفاده در تهیه صورت‌های مالی، و...

ب) کلیه رویه‌های حسابداری لازم برای درک مناسب صورت‌های مالی.

علاوه بر رویه‌های حسابداری خاص به کار رفته در تهیه صورت‌های مالی، آگاهی از مبنا یا مبنای اندازه‌گیری مورد استفاده در تهیه این صورت‌ها (بهای تمام شده یا ارزش جاری) برای استفاده‌کنندگان مهم است. چنانچه در تهیه صورت‌های مالی بیش از یک مبنای اندازه‌گیری به کار گرفته شود (برای مثال در مواردی که برخی از دارایی‌های ثابت مشهود تجدید ارزیابی می‌شود) مشخص کردن آن دسته از دارایی‌ها و بدهی‌هایی که هر یک از مبنای اندازه‌گیری در مورد آنها به کار رفته

است، کفایت می‌کند.

افشای یک رویه حسابداری، بستگی به این دارد که آیا افشای آن به استفاده‌کنندگان جهت درک نحوه انعکاس معاملات و سایر رویدادها در عملکرد مالی و وضعیت مالی کمک می‌کند یا خیر. رویه‌های حسابداری که ممکن است واحد تجاری ارائه آنها را مد نظر قرار دهد، شامل موارد مندرج در زیر است، اما محدود به آنها نیست:

(الف) شناخت درآمد عملیاتی

(ب) اصول تلفیق صورت‌های مالی، شامل واحدهای تجاری فرعی و وابسته

(ج) ترکیب واحدهای تجاری

(د) مشارکت‌های خاص

(ه) دارایی‌های ثابت مشهود و دارایی‌های نامشهود

(و) احتساب مخارج تأمین مالی و سایر مخارج به عنوان بهای تمام‌شده دارایی

(ز) پیمان‌های بلندمدت

(ح) سرمایه‌گذاری در املاک

(ط) سرمایه‌گذاری‌ها

(ی) اجاره‌ها

(ک) مخارج تحقیق و توسعه

(ل) موجودی مواد و کالا

(م) مالیات‌ها

(ن) ذخایر

(س) مزایای پایان خدمت کارکنان

(ع) تسعیر ارز

(ف) کمک‌های بلاعوض دولت

حتی اگر مبالغ منعکس شده در صورت‌های مالی دوره جاری و دوره(های) قبل در رابطه با اعمال یک رویه حسابداری خاص فاقد اهمیت کافی باشد، ممکن است افشای رویه حسابداری مربوط از اهمیت برخوردار باشد. همچنین لازم است در مواردی که در رابطه با یک موضوع، راهکار خاصی در استانداردهای حسابداری ارائه نشده رویه حسابداری انتخاب و به کار گرفته شده است، رویه مزبور افشا شود. واحد تجاری باید موارد زیر را نیز در یادداشت‌های توضیحی افشا کند :

(الف) اقامتگاه و شکل حقوقی واحد تجاری، کشور محل فعالیت آن و نشانی مرکز ثبت شده (یا محل اصلی فعالیت چنانچه متفاوت از کشور محل ثبت باشد)،

(ب) شرحی از ماهیت عملیات واحد تجاری و فعالیت‌های اصلی آن،

(ج) نام واحد تجاری اصلی و واحد تجاری اصلی نهایی گروه، و...

(د) تعداد کارکنان در پایان دوره یا میانگین تعداد آنها طی دوره.

از آنجا که صورت‌های مالی عمدتاً بیانگر اثرات مالی رویدادهای گذشته است و لزوماً دربرگیرنده اطلاعات غیرمالی نیست، تمام اطلاعات مورد لزوم استفاده‌کنندگان را جهت اتخاذ تصمیمات اقتصادی فراهم نمی‌آورد. با این حال، صورت‌های مالی نیازهای اطلاعاتی مشترک اغلب استفاده‌کنندگان را رفع می‌کند. اطلاعات ارائه شده در صورت‌های مالی مشمول محدودیت‌های مختلف دیگری نیز هست. اطلاعات مالی تحت تأثیر ابهامات موجود قرار می‌گیرد زیرا دربرگیرنده برآوردها بوده و اثر معاملات بین دوره‌های مالی مشخص تخصیص یافته است. اطلاعاتی را که نمی‌توان برحسب واحد پول بیان کرد در متن صورت‌های مالی قابل انعکاس نمی‌باشد. به علاوه، اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی عمدتاً تاریخی است، زیرا مرتبط با وضعیت مالی در یک تاریخ معین و عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی برای یک دوره گذشته می‌باشد.

استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی و نیازهای اطلاعاتی آنان

استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی به اشخاصی اطلاق می‌شود که جهت رفع نیازهای اطلاعاتی متفاوت خود از صورت‌های مالی استفاده می‌کنند. تأمین نیازهای اطلاعاتی تمام استفاده‌کنندگان توسط صورت‌های مالی امکان‌پذیر نیست ولی نیازهایی وجود دارد که برای همه استفاده‌کنندگان مشترک است. بالاجز همه استفاده‌کنندگان به نوعی به وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری علاقه‌مند هستند. اعتقاد بر این است که هرگاه صورت‌های مالی معطوف به تأمین نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران باشد، اکثر نیازهای سایر استفاده‌کنندگان را نیز در حد توان برآورده می‌کند. به عبارت دیگر اطلاعات تهیه شده برای سرمایه‌گذاران، به عنوان یک مرجع اطلاعاتی برای سایر استفاده‌کنندگان نیز مفید است چرا که اینان می‌توانند اطلاعات مشخص‌تری را که در معاملات خود با واحد تجاری به دست می‌آورند با این مرجع اطلاعاتی بسنجند. استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی و نیازهای اطلاعاتی آنها به شرح زیر است:

الف) سرمایه‌گذاران

سرمایه‌گذاران به عنوان تأمین‌کنندگان سرمایه متضمن ریسک واحد تجاری و مشاورین آنان علاقه‌مند به اطلاعاتی در مورد ریسک ذاتی و بازده سرمایه‌گذاری‌های خود می‌باشند. اینان به اطلاعاتی نیاز دارند که براساس آن بتوانند در مورد خرید، نگهداری یا فروش سهام تصمیم‌گیری کنند و عملکرد مدیریت واحد تجاری و توان واحد تجاری را جهت پرداخت سود سهام مورد ارزیابی قرار دهند.

ب) اعطاکنندگان تسهیلات مالی

اعطاکنندگان تسهیلات مالی علاقه‌مند به اطلاعاتی هستند که براساس آن بتوانند

توان واحد تجاری را در بازپرداخت به موقع اصل و متفرعات تسهیلات دریافتی ارزیابی کنند.

ج) تأمین کنندگان کالا و خدمات و سایر بستانکاران

تأمین کنندگان کالا و خدمات و سایر بستانکاران به اطلاعاتی علاقه مند هستند که آنها را در اتخاذ تصمیم در زمینه فروش کالا و خدمات به واحد تجاری و ارزیابی توان واحد تجاری جهت بازپرداخت بدهی های خود در سررسید، یاری رساند. بستانکاران تجاری برعکس اعطاکندگان تسهیلات مالی به وضعیت واحد تجاری در کوتاه مدت علاقه مند هستند مگر آنکه واحد تجاری از مشتریان عمده آنان بوده و ادامه فعالیت آنان به تداوم معاملات با واحد تجاری متکی باشد.

د) مشتریان

علاقه مشتریان به کسب اطلاعات در مورد تداوم فعالیت واحد تجاری است، بالاخص زمانی که رابطه آنان با واحد تجاری بلندمدت بوده یا اینکه در حد قابل ملاحظه ای به محصولات و خدمات واحد تجاری وابسته باشند.

ه) کارکنان واحد تجاری

کارکنان و نمایندگان آنها به اطلاعاتی در مورد ثبات و سودآوری کارفرمایان خود علاقه مندند. اینان همچنین علاقه مند به اطلاعاتی هستند که آنها را در ارزیابی توان واحد تجاری مبنی بر تأمین حقوق و مزایا، ایجاد فرصت های شغلی و پرداخت مزایای پایان خدمت یاری دهد.

و) دولت و مؤسسات دولتی

دولت و مؤسسات تابع آن در رابطه با تخصیص منابع علاقه مند به فعالیت های واحد تجاری هستند. اینان همچنین برای تنظیم فعالیت های واحدهای تجاری، تعیین سیاست های مالیاتی و تشخیص مالیات و نیز تهیه آمار ملی به اطلاعات نیاز دارند.

ز) جامعه به طور اعم

آحاد جامعه به طرق مختلف تحت تأثیر واحدهای تجاری قرار می گیرند. به طور مثال، واحدهای تجاری ممکن است در اقتصاد محلی از طریق ایجاد اشتغال و استفاده از محصولات فروشندگان محلی نقش قابل ملاحظه ای ایفا کنند. از طریق ارائه اطلاعات در مورد روندها و تحولات اخیر در رشد واحد تجاری و طیف فعالیت های آن، صورت های مالی می تواند برای آحاد جامعه مفید باشد.

ح) سایر استفاده کنندگان

اشخاص دیگری که عمدتاً به ارائه انواع خدمات به استفاده کنندگان فوق الذکر بالاخص سرمایه گذاران اشتغال دارند، جهت رفع برخی نیازهای اطلاعاتی خود به صورت های مالی تکیه می کنند. اشخاص مزبور از جمله شامل بورس اوراق بهادار، کارگزاران بورس، تحلیل گران مالی و پژوهشگران می باشند. مدیریت واحد تجاری مسئول تهیه و ارائه صورت های مالی می باشد. مدیریت به

شکل و محتوای صورت‌های مالی علاقه‌مند است زیرا این صورت‌ها ابزار اصلی انتقال اطلاعات مالی در مورد واحد تجاری به اشخاص خارج از آن است. مدیریت از اطلاعات اضافی در انجام وظایف برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و کنترل کمک می‌گیرد و قادر است شکل و محتوای چنین اطلاعات اضافی را در راستای رفع نیازهای خود تعیین کند. گزارش چنین اطلاعاتی خارج از دامنه کاربرد این مجموعه است. معهدا اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی منتشره بایستی با اطلاعات مورد استفاده مدیریت جهت ارزیابی وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری در تضاد نباشد.

وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی

اتخاذ تصمیمات اقتصادی توسط استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی مستلزم ارزیابی توان واحد تجاری جهت ایجاد وجه نقد و زمان و قطعیت ایجاد آن است. این‌توان در نهایت، تعیین‌کننده ظرفیت واحد تجاری جهت انجام پرداخت‌هایی از قبیل پرداخت حقوق و مزایا به کارکنان، پرداخت به تأمین‌کنندگان کالا و خدمات، پرداخت مخارج مالی، انجام سرمایه‌گذاری، بازپرداخت تسهیلات دریافتی و توزیع سود بین صاحبان سرمایه است. ارزیابی توان ایجاد وجه نقد از طریق تمرکز بر وضعیت مالی، عملکرد مالی و جریان‌های نقدی واحد تجاری و استفاده از آنها در پیش‌بینی جریان‌های نقدی مورد انتظار و سنجش انعطاف‌پذیری مالی، تسهیل می‌گردد.

وضعیت مالی یک واحد تجاری دربرگیرنده منابع اقتصادی تحت کنترل آن، ساختار مالی آن، میزان نقدینگی و توان بازپرداخت بدهی‌ها و ظرفیت سازگاری آن با تغییرات محیط عملیاتی است. اطلاعات درباره وضعیت مالی در ترازنامه ارائه می‌شود. اطلاعات درباره منابع اقتصادی تحت کنترل واحد تجاری و کاربرد این منابع در گذشته برای پیش‌بینی توانایی واحد تجاری جهت ایجاد وجه نقد از این منابع در آینده مفید است. اطلاعات در مورد ساختار مالی برای پیش‌بینی نیازهای استقراری آتی و چگونگی توزیع سودها و جریان‌های نقدی آتی بین افراد ذی‌حق در واحد تجاری مفید است. این اطلاعات همچنین برای پیش‌بینی میزان موفقیت احتمالی واحد تجاری جهت دستیابی به تسهیلات مالی بیشتر مفید می‌باشد. اطلاعات در مورد نقدینگی و توانایی بازپرداخت بدهی‌ها برای پیش‌بینی توان واحد تجاری جهت ایفای تعهدات مالی خود در سررسید مفید است. «نقدینگی» به فراهم بودن وجه نقد در آینده نزدیک پس از احتساب تعهدات مالی تا آن زمان اطلاق می‌شود. «توان بازپرداخت بدهی‌ها» به فراهم بودن وجه نقد جهت ایفای تعهدات مالی در سررسید و طی مدتی بالنسبه فراتر از آینده نزدیک اطلاق

می‌شود. اطلاعات مربوط به ظرفیت سازگاری با تغییرات محیط عملیاتی برای ارزیابی میزان ریسک تحمل زیان یا کسب منافع از تغییرات غیرمنتظره مفید می‌باشد. این ظرفیت به انعطاف‌پذیری مالی نیز مربوط می‌باشد. عملکرد مالی واحد تجاری دربرگیرنده بازده حاصل از منابع تحت کنترل واحد تجاری است. اطلاعات درباره عملکرد مالی در صورت سود و زیان و صورت سود و زیان جامع ارائه می‌شود. اطلاعات در مورد عملکرد مالی و تغییرپذیری آن برای پیش‌بینی ظرفیت واحد تجاری جهت استفاده مؤثر از منابع موجود آن و قضاوت درباره میزان اثربخشی استفاده احتمالی از منابع اضافی توسط واحد تجاری است. اطلاعات در مورد جریان‌های نقدی در صورت جریان وجه نقد ارائه می‌شود. این اطلاعات از جنبه‌های دیگر عملکرد مالی واحد تجاری را از طریق انعکاس مبالغ و منابع اصلی جریان‌های ورودی و خروجی وجه نقد به نمایش می‌گذارد. اطلاعات موصوف جهت ارزیابی میزان تأثیر عملکرد مالی واحد تجاری بر جریان‌های نقدی آن مفید می‌باشد و بالاخص در راستای ارزیابی انعطاف‌پذیری مالی، مربوط تلقی می‌شود.

انعطاف‌پذیری مالی عبارت از توانایی واحد تجاری مبنی بر اقدام مؤثر جهت تغییر میزان و زمان جریان‌های نقدی آن می‌باشد به گونه‌ای که واحد تجاری بتواند در قبال رویدادها و فرصت‌های غیرمنتظره واکنش نشان دهد. مجموعه صورت‌های مالی، اطلاعاتی را که جهت ارزیابی انعطاف‌پذیری واحد تجاری مفید است منعکس می‌کند. انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری را قادر می‌سازد تا از فرصت‌های غیرمنتظره سرمایه‌گذاری به‌خوبی بهره‌گیرد و در دورانی که جریان‌های نقدی حاصل از عملیات مثلاً به دلیل کاهش غیرمنتظره در تقاضا برای محصولات تولیدی واحد تجاری در سطح پایین و احتمالاً منفی قرار دارد به حیات خود ادامه دهد. توضیحات مکمل در ارتباط با وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی در یادداشت‌های توضیحی ارائه می‌شود که جزء لاینفک صورت‌های مالی محسوب می‌گردد.

اجزای صورت‌های مالی با یکدیگر ارتباط متقابل دارند زیرا منعکس‌کننده جنبه‌های مختلف معاملات یا سایر رویدادهای یکسان می‌باشند. اگرچه هر یک از صورت‌های مالی، اطلاعاتی را که با دیگر صورت‌ها متفاوت است ارائه می‌کند، احتمالاً هیچ‌یک از صورت‌ها تنها در خدمت یک هدف واحد نیست یا همه اطلاعات لازم برای نیازهای خاص استفاده‌کنندگان را فراهم نمی‌آورد. به‌طور مثال صورت سود و زیان اطلاعاتی را در مورد میزان سود دوره ارائه می‌کند، لیکن اطلاعات مندرج در ترازنامه و صورت جریان وجه نقد به ارزیابی این امر که آیا این سود، بازده معقولی است یا خیر و میزانی که این سود بیانگر بازده نقدی است، کمک می‌کند.

شرکت سهامی عام نمونه

ترازنامه

در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۳۹۲

(تجدید ارائه شده)	(تجدید ارائه شده)	یادداشت	بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام	(تجدید ارائه شده)	یادداشت	دارایی‌ها	
۱۳۹۱/۱۲/۲۹	۱۳۹۱/۱۲/۲۹			۱۳۹۱/۱۲/۲۹	۱۳۹۱/۱۲/۲۹		
میلیون ریال	میلیون ریال			میلیون ریال	میلیون ریال		
			بدهی‌های جاری			دارایی‌های جاری	
.....	.....	۱۴	پرداختنی‌های تجاری و غیر تجاری	.....	.....	۳	موجودی نقد
.....	.....	۱۵	مالیات پرداختنی	.....	.....	۴	سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت
.....	.....	۱۶	سود سهام پرداختنی	.....	.....	۵	دریافتنی‌های تجاری و غیر تجاری
.....	.....	۱۷	تسهیلات مالی	.....	.....	۶	موجودی مواد و کالا
.....	.....	۱۸	ذخایر	.....	.....	۷	پیش‌پرداخت‌ها
.....	.....	۱۹	پیش‌دریافت‌ها	.....	.....	۸	دارایی‌های نگهداری‌شده برای فروش
.....	.....	۸	بدهی‌های مرتبط با دارایی‌های نگهداری‌شده برای فروش	.....	.....		جمع دارایی‌های جاری
.....	.....		جمع بدهی‌های جاری	.....	.....		دارایی‌های غیر جاری
			بدهی‌های غیر جاری			۵	دریافتنی‌های بلندمدت
.....	.....	۱۴	پرداختنی‌های بلندمدت	.....	.....	۹	سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت
.....	.....	۱۷	تسهیلات مالی بلندمدت	.....	.....	۱۰	سرمایه‌گذاری در املاک
.....	.....	۲۰	ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان	.....	.....	۱۱	سرقفلی و دارایی‌های نامشهود
.....	.....		جمع بدهی‌های غیر جاری	.....	.....	۱۲	دارایی‌های ثابت مشهود
.....	.....		جمع بدهی‌ها	.....	.....	۱۳	سایر دارایی‌ها
			حقوق صاحبان سهام				جمع دارایی‌های غیر جاری
.....	.....	۲۱	سرمایه	.....	.....		
.....	.....	۲۳	افزایش سرمایه در جریان	.....	.....		
.....	.....	۲۴	اندوخته صرف سهام	.....	.....		
.....	.....	۲۵	اندوخته قانونی	.....	.....		
.....	.....	۲۶	سایر اندوخته‌ها	.....	.....		
.....	.....	۲۷	مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها	.....	.....		
.....	.....	۲۸	تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی	.....	.....		
.....	.....		سود انباشته	.....	.....		
.....	.....		جمع حقوق صاحبان سهام	.....	.....		
.....	.....		جمع بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام	.....	.....		جمع دارایی‌ها

یادداشت‌های توضیحی همراه بخش جدایی‌ناپذیر صورت‌های مالی است.

شرکت سهامی عام نمونه
صورت سود و زیان
برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ۱۳۸۲

تجدیدارائه شده) سال ۱۳۸۱	سال ۱۳۸۲		یادداشت	
میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال		
.....	.....	.....	۳۰	درآمدهای عملیاتی
(.....)	(.....)	.....	۳۱	بهای تمام شده درآمدهای عملیاتی سود ناخالص
(.....)	.....	(.....)	۳۲	هزینه‌های فروش، اداری و عمومی
.....	.....	(.....)	۳۳	هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول (هزینه استثنایی)
(.....)	(.....)	.....	۳۴	سایر اقلام عملیاتی
.....	.....	.....		سود عملیاتی
(.....)	.....	(.....)	۳۵	هزینه‌های مالی
.....	.....	.....	۳۶	سایر درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی
.....	.....	.....		سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات
(.....)	(.....)	.....		مالیات بر درآمد
.....	.....	.....		سود خالص عملیات در حال تداوم
(.....)	.....	.....	۳۷	سود خالص (زیان) عملیات متوقف شده
.....	.....	.....		سود خالص
.....	.....	.....		سود پایه هر سهم:
.....	.....	.....		ناشی از عملیات در حال تداوم:
.....	.....	.....		عملیاتی
(.....)	.....	.....		غیرعملیاتی
.....	.....	.....		ناشی از عملیات متوقف شده
.....	.....	.....	۳۸	سود پایه هر سهم
گردش حساب سود (زیان) انباشته				
.....	.....	.....		سود خالص
.....	.....	.....		سود انباشته ابتدای سال
(.....)	.....	.....	۴۰	تعدیلات سنواتی
.....	.....	.....		سود انباشته ابتدای سال - تعدیل شده
(.....)	.....	(.....)	۱۶	سود سهام مصوب
(.....)	.....	(.....)	۲۱	افزایش سرمایه
.....	.....	.....		انتقال از سایر اقلام حقوق صاحبان سهام
.....	.....	.....		سود قابل تخصیص
(.....)	.....	(.....)	۲۵	اندوخته قانونی
(.....)	.....	(.....)	۲۶	سایر اندوخته‌ها
.....	.....	.....		سود انباشته پایان سال

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی‌ناپذیر صورت‌های مالی است.

۱- اندوخته‌های الزامی طبق اساسنامه در این بخش ارائه می‌شود و اندوخته‌های مصوب مجمع، قبل از سود قابل تخصیص ارائه خواهد شد.

جدول ارزشیابی فصل

نمره	استاندارد (شاخص‌ها، داوری، نمره‌دهی)	نتایج	استاندارد عملکرد (کیفیت)	تکالیف عملکردی (شایستگی‌ها)	فصل
۳	یک کار عملی در حد هنرجو	بالاتر از حد انتظار	بر اساس استانداردهای حسابداری	تحلیل صورت‌های مالی	ترازنامه و صورت مالی
۲	تحلیل صورت‌های مالی و تحلیل ترازنامه و سود و زیان	در حد انتظار		تحلیل ترازنامه و سود و زیان	
۱	یکی از دو تکلیف را انجام دهد.	پایین‌تر از حد انتظار			
نمره مستمر از ۵					
نمره شایستگی فصل از ۳					
نمره فصل از ۲۰					

فصل ۵

کسب اطلاعات فنی

بودجه بندی فصل ۵

فصل	جلسه	صفحات عنوان درس	هدف کلی درس	وسایل کمک آموزشی	ملاحظات
کسب اطلاعات فنی	اول	صفحه‌های ۱۰۱ الی ۱۰۴	ایجاد توانایی در: آشنایی با لغات و اصطلاحات مربوط به معادله اصلی حسابداری و دفترداری و کاربرد این لغات در متن (Chapter ۱) کارگاه حسابداری: پخش متن صوتی مربوط به (Chapter ۱)	گجج و تخته دستگاه پخش فایل‌های صوتی فرهنگ لغت تخصصی حسابداری	ترجمه (Chapter ۱) با کمک هنرجویان و حل تمرینات پایان بخش روش تدریس مشارکت گروهی و پرسش و پاسخ و انتقادی
	دوم	صفحه‌های ۱۰۵ الی ۱۰۸	ایجاد توانایی در: آشنایی با لغات و اصطلاحات مربوط به قواعد بدهکار و بستانکار کردن یک حساب و سیستم ثبت دو طرفه در حسابداری و کاربرد این لغات در متن (Chapter ۲) کارگاه حسابداری: پخش متن صوتی مربوط به (Chapter ۲)	گجج و تخته دستگاه پخش فایل‌های صوتی فرهنگ لغت تخصصی حسابداری	ترجمه (Chapter ۲) با کمک هنرجویان و حل تمرینات پایان بخش روش تدریس مشارکت گروهی و پرسش و پاسخ و انتقادی
	سوم	صفحه‌های ۱۱۰ الی ۱۱۱	ایجاد توانایی در: آشنایی با لغات و اصطلاحات مربوط به صورت‌های مالی و کاربرد این لغات در متن (Chapter ۳) کارگاه حسابداری: پخش متن صوتی مربوط به (Chapter ۳)	گجج و تخته دستگاه پخش فایل‌های صوتی فرهنگ لغت تخصصی حسابداری	ترجمه (Chapter ۳) با کمک هنرجویان و حل تمرینات پایان بخش روش تدریس مشارکت گروهی و پرسش و پاسخ و انتقادی
	چهارم	صفحه‌های ۱۱۲ الی ۱۱۷	ایجاد توانایی در: آشنایی با لغات و اصطلاحات مربوط به مؤسسات بازرگانی و خرید و فروش و کاربرد این لغات در متن (Chapter ۴) کارگاه حسابداری: پخش متن صوتی به (Chapter ۴)	گجج و تخته دستگاه پخش فایل‌های صوتی فرهنگ لغت تخصصی حسابداری	ترجمه (Chapter ۴) با کمک هنرجویان و حل تمرینات پایان بخش روش تدریس مشارکت گروهی و پرسش و پاسخ و انتقادی
	پنجم	صفحه‌های ۱۱۸ الی ۱۲۰	ایجاد توانایی در: آشنایی با لغات و اصطلاحات مربوط به مؤسسات تولیدی و عوامل بهای تمام شده و کاربرد این لغات در متن (Chapter ۵) کارگاه حسابداری: پخش متن صوتی مربوط به (Chapter ۵)	گجج و تخته دستگاه پخش فایل‌های صوتی فرهنگ لغت تخصصی حسابداری	ترجمه (Chapter ۵) با کمک هنرجویان و حل تمرینات پایان بخش روش تدریس مشارکت گروهی و پرسش و پاسخ و انتقادی
	ششم	صفحه‌های ۱۲۱ الی ۱۲۲	ایجاد توانایی در: آشنایی با لغات و اصطلاحات مربوط به دارایی‌های ثابت و عوامل محاسبه استهلاک و کاربرد این لغات در متن (Chapter ۶) کارگاه حسابداری: پخش متن صوتی مربوط به (Chapter ۶)	گجج و تخته دستگاه پخش فایل‌های صوتی فرهنگ لغت تخصصی حسابداری	ترجمه (Chapter ۶) با کمک هنرجویان و حل تمرینات پایان بخش روش تدریس مشارکت گروهی و پرسش و پاسخ و انتقادی
	هفتم	صفحه‌های ۱۲۲ الی ۱۲۵	ایجاد توانایی در: آشنایی با لغات و اصطلاحات مربوط به روش‌های محاسبه استهلاک و کاربرد این لغات در متن (Chapter ۶) کارگاه حسابداری: پخش متن صوتی مربوط به (Chapter ۶)	گجج و تخته دستگاه پخش فایل‌های صوتی فرهنگ لغت تخصصی حسابداری	ترجمه (Chapter ۶) با کمک هنرجویان و حل تمرینات پایان بخش روش تدریس مشارکت گروهی و پرسش و پاسخ و انتقادی
	هشتم			ارزشیابی پایان فصل براساس شایستگی‌های در نظر گرفته شده برای فصل	مرور مطالب کل فصل و رفع اشکالات هنرجوها

Chapter 1

Accounting Equation

Exercise 1

- 1 The accounting equation is Assets = Liabilities + Capital.
- 2 Items owned by a business that have monetary value are Assets.
- 3 Capital is the interest of the owners in a business.
- 4 Money owed to an outsider is a liability.
- 5 The difference between assets and liabilities is Capital.
- 6 An investment in the business increases Assets and Capital.
- 7 To purchase on account is to create a liability.

Exercise 2

Tell whether each of the following accounts is an asset, a liability, a capital, a revenue, an expense, or none of these.

Accounts payable	(L)	Salaries expense	(E)
Service fees income	(R)	Machinery	(A)
Prepaid insurance	(A)	Notes payable	(L)
Cash	(A)	Supplies	(A)
Telephone expense	(E)	Accounts receivable	(A)
Owner's capital	(C)	Unearned service fees	(L)
Rent expense	(E)	Withdrawals	(N)
Equipment	(A)	Retained earnings	(C)

Chapter 2

THE DOUBLE _ ENTRY SYSTEM DEBITS AND CREDITS

Exercise 1

- 1 To classify and summarize a single item of an account group, we use a form called an account.
- 2 The left side of the account is known as the debit. While the right side of the account is known as the credit.
- 3 Expenses are debited because they decrease capital.
- 4 The schedule showing the balance of each account at the end of the period is known as the trial balance.

Exercise 2

Indicate whether the following increases and decreases represent a debit or credit for each particular account.

(a) Capital is increased	Cr
(b) Cash is decreased	Cr
(c) Accounts Payable is increased	Cr
(d) Rent expense is increased	Dr
(e) Equipment is increased	Dr
(f) Fees income is increased	Cr
(g) Capital is decreased through drawing	Dr

Exercise 3

Description	debit	credit
Cash	20.000	
Accounts Receivable	14.000	
Supplies	6.000	
Equipment	18.000	
Accounts Payable		9.000
Notes Payable		11.000
Capital		32.000
Drawing	4.000	
Rent expense	5.000	
Salaries expense	8.000	
Supplies expense	2.000	
General expense	1.000	
Fees income		26.000
Total	78.000	78.000

Exercise 4

Description	debit	credit
Cash	6.000	
Accounts Receivable	12.000	
Supplies	500	
Prepaid insurance	2.000	
Machinery	10.000	
Accounts Payable		7.000
Notes Payable		2.000
Unearned service fees		1.000
Owner's capital		16.000
Withdrawals	1.200	
Rent expense	1.800	
Salaries expense	5.000	
Telephone expense	2.500	
Service fees income		15.000
Total	41.000	41.000

Chapter 3

FINANCIAL STATEMENTS

Exercise 1

- 1 The main part of financial reporting is a financial statements.
- 2 The statement that shows net income for the period is known as the income statement.
- 3 Two groups of items that make up the income statement are revenues and expenses.
- 4 Assets must equal liabilities plus owners' equity
- 5 Expense and income must be matched in the same period.

Exercise 2

Tehran Institute Income Statement For the month ended July 31, 2018		
Revenues:		
Service fees income		\$15,000
Expenses:		
Rent	\$1,800	
Salaries	5,000	
Telephone	<u>2,500</u>	
Total expenses		(9,300)
Net income		5,700

IRAN Servicing Institute
Balance Sheet
July 31, 2018

Assets:		liabilities & Owner's equity	
Cash	\$ 6.000	Notes payable	\$ 2.000
Accounts receivable	12.000	Accounts payable	7.000
Supplies	500	Unearned service fees	1.000
Prepaid insurance	2.000	Owner's capital	20.500
Machinery	10.000		
Total assets	30.500	Total	30.500

Chapter 4

Merchandising Enterprises

Exercise 1

- 1 Merchandise Inventory (ending) appears as an asset in the balance sheet.
- 2 The only account figure that appears on both the income statement and balance sheet is Inventory
- 3 The beginning balance of Merchandise Inventory would be the same amount as the ending balance of the previous period.
- 4 The account with zero balance at the beginning of the year would be those involving Revenues and expenses

Exercise 2

cost of goods sold = (100.000 + 150.000 - 60.000) = 190.000

cost of goods sold = (75.000 + 150.000 - 50.000) = 175.000

cost of goods sold = (50.000 + 150.000 - 30.000) = 170.000

cost of goods sold = (0 + 150.000 - 10.000) = 140.000

Exercise 3

cost of goods sold = 30.000 + (70.000 - 3.000) - 34.000 = 63.000

Exercise 4

Income statement

Sales Income,		\$103.000
cost of goods sold:		
Merchandise Inventory, Jan. 1, 2000	\$30.000	
Net Purchase	64.000	
Merchandise Inventory, Dec. 31, 2000	\$24.000	(70.000)
Gross Profit		<u>33.000</u>
Total expenses		<u>27900</u>
Income from Operations		5.100

Exercise 5

- 1 net sales is 90.400 dollars
- 2 cost of goods purchased is 33.200 dollars
- 3 cost of goods sold is 30.200 dollars
- 4 operating expenses is 42.500 dollars
- 5 gross profit is 60.200 dollars
- 6 net operating income is 17.700 dollars

Chapter 5

Merchandising Enterprises

Exercise 1

- 1 Prime costs = direct material + direct labor
- 2 Conversion costs = direct labor + overhead
- 3 Manufacturing Costs = direct material + direct labor + overhead
- 4 All three of inventory accounts are classified on the balance sheet as current assets.

Exercise 2

Direct material? 9.000

Direct labor? 12.000

Manufacturing overhead? 9.000

Manufacturing Costs? 30.000

Exercise 3

- 1 What is the amount of materials available for use? $200 + 25 = 225$
- 2 Using the data for question 1, what is the amount of direct materials used?
 $225 - 40 = 185$
- 3 Using the data for question 1, what is the amount of manufacturing cost?
 $500 + 185 = 685$

Chapter 6

Property, Plant and Equipment

Exercise 1

- 1 The market value of a fixed asset at the end of its service is known as a Salvage
- 2 The uniform distribution of depreciation over the life of the asset is known as the Straight-Line method.
- 3 The Sum-of-the-Years'-Digits method is used to write off the asset based on a series of fractions.
- 4 The method that produces the largest amount of depreciation in the earlier years, then rapidly declines, is known as the Double-declining-balance method.
- 5 When income produced by an asset is the same each year, the recommended method of depreciation is Straight-Line method
- 6 When use rather than time is the key factor Units of Production is the preferred method of depreciation.

Exercise 2

- (a) The straight-line depreciation method? $(38.000 - 2.000) / 8 = 4.500$
(b) The double-declining-balance method?

$$\begin{aligned} 9500 &= 38000 * 2/8 && \text{سال اول} \\ 7125 &= (38000 - 9500) * 2/8 && \text{سال دوم} \\ 5468,75 &= (38000 - 16125) * 2/8 && \text{سال سوم} \\ &&& \text{سال چهارم} \\ &&& \cdot \\ &&& \cdot \\ &&& \text{سال هشتم} \end{aligned}$$

(c) The sum-of-the-years'-digits method?

$8000 = (38000 - 2000) * 8/36$	سال اول
$7000 = (38000 - 2000) * 7/36$	سال دوم
$6000 = (38000 - 2000) * 6/36$	سال سوم
$5000 = (38000 - 2000) * 5/36$	سال چهارم
$4000 = (38000 - 2000) * 4/36$	سال پنجم
$3000 = (38000 - 2000) * 3/36$	سال ششم
$2000 = (38000 - 2000) * 2/36$	سال هفتم
$1000 = (38000 - 2000) * 1/36$	سال هشتم

Exercise 3

$$(28000 - 4000) / 32000 = 0/75$$

$$0/75 * 7200 = 5400$$

Depreciation Expense, machine	5.400	
Accumulated Depreciation, machine		5.400

جدول ارزشیابی فصل

نمره	استاندارد (شاخص‌ها، داوری، نمره‌دهی)	نتایج	استاندارد عملکرد (کیفیت)	تکالیف عملکردی (شایستگی‌ها)	فصل
۳	کار عملی در حد هنرجو	بالاتر از حد انتظار	متون زبان تخصصی رشته حسابداری	ترجمه لغات و اصطلاحات تخصصی حسابداری	زبان فنی
۲	ترجمه متون تخصصی و حل مسائل مرتبط	در حد انتظار		به کارگیری لغات و اصطلاحات حسابداری	
۱	یکی از دو تکلیف را انجام دهد.	پایین‌تر از حد انتظار		در جمله و متن	
					نمره مستمر از ۵
					نمره شایستگی فصل از ۳
					نمره فصل از ۲۰

منابع

- ۱ آشنایی با قواعد اینکوترمز ۲۰۱۰، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران، دفتر مشاوره بازاریابی صادراتی، ترجمه و تدوین مجیدرضا منصور خاکی
- ۲ استانداردهای حسابداری ایران، سازمان حسابرسی
- ۳ اقوامی، داود. زبان تخصصی ۱. انتشارات سمت، (۱۳۸۵).
- ۴ اینکوترمز ۲۰۱۰ قواعد اتاق بازرگانی بین‌المللی برای استفاده از اصطلاحات تجاری داخلی و بین‌المللی، مؤلف اتاق بازرگانی بین‌المللی، مترجم مسعود طارم سری، ناشر مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی
- ۵ تالان، عبدالرضا. زبان تخصصی ۱. انتشارات کیومرث، (۱۳۸۵).
- ۶ حسابداری تکمیلی، دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش، مؤلفان حسن فرج‌زاده دهکردی و حسن بلالی
- ۷ سامانه عملیات الکترونیکی مؤدیان مالیاتی
- ۸ علی‌نیا، اسماعیل. «راهنمای جامع به کارگیری استانداردهای حسابرسی»، نشر فکر سبز. (۱۳۹۰)
- ۹ فرج‌زاده دهکردی، حسن؛ بلالی، حسن. حسابرسی تکمیلی کاردانش. چاپ سوم (۱۳۹۴)
- ۱۰ گام به گام با اعتبارات اسنادی، مؤلف مسعود علیزاده، چاپ ششم انتشارات جاودانه، جنگل
- ۱۱ مقدم، عبدالکریم؛ غلامی کیان، علی‌رضا؛ سلیم، فرشاد. زبان تخصصی ۱. انتشارات دانشگاه پیام نور، (۱۳۹۱).

12 Joetil. Lerner, M.S., Ph.D. Bookkeeping and Accounting, Third Edition (2004)

